

این انبار در نواحی ملتان بایکدیگر پیوسته در جوانی ششمه همان سیر زود و ایشا آب گنگ و جمن در تربت و نواحی هوازین کوهستان آمده
 جابجا یکجا شده در ولایت بنگالہ ملحق میشود سیالکوٹ و واقع جناب که جابجا س کونیه شهری قدیم است مولف خلاصه تاریخ منیب
 که آنرا سیالکوٹ نیز گویند چه آبادی آنرا بعد سال طغای باغدان منسوب میکنند و بعضی را ابنه سیالپان زیندار که راجه بکر حاجت
 کشته یب اند قلعہ کاورد از یادگار است و آن در زمان سابق در سلطنت پنجاب بوده و دوسه گروہی آبادی داشت اکنون
 بسیار کوه شترت دارد و سلطان شهاب الدین غوری چون مرتبه پنجم در پانصد و شستاد و بیست و هجری لاهور را محاصره کرد و بر آن دست
 نیافت سیالکوٹ آمد و قلعہ کنه آن را مرمت کرده جماعه کثیره اعساکر فرستاد و بعد از امتداد ایام راجه مان سنگه اکبر نقاش
 فوجدار جو سیالکوٹ همت بر آبادی شهر و ممانت قلعہ گذاشت و سپس از آن منقدر خان کثیره ای فوجدار جو قلعہ از روج تعمیر ساخت با جملہ
 در سیالکوٹ کاغذمان سنگی و خمری و جمانگه می نیکو پیشه و کاکا چکن از ایزد شرم و کلا تون و از اسلحه خنجر منبر و آن که مدبر و کتار
 گویند و برجی بته می سازند در جوکان قلعی است که سکر زه از رویای موبی که پایان هم میگذرد در آورده میگذرانند و قلعی در غایت
 سفیدی و نمکی است که در هره قصبه است معروف شش لکھه رو پیدر عمارت باغ آنجا بیخ مشدود و اجنادین دو آب
 کجرات قصبه است و در عهد محمد اکبر پادشاه آباد شده چن در سیات از پرگنه سیالکوٹ جدا کرده برگنه نامیده نمود و آن شهر مشهور
 کجرات شاه دو لاسه چه هزار شاه و در آن فصل آشفته است و سب عراقی آنجا پیدا میشود که بعضی از آنرا قیمت نامیده
 رو پیدر دو آب سنده کان نمک سنگ متصل شمس آباد از دامن کوه برمی آید نمک لطیف و شفاف آن که نمک جو
 است تیار و در آن نمک سنده گویند و دو آب مذکور تمام کوه از نمک واقع شده که طول آن زیاد از صد گزده نشان میدان
 و چون نمک بر آید آنرا آلاسه گویند و در دامن کوه نقبی زیاد از دوسه صد و بیست و هفت برکنده هر یکی سرو پا برهنه چرانی در دست
 و کلید برکت نهاد و در قصبه میروند و کلونی مقدار سه من از نمک کنه بر پشت نهاد و بیرون آزند و بسیاری از مرنگان
 آنجا از نمک ظروف طبق و چکله و شمعدان میسازند و بالای آن کوه قلعہ ربتاس بنامی مال نامیده جو کیفیت که آنرا بله گویند
 و جابجا گزده بلندی میدارد و در بر اندرستان ششی که نمودن آنرا منسوب به ماد و گویند و آن روز را شیرات خوانند خلق کثیر و
 گروه جوگیان در آنجا جمع شوند و پرستش نمایند مولف خلاصه تاریخ که متوطن پانله است ششمه از احوال اماکن مشهوره پنج دو آب و شش
 در یاسه اینصوبه که معروف به پنجاب اند منیلسد اول در یاسی سلج از کوه بهوت بر جوشد و از حدود ولایت و کلویش میگذرد
 و بعد از آن در کوه سرگند صرد و کملور سیده آن ولایت را از سه طرف احاطه کند و در شب شده از پایان ماکودان مسکن
 گرد گویند و در کشته تار سیدن قصبه روز یکجا میشوند و آنجا پایان قصبه حاجی داره گذشته نزدیک بود همبانه سیرد و در میان
 شاگندزه واقع است و از آنجا نزدیک لول و بهارت گذشته متصل موضع کوه کده از اعمال پرکنه ثبت نورنی بدریاسه
 بیا می پیوندد و میان این شهر و یابو آب است جبالندر که شهر اول نامند و می در یاسه بیا و آن نیز از کوهستان
 بهوت از میان تالاب بر جوشد و از قصبه کلو گذشته در قصبه مندی میرسد و از حدود ولایت کبست و بحق و
 محلی سیر جاری شده پایان شهر سندر و آن که مکان پورن فوجدار کوهستان است میرسد پس از آنحد و در موال و هر کوه
 و گویا میگذرد و از آنجا از دیهات نور پور گذشت از کوه برمی آید و بر زمین سطح رسیده از پایان کالواهی که شکارگاه

بیان سیالکوٹ در پنجاب
 پنجاب از آنجا که در کوهستان

بیان قصبه سیرد و کجرات

بیان کوه و در آنجا که در کوهستان

بیان کان نمک و قلعہ شمس
 و بنامی مال نامیده جو

بادشاه است و منصبه المیه که برشته نزدیک موضع لوه گنده بدریاسه سبلج اتصال سے یا بدو کی سے شود و از قصبه فیروز پور و نند
 سے گذر و از آنجا در حدود محال سکر کار و پیا پور رسیدہ در ایام ہر شکل سپے می شود و بعد گذشتن از ویا پور و شہر
 شدہ یک بجانب جنوب رفتہ و در می بطرف شمال برودہ میول دکیادی و بلندی انحراف و زریده بیام نام سے پذیرد و این
 برود شہرہ پس از چپت در سرخ باز ہم چونند و از حد و دبلوچان بدریاسے سندھ کہ راوی و چناب و ہنٹ تیز در داخل
 است منشی سے شود و انیمہ در یاسے سندھ نام باشد شوم و یاسے راوی است در میان بیام و درین دریا دو آبہ باشد
 مشہور است و راوے از کوہ من بس تابع ولایت جسنند کہ مکان مشوب بہا و پور چوشت و پاپان شہر جسنند سے گذر و
 و آن ولایت دارالحکومت مرزبان آنجا است و از بارش برن ہوا سے کشمیر و کابل دار و اکثر میوہ لطیف و شیرین
 پیدایشی وارد راجہ آنجا بوفور جمعیت فوج و تہذیب و م استقلال سیزند و این دریا سدر راہ لشکر بادشاہ است
 بعد بر آمدن از سنندھ و ولایت بسوہلی گذشتہ پایان قصبہ شاپور تا بن نوب پور میرسد و بشاہ نرور باغ
 شاہ را واقع لاہور میرود و سردوم در پرگنہ میان و شوم بر پرگنہ قبیلہ و گجپاریم پرگنہ نما سے چینی پور یعنی
 سیر و و از نزدیک شان بوران دریا نر سے بر آورده اند و بر زمینات آب و ہند و این دریا از آنجا روان شدہ
 از حد و و سال و کا ہونمہ و کلا نور و پیا نہ و بر سرد و و این آبادی دیگر محال گذشتہ بلا ہور وہ پایان غمارت شاہی
 را بگذر واقع شود و از آنجا بر آمدہ بحمد و وسندھ و و ہوا سے ایک مظلوم گذشتہ قریب مرز سے سندھ ہون سنند
 و بہت مکان بہرہ یاسے پیا نہ و چامیہ و و در داخل سیر و و چناب نام سے یا بدو چارہم دریا سے پیا نہ میان دریا سے
 راوی و این دریا در و چناب شہرت میدارد و چناب در کتب ہندی چند ہا کاہ سیند و ہر امان چند از ولایت
 چین شان سید بن چون از حد و ولایت چین گذشتہ بلستوانہ و حضرت آنجا مشہور است برسد و در بات سب کا
 از چناب بہت آمدہ با و ملحق شود و چناب بہا کا نام میگردد و از آنجا برادہ سال و ہونہ ہر و کردہ پایان قصبہ بہ آب را بان نہ
 اگر در باب از کوہ بدر سے آید از نزدیک کوہ برکت تابع جمہور مکان مشوب بہ ہوانی است و بعد از گذشتن آنجا شہرہ تخت
 شدہ سیر و و و تار رسیدن پایان ہلول پور سافت و و از وہ کہ وہ بان کی میگردد و و از وہیات پرگنہ سببا لکوت و پایان
 سوہر گندہ شدہ بوزیر آباد میرسد چو بسال و غیرہ را سوہر ان براہ ہمین دریا از کوہستان جسنند و غیرہ بوزیر آباد سے آید
 و و مکان و از آباد شاہانہ واقع است پس از ان پایان جا کونا گذشتہ بہ ہود ہیانہ و ہزارہ میگردد و ان آنجا نزدیک
 شہر چند پوت از میان کوچہ جاری شدہ چہ فصل قصبہ جنگ سیلان سکون پیر و در آنجا کہ حکایت عاشقی و عشوقی ایشان مشہور است
 بدریاسے بہت رہ اتصال یافتہ پیشتر میر و و چیم در یاسے بہت پایان چناب و درین دریا دو آبہ جو بہت مشہور است و بدریاسے بہت
 از کوہستان بہت از حوض بہ چو شد و در شہر کشمیر رسیدہ از میان بازار و کوچہ ہا میگردد و و جا بجا در کشمیر برین دریا و دیگر دریا ہا
 بہر سبب اندر بعد بر آمدن از کشمیر در حد و ملکی در یاسی کشن گنگ درین رود داخل سے شود و از آنجا پایان قصبہ و رنگلی
 سہر گروہ لگمران سے رسد پس از آنجا از میر پور و غیرہ حد و لگمران پایان قصبہ جہلم کہ درین محال شاہ گذار واقع
 است و در یاسے جہلم نام یابد و از آنجا از گزہ جاک و ہند بہ و شمس آباد و ہیرہ و خوشات و خور و خانہ گذشتہ و ایک قصبہ

دریای راوی بیام
 و چناب و غیرہ

نام چناب
 درین شہر ہا
 و ہر گزہ

پایان دریا و دریا

جنگ سبالان تا ب پنجاب سے پیوند و پنجاب نام سے پانچ ششم دریا سے سندھ بائیں ہیٹ و این دریا ولایت کوہر و لوہاورد و آہ
 سندھ ساگر مشہور است و این رود در میان ہندوستان و کابل و زابل جائے است کہ چشمہ آن غلابہ نسبت آما بقول سیاحان
 از ولایت قلماق بر جوشد و از حد و کاشغر و کافرستان و حدود ولایت کشمیر و کچی و دوتور گذر شستہ باولکمرہ یوسف زئی میر
 و بیایان قلعه ایک دریا سے نیلاب باچند رود دیگر از جانب کابل آمدہ اتصال سے یا بد چون آنجا عرض کم و زار و نہا بران بسیار
 میرود و درین مجال شاہکد زر قہر بہت سبب تہ سے آب کشتی بیک چشمزدن بان ساحل سیرسد و جانب مغرب بر لب دریا
 سنگ سیاہ است کہ جلالیہ نام دارد و بعضی اوقات کشتی بان سنگ خورد و بشکند و اہل کشتی مفرق شوند عوام گویند کہ بر آن
 سنگ قبر بزرگے بودہ کہ جلال نام داشت و دیگر وجہ تسمیہ آن در قواریخ چینین دیدہ کہ در عمد محمد اکبر بادشاہ جلالیہ نام آن
 صف درواہن مشہور بودہ تہ بہت محمد اکبر بادشاہ بخرم سیر کابل ازین دریا عبور سے کرد و ناگاہ کشتی جو اسر خانہ بنگالہ کور
 سبب و شکست بر زبان بادشاہ گذشت کہ این سنگ ہم جلالیہ کہ دیدہ از آن زمان جلالیہ نام یافت و نزدیک آن
 سمات رحبہ ہو ولہت کہ در ایام سابق ماکم و نایت بودہ و بر ساحل مشرق قلعه ایک واقع است کہ وار و و صادر را بھر
 اندر و ان قلعہ ہے دیگر نسبت و این مجموعہ مکتب الہوا و بائیں ہندوستان و کابل چون بر زخمی است کہ این رود
 طرز و بہاں ہندوستان و این طاق آب سکون انما تان و این رہاں انان است با بجلد در با از ان مکان برآمدہ از کورستان
 انجان و غیر و کہ تہ ہندوستان در زمین سطح برسد و از انجا از حد و بلوچستان و ملتان مسکند و چون دریا سے پنجاب
 کہ بعد در آہ تہ ہندوستان بہ مدہ و ان طرف ملتان بنفوت یکدیگر و حد و بلوچستان بائیں دریا سے پیوند و ہمہ یکے
 نہ در دریا سے سندھ نام سے یا در دریا ہی خطیم گرد و از انجا پابان قلعه بکمر و تخت شدہ قلعه را در میان گیر و از انجا
 ہندوستان ان اعمال ہند سے در آید و سی گرد ہی بلندہ شمشہ کہ بہ بندر لاہور مشہور است بدریا سے شور ممتی سے شود
 با عملہ صوبہ لاہور بہ آب و مہو است خوش دارد تا بہستان بسیار گرم و درستان نسبت ہند سرد است و خربزہ و انگور
 ایسان ایران و توران و آئبہ مانند ہندوستان و بہتر از ان و بخرچ خوبتر از بنگالہ و بیش کز خوشتر از دکن پیدا شود و
 درین صوبہ اکثر مدار زراعت بہا بہتاری چاہ است کہ دو لابلے لکوزہ ہا ہی چرمین ساختہ بزور زگا و ان آب از
 چاہ سے کشند و بزرگو عات سے و ہند مدار فصل خسر لیل و از انے غلات بر بارش است و بر دریا سے
 بیابان از بیک شوئی طلا بر سے آرند و در گوہ شمالی بعضی جا معدن نقرہ و مس و روہن و جست است
 اودہ شہر سیت بزرگ بر دریا سے گما گروہ کہ در جو نیز شش گویند و ان شہر را در کتب ہنود ان اچو وہیا
 نامند و گویند کہ درست جگ آن شہر شنگاہ را چہ رام چند عرف رام بودہ و بل بسن رام ہندو یا شور در فتنہ بنگا
 در ضمن ہیانگرم قوم است و بعد از رام آن شہر را در دور کلجگ کشن بن پورپ بن ہند بن جام بن نوح عمارت نمود و
 در سواد شہر اودہ در زمان پیشین مردم حناک بزی سے کردند و طلا سے ریزہ سے گرفتند و در نزدیک شہر
 سہمت مغرب ہفاصل یک گروہ قبر حضرت شعیب بن آدم و ایوب پیمبر زبارت گاہ خاص و عام است و قبور انہا
 درین مقام از قواریخ اصلی ندارد و طول صوبہ اودہ از سرکار گور کہ پور تا قنوج یک صد و سی و دو گروہ و عرض از شمال

باین دریا ہی کشتی
 و نہایت کور و کور
 کچی و دوتور

باین دریا ہی کشتی
 و نہایت کور و کور
 کچی و دوتور

صفحت شہر لاہور و
 سبب جات آن

باین دریا ہی کشتی
 و نہایت کور و کور
 کچی و دوتور

باین دریا ہی کشتی
 و نہایت کور و کور
 کچی و دوتور

کو و تا سد پور تاج آله آباد و و صد و پانزده کرده شد فی صوبه بهار غربی قنوج شمالی کو بهستان جنوبی ننگ پور سرکار است
 این صوبه گور کپور و آبراج و غیر آباد و کمنوه ازین جمله شملبر یکصد و نود و هفت محال و مسیت و ششش کرور و ام و حال نه صوبه
 است و در عهد سلطنت محمد فرخ سیر سلاطین کور کانی بنظامت صوبه مذکور بهمازرا الملک سید بلند خان بوده آئیمه داران و
 وظیفه خواران آنجا بکلی رنج آمد و رفت کپوری موافق معمول حکم عام معافی داد و در عهد سلطنت محمد شاه نظامت صوبه اوده
 متغیری راجه دیاباد در ماکرجه برهان الملک سید سعادت خان شده اود و دوست گروه بطرف مغرب شهر اوده برکنار و ریاست
 گما گره شهر سے طرح انداخت اگر چه در پابعده چندی از ان تفاوت رفتا شهر البقیض آباد موسوم گردانید و عمارات عالیه و
 باغات متعلقه و دلکشاد آن احداث کرد و بظلم و فسق آن صوبه از کوه شمال مفسد آنجا کما مینوی کرده وزیر الممالک ابوالمنصور خان
 صفدر جنگ داماد و همشیره زاده سید سعادت خان در ایام امارت خویش بر عمارات و آبادی آن شهر معین و چون نادر دوم
 سید سعادت خان نیشاپور است بنا بران در اقلیم چهارم و ضمن نیشاپور سطر سے چند از احوالش مرقوم است باجمعه
 شجاع الدوله خلفت وزیر در امارت خویش در آبادی فیض آبادی موقوف نمود و عمارات مطبوع ساخت و بهما نجا استقامت نذیر
 و آن شهری گشت در کمال سموری و شجاع الدوله وزیر شامه عالم ثانی المعروف تعالی گره بوده آفتیکه در یک از انگریزان
 برزیت یافت و باز بصلح بر صوبه اوده و آله آباد استقلال یافت و شمت و شوکت زیاده از سابق بهر ساینده و امید و وظیفه روزی
 خواران برده صوبه را که از عهد محمد اکبر بادشاه تا عالمگیر ثانی جاری بوده بکلم ضبط نموده و از انجا مسیت و سخاوت سلاطین بموجب
 رایجای مناسب قیاس باید کرد که در تمام مملکت هند چه قدر از خوان انعام آن عالی مہتان بهر و شجاعت شایع و سعادت
 و دیگر قوم از مسلمان و بنو و بره میرسد باجمعه شجاع الدوله در آخر ایالت وزارت خویش با اتفاق انگریز متوجه بریلی و آلو له
 و بار و سپاه باشد حافظ رحمت با او محاربه کرد و شجاع الدوله در رزم اورا بقتل رسانید آن مملکت را از تصرف اعیان
 و سپه ان علی محمد خان بر و سپله انتزاع کرد و بعد از فتح پس از دو سه ماه در گذشت و خلفش آصف الدوله عرف نیز امان
 بجایش نشست احوالش در ملت از تقریبی و ضمن حکایت انگریزان گذشت سرکار کور کپور شهر سے متوسط
 است از اوده آن رود سے دریای گما گره سمت شمال بمسافت چهل گره متصل کوه مداریه واقع است آب هوایش
 نیک و خوشتر است و نواح آن بجاایت وسعت را دارد و برینج و روغن زرد و مرغ و چاچ و امثال آن آنجا از ان باشد
 و عظام و کثیر کفایت سهل و آسان بدست سے آید و آنجا مردم را بنا بر ازانی غله و خدش و پوشش نوعی از تسابیل
 است که هر که در آنجا در آید کمتر بر آید و وقتی علی قلی خان ششش انگشتی وار و نعه خواص و سیر و نیک دول محمد شاه بادشاه پاره
 حروف فرمود که چون نادر شاه والی ایران مرتبه ثانی غریمیت هند و ستان نمود محمد شاه بادشاه از امیران خویش مثل قمر الدین
 خان وزیر و ابوالمنصور خان که آن وقت سیر آتش یعنی وار و نعه تو سچانه بود و دیگران بصلحت خواست که از دست نادر شاه چگونه
 در امان باید ماند وزیر گفت که ساکنان شاہجهان آباد را بدبار و کن که ملکیت وسیع و قلاع متین دارد و کوچانیده سیر بر چون نادر شاه
 عازم و کن شود بقلع پناه گیریم و انبار غله و غیره را آنچه از ذخیره قلاع افزون شود آتش زنییم و گپاه و گاه را همچنین ظاهر است که نادر شاه
 زیاده از یکماه مسرات یعنی ذخیره در عساکر نمیدارد و چون غله از بیرون لشکر نرسد از قلاع تا کجا سزندان چهار بر گرد و ابوالمنصور خان

بیان حکایت

تجایع الدوله

بیان حکایت

غنت که درین تدریس مباح کثیر بخرج آید و ازین ملک بکفتم بیرون رفتیم در کن بید الم است است فکر آسانتر آن است که
 نخل عین ملک مثل نامور و کبر آباد را مستحکم باید کرد و مردم چند از سکنه شامجهان آباد باید گرفت و در محله اوده آنرو س دریا
 ما کرده در سرکار گور کپور که شمال آن کوست طویل و وسیع فرود آمدن آن از شرق تا غرب جنگل و میشه های مولناک در رودها
 سمناک است تا در شاه بنابر صورت راه مخالفت آب و موسسه آنجا تواند رسید در گرفت که در اوده خود مقدر است و اندر آن
 در کپور که پیش از سرکار باشد ممکن نیست که شکوه شامی را تحمل شود محمد شاه بادشاه فرمود که نصارت آن بید انم که چون نادر شاه
 بین شهر گزند جریده پیش او بودیم بر چه خواهد بر سر ما کند و خلق را از قتل و غارت آزار و چون جویم امرای بیرون آمدند من یعنی علی قلیخان
 ستا خان را ای منصور خان گفتیم که نقلی بیادم آمد بشیری بر خری کسین کرد و خرسی دید و از مینبیت شیر پایش از گریه مست است با
 و گفت که اکنون صلاح آن است که گوش و سر انداخته و مینبیت پیش شیر بودیم اغلب که بزیکانی من رتم کنند بپیر آن است که
 من گویم و بحضرت بادشاه رسانید گفتند آن چیست گفتیم که فرود آید بیرون رند و تا سر زنده هیچ خانه بستند و بنا و شاه بپسند
 در غم ما بدلت بولایت ایران بود تا بعد از آنکه در مغانی خرابی شامجهان آباد بر از کم در انبولا بسبع مایه سید که قطعاً از طرف ما
 دارد از نیمه بهتر باد و اکت و اقبال از سر زنده غنقریب بلا جور سیرم اگر رخ گشتند فها و الالاتی در کابل و قندهار خواهد شد و
 البته که ازین جرات بادشاه هر اسی در اول نادر شاه خواهد آمد غالب که در غنقریب این سمت در نزد او افتد دور گذرد و آنا بادشاه
 با حسن ابدال بود و چندی بانتظار آنجا بر سر زد که بادشاهان چنین کرده اند مصریح زرگرگان بگرگه تو انیم است به همه با
 بسم کرد و آنرا فرین گفتند به تهرانی شهر نسبت قدیم بر ساحل در پاسه سر جوی طرف شمال از اینه راجه به راج و در آن شهر از
 لهستان که سمت شمال واقع است مردم کوهی از طلا و مس و سرب و نحس و توتم و چوک که از آب لیمو و ترنج بوستانند و
 سس سازند و با دیوانت ترش میباشد و دیگر زر بنا و که کچور نامند و زر و چوب و زنجبیل خشک و زردانه و انگور و کمر با
 و مشک و فلفل و راز و نمک و نشینیه و زبور شیشه و جانوران شکاری چون باز و جره و شامین و امثال آن دیگر اشیا
 بسیاری آید و از آن در آنجا می فروشند و نیز از سیر ز سالار مسعود غازی که از نیولستان سلطان مسعود ابن محمود غازی
 غزنوی که پسر اوست مولف صبح صادق در پانصد و پنجاه و هفت هجری در معرکه کفار شادان و آن شهر است و صاحب مرات الاله
 معتمدیست که سالار مسعود غازی ابن سپسالار میر ساهو ابن عطال الله علوی که سلسله نسبش بجهت بنی امیه علی بن ابی طالب
 و نادر سالار مسعود غازی شیر میله نامد داشته و او خواهر سلطان محمود غازی غزنوی بود و سالار ساهو او را در جباله کجاست
 و سالار مسعود در سن چهار صد و پنج هجری هجرت و یکم شعبان روز یکشنبه بوقت طلوع آفتاب در اجمیر از دست او شد و غرا
 بسیار کرده و چهار صد و پنجاه و هفت هجری هجرت و چهارم شعبان روز یکشنبه در کفار در به راج شامیست چنانچه ازین بیت تولد و
 وفات او استفاده میشود و بیست و چهار صد و پنج در آمد بوجود و در چهار صد و بیست و چهار حالت مسعود و در به راج مذکور
 کردید و در تحویل آفتاب بسج ثور که منبودان آن راناه همیشه میکنند خلق کثیر از نزدیک و دور با علیها که مختلف
 الطول و زیاد نشن می آیند و بدور میگردانند و مراجعت میکنند و همگی با هم کار و مسکن نیز گویا برین اصل گوئی
 قلعه ماسوز و در و نزدیک آن حوضی است موسوم به شاپا و آبش به چنان قلبان گشت دیگر و دیگر و که در آن فرود آمدن

بسیار از شامی که در آنجا

نقص خرد است

صلاح بودن شامی و با حسن ابدال که با بلای

باین شهر به راج و در آن

تخصیص نسل حضرت سید سالار مسعود غازی و پسران

تخصیص حکما در سکن و طالب

و بر چه پروانند از آن بیرون افتند بقول هندیان وقتی از گردش روزگار و انقلاب ادوار کتبهای علوم هندی مندرک شد
 بود و بر آستان این پیش بران حوض جماع کرده بنشستند و علوم رفت را بحیثیت طبایع از سده فایده ظهور آوردند و در آن
 کولاسیت خوشگوار بر بر باسه گوشتی پیوند و یک گز غرض و چنانکه آنگشت زرت دارد و هر چه از بسنج و مثل آن در و اندازند
 خبری از آن نماند چون بر بهمان میدان خوان پیش کشند نگاه از ربک پیکر میاد و پدید آمد و مردم مشاهده آن کنند و زود نا هر چه
 کرد و در پوست آن زمینی است که از آن چون بی نماند و در پیشن هندی بخودی جو و شعله آتش از آنجا خبری آمد به سر کار خیر آباد
 سیاه و مطبوع طبایع آنچه کز نیه سفید و رنگی به ایوان گوناگون معروف و پسندیده بود و راقم حروف در آن است ماری با سده حاجی
 صفت الله خیر آبادی که بخوبی در سبب معروف بود و سیاه از رویا و ملاقاتش بندهی در نسخه دلوح محفوظ که تالیف راقم حروف است
 نوشته گوپامو و تصدیق با نام متصل بهانی که در آنجا بصفت توضیح و هماننداری معروف اند و اب بدقت در جهان ساکن
 بهانی در عصر سلطنت شاجیهان بادشاه و خیر میگذاشتند و بر سالست پیش بادشاه توران رفت و وطن خود و نواح آن مشیل
 گوپامو و غیره سجا کیش میداشت و با قاضی گوپامو و استاد می که با او داشت هر گاه سیه گنان متصل گوپامو و سیه سجا کیش
 استیلا می آمد و قاضی جوان میگذاشت و همه امیرانش را با هم با می نمودی معانی میگذاشتند و چون آمدند به سید صدر جهان بفرود راز
 افتاد که قاضی جوان سواش ندارد و در هر کجا که سیر می نماید سیر می نماید که مانده سام نکشیده باشد تا به استخوان رسد بعد
 از وقت طعام با شمت تمام سجان قاضی آمد و نشست بعد ساعتی قاضی گفت که خوار در ایوان کشیده اند چیزه مناول باید
 فرمود و خواست و بر ما بدو نشست و طعمه گوناگون از لطیف کسینت و شادمانه کرد و چند آنکه همه امیرانش از درون و بیرون بهره یافتند
 صدر جهان از قاضی سوال کرد که درین چه بنامه است و امروزه بنابر استخوان بوقت آمده بودم قاضی گفت ما را صاحب است
 که هر روز بیرون شده با طران کسان یکسایم نام مسافر و اهل اسپیل که شمعیت انجام داشته باشد بغریب خانه بیارند تا دو پاس روز
 انتظار میگشتم هر قدر مردم که تبع آیند ایشان را طعام داده و بخوریم و هر گاه بد شام متصل گوپامو و لشکر گاه بسیارند تا سوسان تعیین کنم
 تا که شام طعام خورده است راحت فرمایند و خبر من رسد آن زمان چیزه من بخورم و در وقت طعام گذشت و شام خوردید چه ساعته
 جاسوسان خبر دادند که نواب است آید بین است آمد بر من فی یافت شما است امروز هم آسان گذشت و اینکه طعام غنچه هستی که
 نان جو و بقول ساده و مثل آن با فراطمی بنیاید پیش آن است که خانه من در سچ بقیع اردو که از آن راه سجان یک برادر توان
 رفت و همچنین خانه آن برادر در سچ می دارد که از آن سجان دیگران توان رفت و بدستور همه خانه با سه خویش
 و آتش بانس ما در سچ می دارد که مردان و زنان بهرخت سانه به تحلف آمد و رفت می دارند و میاد و ان مارا قاعده
 است تا که متن نخوریم چکس از زن و مرد و سوا سے طفلان صغیر کت دست بطعام بنرو پس هر گاه که شامه ربانی بغریب خانه
 کتند طعام از حنا برادران و متعلقان هر که درین شهر است گوئند که هر چه ایشان را امیر آمده و بخت اند
 بر دست کتیرگان و غلامان از در سچ به سجان من میرسانند و آن منظر مبارک شما می در آمد و چون طعام فرستاده
 شد و دیگر باریعت در سچ مشغول می شوند و گرم گرم می فرستند تا که پسند بود و نواب گفت این عظمت و کلاله
 از انفاق برادر نیست که بوقوع می آمد الغصه ضیافت و معانی گوپامو و مشهور و معروف است که بکشاوه پیشانی نیت

صفت جماع هندیان
 صورت معاد پورانان
 بیان سرکار خیر آباد

گوپامو و سجان
 حال صدر جهان

صفت حال سجان
 ضیافت طعام غنچه سجان
 بیان سجان خیر آباد

سماج کفندرا تم با شیعہ و قنات انجمن اور نسبت زیادہ برین نوشتن نمایش خود و تطویل کلام سے داند در کو با سوؤ و تعلیم
 طمان از شیعہ اندیکے شیعہ قنات کہ بقضیاء معروف اند و دیگر شیعہ قنوجے کہ از قنوج آمدہ مسکن گزیدہ اند و در میان این
 ہ دو قبیلہ توحیدیت دار شد و اولادین جنان کہ پاموئے آہنڈ سے از احوال شس در آرا کاٹہ گذشت از قبیلہ شیعہ قنوج است
 و او از سکو و قبیلہ و مغلانے چہار سپہ داشت محمد محفوظ خان و بہر اسلام خان ابناسے نور الدین جنان و بہر اسلام خان
 اکثر بانائب فوجدار سے فیروز آباد و شکوہ آباد و اناوہ وغیرہ قیام داشتہ و سپہاوست صدر اسلام خان ابن بدر اسلام خان
 کہ مفلوج شدہ در گذشتہ و سپہاوست محمد اسلام خان ابن صدر اسلام کہ اکنون در قید حیات است و سپہاوست
 محمد محفوظ خان در آرا کاٹہ با محمد علی خان ابن نور الدین جنان سپہاوست و آخر از وجود شدہ بچید نامیک والی میور پوسٹ
 و دیگر سپہاوست نور الدین جنان از شاہ سنہانی عبدالوہاب خان و محمد علی خان ابناسے نور الدین جنان اند و محمد علی خان امیر سے
 باہر پوسٹ و قبیلہ پرور است کہ بر پاموئے آہنڈ کہ آرزوی آن داشت کہ کسی از انبیا شیخ الہ بار و روح الدین جنان ہنگرامی اگر بحضور من رس
 نہ خوش باش حقیر را چہاں باش تا پیش نماز با کوشید اما بشو با نقوب کشید یہ بیت سبر کہ نان از عمل توحید خور و بہ منت جان طانی
 نور الدین محمد علی کل جان با محمد علی خان بعد قتل پیر شس نظامت از آرا کاٹ رسید و بان خزان سپہاوست آصف جاہ انجمن و ملکیت
 در زید با انگریزان در ساخت و تا اکنون بر سر آرا کاٹ است و نیز سے از احوال شس در اقلیم دوم در ضمن آرا کاٹہ مرقوم است
 ناکہ شوہ شہری است بر ساحل ہدپاسے کوشی رود و یا بطرف شمال شہر گنڈواتب و ہوا خوش دار وقت و اتوالہ شیرینی و کمان انجمن
 بعد ازت بودہ اما اکنون کمان بان توحیدی ساختہ نشو و در خرسا ساختہ محمد احمد اکبر بادشاہ قاضی محمود از اسلاٹ راقم حروف دیوان
 تلمبہ بودہ اکبری در واہ و دوسراہی اکبری متصل نخاس بنام اکبر بادشاہ رہل کہ اکنون قضا بان بران می نشیند تعمیر کردہ است
 تا احوال دیگر سے تعمیر در واہ اکبری کردہ و چون آئینہ بنور موجود است در زیر الممالک آصف الدولہ میرزا المانی ابن شجاع الدولہ در گرد
 انواع بیچ محلہ وغیرہ عمارات کہ نہ بر انداختہ کاٹہ سے وسیع و بائیسای بیچ لغایت شکفت در کمال وسعت و زیبائی احداث
 شدہ و مشہور است کہ بہر کس خانہ در دیاس سازہ آٹھالی توصلہ و بنا اور خانہ ساختہ بنا سے امام باڑہ و مسجد بر ساحل
 دریا متصل مسجد عالمگیر چنان بناوہ کہ بیچ ملک را از الممالک مہفت تسلیم بانی آن در رفعت و متانت و وسعت
 یہ نہایت راقم حروف و رنگام نوکری ابو منصور جنان ہمراہ راجہ نول را سے نائب صوبہ اودہ در لکھنؤ
 بسیار ماندہ و تباہی رگان آن وقت بمثل یہ لوسی نظام الدین کہ در مسلم و فضل ثانی نہ داشت و شاہ عبدالعزیز
 وغیرہ ملاقات داشتہ مہفت کردہ از لکھنؤ سمت مغرب راجہ نول رہے شہر سے مشتمل بہ عمارات و لکشا و باغ فریح
 اند و احوال بہد خشتی تعمیر ہووہ و چند جریب بیرون اطراف تھا گذشتہ خشت بق بجز فیض چند دروغ حفر کرد و مجاوی
 بہر چہاں در واہ از چوب و گل بل نسبت کہ بہر مردم وغیرہ بران باشد و آن شہر را نول گنج موسوم کردہ اند و
 بہر وطن آن شہر در راہ گنڈواتب کردہ و در وہ در جتان بر نشاند و صراطے استوار از خشت و کچ و سنگ
 بہر سستی زہ قبیلہ موہان کہ یک گروہ بہ غربی نول گنج است بنا کرد و خواہست کہ بچا و شدہ فاظہ اف را
 با سانات و خشتی را رضی کردہ در انجا آباد سازد چنانچہ ہنہ مودہ اورا نام حروف حوبلی از خشت و کچ در غایت

بیان شیعہ قنوج
 قنات وغیرہ

بیان شہر کوشو

بیان آصف الدولہ
 شجاع الدولہ بیچ

بیان لوسی نظام الدین
 عبدالعزیز

بیان آبادی نول
 و باغات وغیرہ

بیان آبادی نول گنج
میلادی و زین گنج

بیان قصبه بلگرانو

بیان ولایت رانم
تاریخ انام

وسعت که حنا باغ و چاه و پنجه داشته اندرون شهر پناه پنجه متصل دروازه جنوب از حویلی و گدنی راجه لبطس و
 مشرق و کثرت خام بیرون حصار بر پشت حویلی معده چاوی مردم بر اوردی تعمیر ساخت در اندک عرصه آبادی از شهر پناه
 پنجه تجاوز کرده بطرف مغرب متصل موهان و از سمت مشرق با قریب خوشحال گنج که دو کوره از نول گنج بنام بسپر خود
 خوشحال رسد با عمارت پرزب و با عناسه و لغریب تعمیر کرده بود رسید بکلمه آنکه آنچه زود بر آید و بر ناپاید چون راجه نول رسد
 در جنگ احمد خان بگش فرخ آبادی گشته شد زمین اران آن فواح آن شهر را عمارت کردند بعد از آنکه قلیلی از این حرفه در آن
 آباد شد رند شجاع الدوله بنابر عداوتی که با راجه نول رسد داشت چه او بخیر از ابو منصور خان کسی را بنحاطه رسد آورد
 حصار بند نول گنج خراب ساخته مابین نول گنج و کشتو آبادی بنام داده بوزیر گنج موسوم گردانید و ساکنان نول گنج را
 از آنجا آباد ساخت و مصالح حصار نول گنج را نقل کرده در تعمیر وزیر گنج صرف کرد و بعد فوت پسرش آصف الدوله میرزا امافی
 نظریه حقوق راجه کرده وزیر گنج را ویران ساخته نول گنج را عمارت نمود و بنده شستی بدستوریکه بود بجوای آن کشید و آن با تمام
 راجه جهاد و عمل با نصر ام رسید اکنون آبادی آن از اهل حرفه بیوپاریان در ترقیست و از عمارت رانم غیر از چاه پنجه
 در آنجا هیچ باقی نیست بلکه آنقدر زمان پیشین سری نگر نام داشته مولف خلاصه تاریخ و دیگران می نویسند که بلگرانو
 قصبه ایست خوش آب و هوا در آنجا همیشه هر که چهار روز آب آن بیاشامد حسن منظر می و خوش الحانی افزاید طافه
 آنکه بخلاف آن در عوام مشهور است و آبجیاست که منغله و زما پیشین ندانم که کدام وقت در حکومت فوجدار می خویش
 آن چاه حفر کرد و آن چاه سبهن نام دارد و ظاهر او علت آئینه داشت و یا منظم بوده اکنون آئینه و رونده بطریق مزاج
 از آنکشان و غیره خصوصاً از زنان می پرسند که چاه سبهن کجاست او پرسند که کوشنا صامی منقطع میدید و سایل می خندد
 بالجه قصبه بلگرانو از قنوج نسبت شمال بایل بشرق بمفاصله پنجه و واقع است و در باب گنگ بسافت و و نیم کرده در
 وسط آن هر دو شهر گذرد و آن وطن بالوفه رانم حروف است و تولد جنیر در ایام صوبه داری کابل که در بد و سلطنت محمد شاه
 مبارز الملک سر بلند خان لولی بوده در ششم محرم سنه یک هزار و یکصد و سی و سه هجری در پیشا در روی واده غلام نبی تاریخ است
 و نسب اوردی حقیق راجه عبداللہ احرار قدس سره می پیوندد و در سیر و نجات نشو و نما یافته چون بعد حفر در آن قصبه ایست
 از دیده بنا بر آن سطره چند شکر بر احوال اجداد و اسلاف خویش و برخی اخبار از مردم شاه پیر آنجا که در زمانه رانم بوده اند
 فیض تزیین حسن آداب از ایشان یافته بر قنوج روزگار بنا بر یادگار تبرتسیم می آرد و پوشیده نماند که چون بعد رانم حفر کرد
 عثمانی بار و انبوت مدینه منوره در فارس آمد و بکافرون اقامت کرد و بعد از و پسرش خالد بن داؤد و بعد از وی ماسم بن
 خالد سجاسه او شست به گامیکه در سن چهار صد و نه هجری سلطان محمود غازی مغز فوی عزیمت هندوستان نمود و تا قنوج
 بکشود و قلاع آنرا مفتوح ساخت محمد یوسف بن ماسم بن خالد بن داؤد عثمانی حفر رانم را که در خدمت سلطان بسپر رسد بود
 حکومت ریاست قضا می سری نگر که بعد از ویر گاه موسوم به بلگرانو شده قنوج فیض فرموده حضرت نمود محمد یوسف مستطیر بی بی سلطان
 گشته بسری نگر بلگرانو آمده و اسی اسلام و حکومت قنوج را وقتد احکام شریعت عزیمت فرمود و بر سبجات و کواختر اجمعی خود را حکم قنوج
 به بی نوبی نوشت تا آنکه در کربلا رانم حروف در سنه یک هزار و دو صد هجری بر زمین که بنام سبکتب الله مدینه بر آرد بر آن منظر

بدست قاضی محمد یوسف چنان نوشته و بد کتب محمد یوسف بن عاصم بن خالد بن داؤد حاکم سری نگر و تحریر بیضا نه مذکور تاریخ چهارم
شهر جمادی الاول سنه چهار صد و هشت یک هجری بوده و تاریخ صبح صادق سال وفات سلطان محمود غازی مغز نوی شش هجرت
هست و سیوم ربیع الاخر سنه چهار صد و هشت بقول مؤلف مرات الاسرار چهار صد و هشت و یک هجری مرقوم است پس تحریر بیضا نه
در بیان وفات سلطان و ما بعد کی سال از فوت سلطان محمود مرقوم شده باشد و میر غلام علی آن و بن محمد لوج بهنده ساکن محل
بیدان پور در بلگرام اثر الکلام و غیره تا ایفات خویش بنویسد که مملکت هندوستان محمد قاسم ثقفی در خلافت ولید بن عبدالملک
بروئے از سنه بنا قنوج مفتوح ساخته و پروایت مؤلف صبح صادق فتح مملکت سند بر دست او شده چنانچه در سیستان و بلتجان
منزوه ملک بیان گشت و بعد از آن تاریخ و روضه العفا مسطور است که از سلاطین اسلام محمود مغز نوی در سنه چهار صد و نه هجری
قنوج بکشود و معلوم نیست که میر غلام علی آزاد از کدام تاریخ فتح قنوج بر دست محمد قاسم ثقفی نوشته و اینها بعد از آن کتاب سے نویسد
که در سنه شش صد و چهارده هجری در عهد سلطنت شمس الدین الکتیمس سیب بخری که جبر سادات و اسطی ساکنان محل سید و ارب است
و سلسله نسب خود را با و رسائیده می فرماید که رواج اسلام در بلگرام و او او اگر مینوشت که در بلگرام و اسلام که مندرکس شده
بود و تازه گری و ایند پندیده بود هر گونه تحقیقات او محال نموجب است و دیگر مینویسد که حکومت قضا از قبیلہ شیوخ فرسوریان بعثت
عثمانی رسیده درین سخن مذکور است چه آنوقت اسناد و کواغذ پیشین مردم شهر بلگرام که سبیل و طغرابدستخط قضات عثمانی اند نظرش
رسیده با جمله بعد فوت قاضی محمد یوسف اولادش بطناً بعد بطن با مورقضا است بلگرام و قیام نمودند چنانچه غلام حسن و اما و قاضی محمد حسن
از وقت قاضی محمد یوسف تا اکنون بقید اسامی از روس اسناد مرقوم بطغراسی قضات احفاد قاضی محمد یوسف را بنام موهبندی از احوال
انما بدقت تمام تحقیق کرده رقم نموده از آن مبرهن است با جمله یا آنکه امر قضا از انبنا سے محمد یوسف بطناً بعد بطن به بندگی عبدالکریم رسید
و او سده سپرداشت قاضی کمال و عبدالحمی و عثمانی و محمد بار بدیزدونی و آن عبدالحمی را خرقه خلافت داده بر سندان شاد و نشاند عبدالحمی و
بعد از او اولادش چندی بر شد و ارشاد و پر دختند و لب تشنگان با دوی شوق را سیراب یگر و ایند نید و سپردوم محمد باز بدرا امر بدرست
مسلم ظاهری فرمود تا طالبان را از ان علوم بهره مند سازد و امر قضا بعد فوت قاضی عبدالکریم موجب وصیت به سپردش قاضی
کمال رسید و بعد چندی الداد و صدیقی فر شوری از حضور محمد اکبر بادشاه تغیری قاضی کمال بر سندان قضا نشست قاضی محمود ابن قاضی
کمال بحضور محمد اکبر بادشاه شتافت و ترفیقه و شناس گشت و بعد چند سال قاضی الداد را تفریق کرده سندان قضا از ورگاه شاهی بنام قاضی کمال
حاصل کرده فرستاد قاضی کمال باز بر سندان قضا نشست مدتی معروف قضا یا بوده تا آنکه در گن بشت و قاضی کمال از دختر قاضی
معروف قدرانی از احفاد مخدوم ابی بشیر راجگری سده سپرداشت قاضی بهکمار سی و قاضی محمود و قاضی بده و احوال ایشان
مرقوم شود قاضی موصوف بعد فوت سنده چه اول دختر نبد که شیخ عبدالرحیم ابن مخدوم صبیح العاشقین صاحب ولایت قصبه ملا فوه
را در نکاح آورد و از او قاضی عبدالصمد و قاضی سدن ابن قاضی کمال بوجود آمدند قاضی سدن لاول رفت قاضی راج
ابن قاضی عبدالصمد بقبیلہ اہل المد و رحم المد و امیر المد انبنا سے محمد افضل و غلام علی و غلام احمی و کرم اللہ و عظمت اللہ انبنا سے
غلام صفی برادر مخدوم محمد افضل است و قاضی سہاب بن جد القبیلہ محمد حیات و دوست محمد انبنا سے عبدالواحد و نور اللہ ابن
علیم المد و محمد عارف و برادرش ولی المد است و قاضی حسین ابن قاضی عبد الصمد که در عالم سپاگری طفلی در خست

بدست آورد و غیب مال او احد نام گذاشت و به سپهر خواندگی گرفت و عبد الو احد لقب سپهر داشت از دو سپهر عقب باندر سوخته
 عبد الحمید ابن عبد الو احد را اول سپهر بود یعنی عبد المکرّم محمد نواز و محمد سرفراز از انبساط عبد المکرّم انداز محمد نواز عقب تب نامند
 محمد سرفراز ابن عبد المکرّم را ایک سپهر و دو دختر بود و از دختر کلاش در نکاح حاجی رعم علی ابن صدر مینا و دختر دیگر در نکاح محمد علی
 برادر زاده حاجی مذکور است و دوم عبد الرحیم ابن عبد الو احد را یک سپهر از مشکوحد نامش اسد الله عرف اسد و اول اسد به
 خیر الله که لا اولدر رفت و ضیا و اسد که بدکن رفت و گتمند اشدر و وطن گزید اما قاضی بهکماری ابن قاضی کمال و او از همه در سپهر
 بزرگ بود عبد القیله قاضی محمد حسان و قاضی بهوسه است و سراسر قاضی بهوسه در بلگره اوسکن اولاد او است دوم قاضی محمود سوم قاضی
 پزده و بعد فوت قاضی کمال سپهر دوش پزده بر شد قضا منگن گشت و پس از چند س با منصوب قاضی محمود و فقار احواله برادر کلان خود قاضی کمال
 محمود این روایت از کتاب غلام حسن است و اصح آنست که قاضی پزده بزرگ قضا گفته تمام عمر بان سپهر فووت قاضی پزده سپهرش
 قاضی محمد بشیر گت قاضی بهکماری با مر قضا پر دخت و این سخن از روی کاغذی است که محمد یوسف عرف پزده سپهر کلان قاضی محمد حسان
 آن کاغذ را از خاندر اتم وقت تسلط نویس برده و تفصیل این اجمال آنکه چون راقم حروف بشرق زمین بوده والده راقم اورا سپهر خوانده کرد
 و در حویلی هاراد و کارهای دیهات و غیره محمد یوسف عرف پزده متعلق گشت و در آن هنگام آنکاغذ از اسناد بر آورده گرفت با محمد قاضی بهکماری
 امور قضا را بستقلال و امانت تمام سرانجام میداد و بعد از او اولادش بران مستقل گشتند تا آنکه فوت قضا بقاضی محمد حسان رسید و احکام
 قضا را بشوکت و شجاعت جاری فرمود و در آن او چند کس کسان او را تغیر کرده اسناد حکام عصر حاصل کرده و صلح قضا نموده قاضی محمد حسان
 آماده جنگ شد و بچکس راه وصل بند او انقصه قاضی مذکور بر اتم حروف شفقته تمام پیدا شده از آنجمله است وقتیکه راقم نوکری سیکل را این جهت حصول
 کار از ناظمان وقت بلشکری آمد و بفرمانده استقامت می فرمود آنرا و بر آردان تکلیف استقامت دیده های خود می نمودند می آو جواب داد که
 که این خانه کس شما باشمول خانه میمیا هست هر چند که غلطی خوش نداشت اما از غایت شوق صمیم بخاوسه را تمام کتابت کرده و آن بزرگ
 از مدتی خلف ارشد خود احمد الله عرف محمد عثمان را اولی بعد گردانیده ریاست قضا را بقضه اقتدار او نهاد و خانه نشین گشته سبیش
 از هشتاد و چهار روز کرده و حواس غمسه ظاهری و باطنی تا وقت رحلت صحیح و درست داده بگروز نصارت ظاهری نقصان پیدا آورده بود
 قاضی احمد الله عرف محمد عثمان ابن قاضی محمد حسان اکنون که تاریخ نسبت و ششم محرم سنه یکینار و یکصد و نو و دوشش بهرست پسند
 قضا منگن است و او بجلیه علم است است خصوص در فقه و مسائل شرعی و حدیث در بلگره اودوم ندارد و قمر سے سلیم الطبع است قاضی
 محمد یوسف عرف پزده سپهر بزرگ قاضی محمد حسان هم حسن تقیر بے تکلف و سپاهی وضع است با کجمله مروت و بهت بهم می دارد
 محمد صدیق ابن محمد حسان از علوم بهره میدارد و در علم طب را نیک حاصل کرده تا بر جوی ابحاث اتفاق عمل در حضور عامل بانستاده
 با وجود این عمل بیست و سه رسا دارد و بنامیت راست باز و راست گو بیطبع است بظن عوام شوریست در و مانع میدارد و در حفظ کلام الله است
 و بانسان خوش می خواند و در شوق محو مخلص میکند و بنامیت شسته و بر جسته و میگوی گوید و صاحب دیوان است غلام حسن
 همیشه زاده و داماد قاضی محمد حسان از عشیره و غمزه است مخلص بے پوزنگ تقیر است و جبراهی حقیر در نوکری گذرانیده
 مردیست بزرگوار و دانش و زینش آراسته و در شعر بین مخلص می کند و او کتابی مستملبر احوال قاضی محمد یوسف عبد القیله
 شیوخ ثمانیه بلگره اسلاف و احوال او را از محمد عثمان ابن عثمان رضی الله عنه تا زمان خویش تحقیق تمام کرده

عبد الو احدی است از روایت قاضی
 محمد یوسف عرف پزده سپهر کلان

بنام محمد یوسف عرف پزده سپهر کلان
 گویند

بنام احمد الله عرف
 محمد عثمان که عالم فقه و
 مدبّر و غیره بود

بنام محمد یوسف عرف
 پزده سپهر کلان

قول فرامین سلاطین در تفویض سیاست قضا و نظرا و نقوش مهر هر یک از نعمات تالیف موده و اقوال هر یک را از حسب و نسب
 جل ناکرده درج نموده و مثل دیگران طبع آزمانی و بلند صولگی نکرده و بر خود خمیده و از غایت خرم از بیان واقع کچتر نوشته غلام
 ز اخلاوقاضی بهکهارسی در احمد آباد و کجرات همراہ علامہ اتم ملازم مبارز الملک بوده از آنجا بجاز شافت و مناسک حج سب آورد
 بازار آمد و در آنجا با و همراہ تعمیر کوکیشا و نوازخان ابن مبارز الملک مادمه مترو سے متقی و پرنیز کار بوده قاضی محمود سپردوم قاضی کمال
 است و او بدرگاہ محمد اکبر بادشاہ رفت و سند قضا بخیری شیخ الازاد صدیقی تر شوری بنام پدچویش فرستاد چنانچه گذشت و در
 اندر عمر سلطنت محمد اکبر بادشاہ بخدمت کرد و در گز سے صوبہ اودہ بر یوانی سرد کار لکشو فوجداری پر گنہ بلکہ انور سید و در عمر
 سلطنت جہانگیر عنایت شریف گشت و در آخر عمر او بر یوانی لاپور رسید و در عمر سلطنت شاہجہان بگو البار و در گذشت سرا
 اکبری در رازہ متصل سخاس بنام اکبر بادشاہ و پل قصاب بزیر نالہ کہ در شہر لکشو میر و در ازیچہ اوست آنا اکبری در رازہ و پل کہ بنابر
 لنگی از ہم ریختہ و شکستہ بود اکنون و یکسے تعمیر نموده و باغ و حویلی پنچتہ بزیرین نزد خرید در لاپور از تعمیرات او نیز بہت عالی اکبر
 میرہ پورش وقتے بہراہ شکر اہو لکشو چنان ہنگام منزم شدن احمد شاہ ابدالی بلا پور رفت و بر کسانیکہ بر حویلی و باغ معروف بودہ
 دعوی کرد و آنہا کاغذ مہری قاضی محمود و پدستخط او کہ با ہمہ اتر کہ و عملہ بخشیدہ بودہ آورده و بدستش داده علی اکبر بدید و بگریست و
 بوسید و پسر و چشم نہاد و گفت کہ من از کاغذ مطلع بودم آنا غرض من آن بود کہ نہ انم آن کاغذ پیش شما بہت پانہ و بدر خواہست
 شان سر و بستخط بران کرودہ و او با حقرا بن نقل سے فرمود با لجمہ قلع و سہی جامع خشکی بالاسے حصار و عمید گاہ بیرون شہر
 سمت شمال در بلکہ انو با ہتمام برادرش قاضی بندہ از بنا ہاسے اوست قلعہ مذکور بنا بر سمت حاکمان فی الجملہ یا ہنور حاکم کشین
 است و از جامع سہی غیر از دو پار غری آثار باقی نماندہ و عمید گاہ را در سندنہزار و یک صد و نو و یک ہجری انگریزان از یاد آور و قہ شہر
 آن را در عمارت کبشو کہ مابین بلکہ انو و ملا نوہ طسوح انداختہ بودہ صرف کرد و بر و ان نیز بعد یک سال منزم و منعدم گشت و اکنون از
 عمید گاہ غیر از یکدرو نہر باقی نماندہ با لجمہ قاضی محمود و جد القبلہ محمودیان گشت و از اولادش کہ بوسہ آمدند و تعمیر انہا را ندیدہ از ان
 در گذشتہ و کسانیکہ در وقت تعمیر روزگار سیکذرا بندہ و تفیض تربیت از ایشان یافتہ بقلم سے آرد علی اکبر بنیرہ احمد علی ابن قاضی
 محمود است حافظ کلام اللہ و قرأت بنامت درست با داسے مخارج حروف سے خواند و خط ثالث نیک سے نوشت چنانچہ مصحف
 بوہشت و مذہب و مجلد ساخت و آو فرسخ موصلہ و صاحب سلوک و مسلح کل بودہ در ہنگام صوبہ داری کابل کہ میان الملک سر بلند
 بودہ نہ نیامت روح الامین خسان بکومت مال پور و رامپون و غیرہ مجال پنجاب سے پرواختہ آتارام ساکن آنجا کہ بعد
 ازان بیادری طساح بدیوانی بر بان الملک سید سعادت خسان ناظم صوبہ اودہ رسید و اولادش ہزارین در رام نوابان
 و پرتاب نواب نوابان و دیگران در سرکار او چون اولاد کووند کہ در عمید گاہ و حویلی سلطنتش بودہ در وفات گشتند ہزارین در
 رامپون با علی اکبر اتخاوسے داشت و بعضیہ مالگذار سی سرد انجام زرباقی بہر و شوار گردید روح الامین خسان با نوشت
 کہ ہزارین را سہ شعلت ان گرفتہ بجنور فرستد علی اکبر از اچہ شیدہ داشت و شب خفیہ بدیدہ او متعارف و اورا گریز پند
 روز دیگر سوار شدہ بدیدہ شیشو شافت و دہیہ گریختہ بود خجان عرضی کرد کہ او گریختہ رفت از آنجا کہ دانایان گفتہ اند کہ
 در سالت توانائی نکونی گشت و در وقت بینوائی زحمت نہ بیند از انفاہتات علی اکبر از صدمہ انت لاب نامہ

بیان جامع اکبری در رازہ و
 پرتاب نوابان

بیان جامع اکبری در رازہ و
 پرتاب نوابان

بیان خندی از دیوان
 شہر نوابان

بیان خندی از دیوان
 شہر نوابان

بان نیرنگی لکھنؤ

بنا کردن در دار
بانی سرکار

عذر آوردن در بیان
تجارب کار غیر فغان

بنا کردن در بیان
بانی سرکار

اور وقت عمدہ کے ہر نراہن قزاق اور پیش اورفت ہر نراہن اور انہماک سوزداشت علی اکبر جس سنی جویش در یک سال تا آنکہ
 ابو الحسنو خان مخالف روح الامین حسان بودہ پروانہ سید سعادت خان در باب طلب روح الامین خان معرفت او شیخ نماز پور
 حاصل کرد و حسان موصوف بر طبق آن ملازم سعادت خان شد و روزے با حقیر نقل کرد کہ در محال متعلقہ ما و فصل انہ ارباب
 کچھری گفتند کہ ضابطہ آنجاست کہ حاکم وقت انہ ہا سے باغات اہالی شہر افرق میکنند کسانیکہ باغ داشتند طلب کردم و باقی
 باستان و آگند شتم و معاف کردم چون انہ ہا ہر او خوش بختہ شد ہر روز از خانہ ہا سے ہر یک آنقدر می آمد کہ عملہ کچھری را صرف آن
 و شوگر شست گفتم انہ خوردن بہ بدنامی بہتر یا بہ نیکنامی دیگر گفت در ضلع پنجاب زمیندار نیز بود کہ من اور اسوبہ را در سے خود اندم بیوض مبلغ
 پانصد روپیہ بہت باقی ذمہ خود بنا بر ناداری در قید بود با او گفتم کہ نساط آخرت و تمام برگشتہ بیباق گردید مبلغ سرکار از تو سید
 گفت کہ اکنون مارا بگذارد تا بندہ سدا انجام دہم ضامن طلبیدم گفت ندارم مگر سپرے جوان دارم بیوض من در زندان باشد
 قبول کردم و سپر اورا بجایش در زندان داشتیم چون وہ روز بگذشت سپا وہ بنا بر تقاضای مبلغ پیش او فرستادم زن سپر شش
 خفیہ بہن پیام داد کہ مارا سپر فلان کس دو ماہ می شود کہ نکاح کردہ و او در قید شماسست و من بمبارقت او میگردد انہم او شنیدن
 این سخن در دمی بدلم رسید روز دیگر زندانی را طلبیدم و زنجیر از پایش گرفتہ و رہا کردم عملہ کچھری فریاد کردند کہ زبردست نخواہد آمد گفتہم
 اندیشہ نیست من از پیش خود در سرکار خواہم داد سپر کہ بخانہ رفت پدرش پرسید کہ چگونہ آمدی گفت ندانم اما حاکم زنجیر از پامی من
 برداشت و رہا کرد و گفت کہ من زرا زہر تو خواہم گرفت همان وقت پدرش پیش من آمد و شہت و پامی خود را پیش آورد و گفت
 چون سپر مرا رہا کردید اکنون بندہ پامی من نمید گفتم کہ من ترانہ را با کردم ہر دو بخانہ بیارم اگر بخاطر آید زرا ما بدہ آن سر بسپار گفت
 کہ بجای سپر بہت قبول نکردم روز سوم آن زن از خانہ پدر خود پانصد روپیہ نقد سدا انجام کردہ و چیزی شیرینی بطریق بد بہت
 شو بہر خود پیش من فرستاد و عذر خواست وقتی راقم حروف اورا در محالہ دینیوی امین و ضعف کرد اورا از طرفین محکمہ گرفتہ حکم نمود
 چون خسارت کلی حقیر کردہ بود سر باز زوم و از راہ جوانی حرفی چند بے ادبانہ با و نوشتہم جواب بر پشت خط امین بہت نوشتہم و
 تبر زانم کہ خواہی گفت آئی ہا کہ دانم عیب من چون من ندانی بہ ہوش آدم و دانم کہ ہر مزاج مبارک گرد مالان شستہ روزے
 بخانہ اور فتم و گفتم ہر چند نقصان بارار و او داشتند اما عفو تقصیر ایکہ در خطر رفتہ التماس میدارم التفات نکرد و گفت کہ ریاست عبارت
 از غمخواری و بردباری است و زیادہ برین نسبت کہ فیصلہ مارا قبول نکردید تا مل کردم و دستار از سر خود گرفتہ پایش افتادم
 و گفتم اگر معاف نشود سر بزندارم بگرہت و سہم در کنار گرفت و عفو کرد و بوسہ چہن در پیشانی داد و ہر چہ او فیصلہ کردہ بود
 پذیر فتم اکثر احوال آنجناب را سہ فرزندانش غلام حسن در تالیف خود مرقوم ساختہ و این مختصر تحمل آن نباشد و او دو سپر
 داشت ہر دو حافظ کلام آندہ بودہ ہمراہ را جہ فولرے کشتہ شدند مرقم حسین المخطب بالہ یار ابن الہ یار نام راقم حروف است
 چون در کمال ہر آگندہ گی خاطر بہت بر تالیف این نسخہ گماشتہ بمقتضائے حال احوال خود را تقریباً در بعضی از بلدان و اصحاب
 مرقوم ساختہ و چون از ان کیفیت حاصل نبود تکرار نیز خست التماس از صاحب طبعان آنکہ بر بے ترتیبی این نسخہ نظر نکنند
 و سائر عیوب باشند فرود در باغ عقل تخم بہ ترتیب کاشتند بہ صحرا سے عشق بین کہ چہستانہ رستہ است بہ محب
 سبجان سپر و یک دختر راقم حروف از دختر سید عظمت التدیج بیہ و آن دختر در نکاح بشارت التدیج توری بود و گذشت

دو دیگر محمد سخی و لفران کز نامش از تاریخ تولد او هست و ایضا غازی الدین محمد که ان نیز بحساب جمل خیر از تاریخ تولد او میداید با خط کام بخش یعنی
 غازی الدین محمد کام بخش ایراد کرده صاحب راقم حروف کتبان چون اتمان اسکاٹ است که خطاب کام بخش بنامشید یعنی غازی الدین محمد کام بخش
 و دیگر موجب شاه بدو رو با شیخ جمال الدین علی جنونه اضافه کیعد و شیخ جمال الدین جنونه بی کم و کاست تاریخ تولد جمال الدین است ریاض
 الدین محمد که اسمش سر تاریخ تولد او هست و مولوی محمد علیم اسم محمد نظر تاریخ او یافته و در قطعه آورد **آیات** الله تبارک و تعالی چه شیخ آید باره
 شد و در عنایت پسر نیک اختر به این مژده شنید با لقب غیب و کبک بد نام وی و تاریخ محمد اطهر به این چنگار سپرد و یکدیگر اختر این هر دو
 و دیگر ان از لطف منکوحه صبیله افغان بودی تا سن یک هزار و یک صد و نود و هشت هجری بوجود آمد و در صورت در جبال کجاست شیخ
 رعایت الله این شیخ علیم الله قدرانی ساکن موضع اراوست که سببش بقاضی محروف از احقاد و خواهرزاده محترم امی حبیبید جکی
 میرسد و رضی الدین محمد ابن محمد سبحان نمبره راقم اسمش نیز تاریخ تولد او است اکبر آما و در سابق آتام اگره
 نام وی بود از توابع پرگنه بیان سکندر بودی ممت با نندونی آبادی آن برگماشته خشکگاه ساخت و آن شهر
 بادل گنده مشهور گشت شیر شاه و پسرش سلیم شاه افغان سو نیز در زمان سلطنت خویش با با وی آن کوشیدند بعد از ان
 محمد اکبر بادشاه در عهد سلطنت خویش از احاق وسط ممالک هندوستان تصور نموده خشکگاه ساخت و آن را اکبر آباد نام
 نهاد و در سنه نصد و هفتاد و دو و هجری قلعه سنگین تعمیر نمود و آن در عرصه چهار سال اتمام یافت مہفت کرد و تنگه کس
 که بحساب سی و پنج لکه روپیه باشد در تعمیر آن قلعه خرج شد از صفات اکبر آبادیکه آنست که در یکس زمین با چهار کوه
 از میان شهر بگذرد و هر دو طرف ساحل زمین عمارات و باغات با زیب و زینت تعمیر یافته اما اکنون سجد کمال ویرانی
 می دارد و کار زرچوب و دیگر پارچه با انجبانیک بسیارند و کلاب و کناری و گلاب و عطر آن شهر نهایت پسندیده بود
 از میوه های خربزه آن شهر مشهور همچو لے بسیار شیرین و برگ تمبول بهتر هم میرسد و هوای آنجا بسیار دلگشا و روح افروز است
 موافق ابد است و مزار اکثر اولیا و آنجا واقع است و مقبره محمد اکبر بادشاه و پسرش شاه جهان بادشاه متصل آن شهر در موضع
 سکندر واقع است و در آن مقبره هفت لکه روپیه صرف شده و در سبب سال عمارت شده راقم حروف همراه سبازر الممالک
 سر بلند خان در عمره سالکی بعد محمد شاه آن شهر را دیده فی الواقع آبادی داشته و اکنون که بس شخصت سالکی در عهد شاه عالم
 ثانی در سن یک هزار و یک صد و نود و دو و هجری در وقت نظامت امیر الامرا میرزا نجف خان بعد استبصال جاتان بقریب
 آنجا رفتند تماشا کرده قلعه جا بجا ریخته و عمارات آن شهر اکثر شکسته یافته از دروازه قلعه تا ببول قتی و کنار سے بازار آبادی در وقت
 نیکو میداشت و بعد از ان درجه بدرجه کمتر اطراف و جوانب آن شهر همه خراب افتاده و با فغسل امیر الامرا نجف خان بکوست آنجا
 قیام میداد و او آن صوبه را از تصرف جاتان بسالهای دراز بیرون آورد و با جمله شرقی صوبه اکبر آباد گماثم پور تا پول عمده صوبه شاهجهان
 یکصد و هفتاد و دو و هجری تا چند پسر از قنوج تا چند پسر صفان صوبه مالوهد کرده سرکارش الورد بخاره و باڑی و ایرج و کالی و رسانون
 و قنوج و کول و تسیدن پور و گوالیار و غیره چهارده سرکار شملر و همد و شصت و سبب محال و نود و هشت کرد و شهره لکه شخصت و چنبره
 و هفتصد و امد داخل این صوبه است که دو کور و پنجاه لک روپیه بگیری کم باشد و اندرین صوبه دو در پاس نامورانندیکه جن و دو و نیم جنیل
 سر چشمه جنیل از مقام حاصل پور تا پنج ساله برآمده در هشت کردی از اکبر آباد از حد و بعد از گذشتن نزدیک اکبر پور تا سرکار کالی

تاریخ تولد محمد کام بخش

چنانکه سبب شاه جهان آبادی در جنیب

باین شهر بگذرد و کلاب و کناری

باین نسل کل زندگانی اکبر آبادی

بر ریاستی تین میریزو چیا شدہ در قدیم شہر سے بزرگ بودہ و قلعہ محکم و مستحکم و اکنون جزیر نامی ندر در حتما و قبل آنجا خوب میباشید و مہوہ و ہنہ
 قریب یک آثار پختہ ہم میرسد سیکری از توابع بیانہ مسافت دو اوزہ کردہ از اکبر آباد سمت جنوب واقع است آنجا اکبر پاشا
 پاشا رہ ز بدۃ الاولیا شیخ سائیم پستی قلعہ سنگین و عمارات و نقشین و مساجد و مدارس و خواتق تعمیر نموده و بفتح پور سیکری ہوسوم
 کردہ ہے چہ در اثنا سے تعمیر آن کجرات مفتوح شدہ بود و تمدن استخ پور نام کردہ و بوسطان مالابیت بزرگ در عرض و طول دو کردہ
 و صفہ والا و منار عالی و دایرہ کاہ فیلمان بادشاہی و عرصہ چوگان بازی در غایت وسعت بر کنارتان مالاب واقع است و در نزدیکی
 آن صحن سنگ شمشیر است کہ بکار عمارات صرف می شود و چنگہ کوالیار از توابع اکبر آباد است و چهار سرکار و اور و چون سرکار
 چو او ان و کرولی و ضرور وغیرہ اکنون رانا جبر سنگ لوک اندر بہادر راجہ کو بہر چند محال از ان سرکار و تصرف نمود و در گو ایہا شہر سے
 مختصر است و شہر پناہ سنگین پیدا و اما الحال جہا بجا شکستہ و از ہم ریختہ است و در گو ایہا چند جا معدن آہن باشد و گل یا سہین آنجا معدن
 افزونی میباشد و قبل خوشبو از ان مسازند و بطریق مخالفت بجایست بزند و ساکنان آنجا در فتنہ ہر دازی مشہور اند و قبہ میان تان کسین
 کہ در زمان خود در فتنہ ہر دازی و سرانندہ کی معروف و مسافر محمد اکبر بادشاہ بود قریب آن شہر متصل عقبہ زبدۃ العارفین شیخ محمد غوث
 گو ایہا سی است و عمارات عقبہ شیخ و کاشا و بناہت بطوع واقع است و اول و شیخ اکنون در آنجا سہادہ نشین اند و صاحب سجادہ
 آتشا شاہ سلطان کبیر نام دار و تہر پور یو سلم ار اسندہ و پیر استہ است تراقم جیون را با اول ملاقات است و قلعہ گو ایہا از اٹمیہ قدسیت
 و تزاراجہ سورج پال ہا شمارہ کو باصل در ویش صاحب کمال تعمیر نمودہ چنانچہ در گو ایہا نامہ مسطورہ است بر فراز کویچہ در غایت
 نہایت با عمارات رفیع و کاشا سے منبع شل بان مندل کہ از ایہا راجہ مان سنگ و کمنوت محال و رنگ محل و تعمیرہ سر و انہا سے بلج
 واقع است و در آن قلعہ افزونی آب از چاہ و باولی و کولاب بسیار تہر و دت و رطوبت در آن قلعہ بہر تہہ است کہ زخیرہ
 چہ بیات ما کو زیاد از یکسال بجال نسی ماند و تہرون پیوست آن مکان بہت معروف بہ اور و اسے و گویند کہ از پینہ جہا لگیر بادشاہ
 است و آنجا نیست کہ بہت مغرب قلعہ اندک مائل جنوب بر بر سے زمین دیوار سے کشیدہ و طرفین آنرا بقلعہ پیوستہ و آن سچ
 در می نبار و آمد و رفت از درون قلعہ باشد و در گو ایہا نامہ مسطورہ است کہ سلطان شمس الدین اٹمیس در شش صد و سے
 جہزی قلعہ گو ایہا تعمیر کردہ و کبک شود چون آب در آن قلعہ کتر وید بفرمان سلطان مکان اور و اسے تعمیر نمودند و بان قلعہ ملحق ساختند
 و در میان ناکور بہت چاہ کمان شیرین و خوشگوار واقع است و ایضا سمت شمال بایل بشرق مکانے دیگر است معروف
 ہا دن گدہ بر روسے زمین کہ بکوہ و قلعہ ملحق بشو و گویند کہ از محدثات محمد اورنگ زیب عالمگیر است و این بقول ضعیف است
 حد بادل گدہ از آئینہ قدیمت مگر در وازہ ششم از طرف قلعہ بر روسے زمین باہتمام ستمدندان قلعہ دار عالمگیر سے تعمیر یافتہ و ارتقا
 و بوارش کتر از دیوار قلعہ است و آب و ہوا سے آن قلعہ نہایت سازگار بدان است و آن قلعہ در زمان پیشین تعمیر یافتہ
 چہ در گو ایہا نامہ می نویسند ہنگامیکہ صد و سی و دو سال از محمد سلطنت بکریاجیت گذشتہ بود راجہ سور سین کہ از و سورج پال
 تعمیر کنند از قوم راجپوت کہ ہوا بہ در مدت سی و شش سال ہا شمارہ کولیا نامی شدہ جوگی بانام رسانند و اولاد اہا عیش لبتا
 در از سبکو بہت آن پرداختند تا آنکہ در سہ شش صد و نہ ہجری شمس الدین اٹمیس و الی و بی لشکر گو ایہا کشیدہ و بعد از مہرہ
 یکسال مفتوح ساخت و تان مدت دراز بہت سلاطین اسلام ماندا تا آنکہ در محمد می پشاہ غازی از سلاطین تیموریہ کور کافی اوتصرف

بیان شہر اکبر آباد
 جنوب و در آنجا کویچہ
 بیان شہر سیکری
 بیان حال کجرات
 کہ از پینہ جہا لگیر بادشاہ

بیان شہر از منہ
 سبکو غائب و مملکت
 گو ایہا

رون رفت و تصرف و کمینان آمد آن تقریبی در ضمن احوال بود و اجداد را ناچیر سنگه مرتوم گردید و بالجملة چهل سال از تصرف
 منیان ماند و رسد یکبار و یک صد و نو و چهار سحری انگریزان بر آن قلعه مسجول شدند در اتم حروف در رفاقت صاحب
 الامتاق که چنان چون آسمان اسکات بود و مشابره نمود چه سحر نامم خیس لشکر انگریز که با اورا ناسه کو پدربنا بر تیبیه و کمینان
 استدعا سے رانا از حضور نشستن گورنر صاحب کلان کلکته تعیین شد و بود بر مناسه ستواتر و کمینان را از ملک رانا کو پدربنا اند
 انبهره رانا از سحر نامم سوزان شده سخن فصاحت میمان آورد و سحر باقی مبلغ معموده طلبد اشت و در خفیه که مسمت بر شیخ گوا بیا نسبت
 در نطق افتاد که پیش ازین یعنی موایمان ملازم رانا چند مرتبه از طرف اورد و ائی بچیل و در شب تار بر اسه در دی درون قلعہ رفتن
 بر انا این احوال منکشف بود اما هر چند که خواستش تسخیر قلعہ بجا طمید اشت در پی این سخن کاره از خود پیش نبرد و زری رانا
 بگام موافقت حکایت و زوسی از سحر نامم میمان آورد و سحر موایمان را طالبیدر استفسار نمود و باندم امیدوار ساخت و بنا بر است
 قوال و تحقیق را که معموده بر قلعہ جاسوسان را همراه کرده فرستاد و راستی آن مویب است و چه طرف اورد و ائی جاسه بود و در پوش
 پندان بلند مویب اگر کو پدربنا رفتند بر کنگره اندازند رفتن بالای قلعہ میر آید سحر بایم پنهانی به تباری اسباب قلعہ گیرسی از گنبد
 رومان و غیره که کوشید و آیمت که در کوشید و بموضع راست پور که رسد پوزیرش گویند و از گوالیا چهار چکر و ه سمت جنوب
 تل مشرق ساخت داشت لشکر گاه ساخت و چند بی نمبر در وقت شب غره شعبان با چند انگریزان غیر پیشه میجا بود و پلتن سپاهی که یکنه در
 شد صدمانگه باش جبریده از لشکر بنا بر تسخیر قلعہ گوالیا راناست چون شب تاریک بود کسی در اوما و ائی نشد مگر یک کس در مقامی که با گوالیا
 ابد رانی نبرخ خویش میرفت و بقان با حلقه میوم مردم بگریخت و او نیز شید و غلو کرد و چند کس از سپاهیان بدیدند و او را بگرفتند و پیش
 ز پارچه بستند و همراه گرفتند و پهای قلعہ رسیدند آنوقت همان طرف آمدن آن قلعہ طلینو گروش کرد و سپه بود چه شعاع روشنی مشعلها بنظر آمد
 صد آنقاره و تقریباً ساعیان میرسد اینجا توقف کرد و چند اندک و این نیز رفت بکنفر میواتی بر زردبان معه چند کنت بانسی که چو رفت و
 پاسی دیوار رسید و کند با را با شکره استوار کرد و فرود آمد و گفت که کسی در قلعہ انظر بی یار نیست بعد از آن کاون که که در کپتان بود و
 دبی و رسی بر کوچه نهاد و سپاهیان که کفش با از نمبه و پارچه در پا داشتند بر آن زردبان بر آمدند و قائده کفش نمیه آن بود که پاسی روزگان
 زردبان مستحکم نشیند و در گیر شگام شد آواز با طاهر نگردد و با لجام سپاهیان و صاحبان انگریز از زردبان گذشته بکند با رسیدند و از آن
 اندرون قلعہ آتش وارد آمد و مجموع ذره در آزد و لغز بر روس صاحب و نهان شدند و دیگران سپه ایشان سرگرم رفتن بالاسی قلعہ بود و
 و سه کس از قلعہ داران بخواب شیرین اینجا خوابیده بودند که چنگار کس از سپاهیان انگریزان در اوائی بنی و قهای خود را بر آن خوابیدگان
 مردان در وقت خوابیدار که در حجه از او از بند و ق ساکنان قلعہ بیار شد و جوق جوق بر سر سپاهیان انگریز رسیدند آنوقت سپاه انگریز
 سر بیرون قلعہ مانده بود و کوشش و صحر میگردیدند چونکه همه با ندرن قلعہ در آمدند و سپاهیان انگریز زری صاحب که روز ناگاه کله تفنگ بر بالو که خیس قلعہ
 بد رسید کمینان او را گرفته ایشان کشان روی بگریزند و آینه بظرف زنگه عمل و برخی بیرون رفتن از قلعہ دویدند و چندی از غایت اضطراب
 نور از در و ارفصیل قلعہ در موشانه بگریزند و قلعہ آنهاش از هم رنجیت و با بود بر همان شکش با دیده چاشمی عدم گشت و ز نش آنچه در قلعہ بود دست انگریز
 ندو که قلیل و اکثره سپه گشتند سحر نامم حسی کپتان چون آسمان اسکات اسپه اسیر و چه با بود و دیگر زنان و کمینان سوارسی و زاد راه داده بطرف
 الودر حضرت الفراف و ادرا اتم حروف نیز در باب رهایی امیران پیش صاحب خود ساعی کار بود و بالجملة فتحی چنان و سحر معین از جمله

من
 پوشش که در وقت جنگ
 جواز اسان اسکا کجا
 مکتوبه کجا

من
 وقت جنگ اسکا کجا
 اسکا کجا

من
 فتح یافتن اسکا کجا
 اسکا کجا
 اسکا کجا
 اسکا کجا

تائید فیسی است راقم حروف که سبکاه میل بگفتن نظم و اشعارند شست صاحب تکلیف تاریخ انبیا قعه کرد و ناچار طبع را و خود از
 رطب و یابش تاریخ صوری سرانجام داد ایامات کسب جمیع دو م شعبان چهارم از گشت ۴۰ سبج با هم نموده فتح حصن گویا بار
 در فانت کمرن و برویس دیگر صاحبان ۴۰ سی و کشت و هر یکی کردند کار و زار به پنج جو و سنا اسکاٹ صاحب با حقیر ۴۰
 گفت تاریخی بگو در فتح این سنگین حصار به حسب ارشادش پس تاریخ صوری فکر کرده به بانف از غنیمت گفت اسی نیده القه بار ۴۰
 در سربار و مقتصد شتا و سال عیسوی به شد چنین فتحی عظیم از دست آن عالی تبار به که تو به سی سال هجری راز من اسی مهربان ۴۰
 بود سربار و یک صد و پنجاه و بالایش چهار ۴۰ با بجه اکنون که شهر کهنه سربار و یک صد و نود و پنج سبج نیست سبج نام و قلعه گویا بار ۴۰
 آنجا قیام سیدار و صاحب ما به ای کلید گنگ از صاحب کلان کلکته با مو شد و کلید گنگ سربار رسید و رام سنگه می بت جنگ اندر
 به اور زامه زور را با خود کرده ساخت و سپاه انگرز بشو پرسی فرستاد و یک حمله که بعد از دو ماه یک یک واقع شده قلعه بشو پرسی
 را از غنا که از طرف و کهنیان لو اسی حکومت می افراشت اتراغ نمود و بشو پرسی رامه قولج از من سعی صاحب بار ابر رام سنگه خنجر
 و خود نایب بود و دیگر به دروس رسیده عازم مالوه شد و تفصیل رفتش در ضمن صوبه مالوه بعد از احوال سلاطین سلف رقم زده
 بیان گشت گوید پیش ازین و بی بوده و اکنون شهری مختصر و احوال است رانچه چتر سنگه نوک اندر به اور از قوم جات ریاست
 آنجا سیدار و با شست میگردد از راقم حروف وقتی همراه میر محمد قاسم خان ناظم مغزول بنگاله آفند را تا شا کرده ظروف و دیگر آلات
 سنگ آنجا بسیار بسیار با فرط میشود و طرفه اینکه بخش آنچنان تلخ که نتوان خورد و گوشت و پوست او ستمل است
 میر محمد امین نامی و سنگار آنجا خوشباش که حملش از روم است با راقم حروف نهایت دوستی سیدار و متقی فواره از رنج بساخت آنگه
 از فواره میجوید و در طشت می افتاد و باز همان آب در خزانه فواره میرفت و از فواره میجوید همان یک آب عروج و نزول میکرد و اینها
 تفنگی ساخت که با او در کلعه بعد از خفیف از آن بر می آمد چه حکمت علی در خزانه تفنگ هو ایند نموده بود و گله بر آن نماده هرگاه حرکت
 میداد از صدقه بود و گله از تفنگ بر میجد و هر که میر سید کار میکرد زخم می نمود و دیگر چیزها ازین قبیل بسیار ساخته بود که بشا به
 رفته بود در حین توب و قناره و دستی عظیم سیدار و با بجه چون راقم حروف همراه انگرز در آن نضلع بسیار سیر کرده بنا بر آن سطره چند
 از آن دیار بر سبیل اختصار بقلم می آرد پوشیده نمائند که کو به سابق ازین دیهی بوده از پر گنه کهنولی از چکل گویا بار
 صوبه اکبر آباد و اکنون شهره آباد است بهم سنگ جات تمدن و دیبا عمومی راناجیر سنگ زمیندار کو به بود و آنگه ایث از اناست نامند
 این خطاب از طرف باد شاه ست در انا اودی پور که خود را از اولاد نوشیروان عادل میداند تحقیق در هندوستان انا ایشان را
 میگویند و از تمام راجه های هند جلیل القدر و اجداد راناجیر سنگه را که رانامی نامند چنین میگویند که در اجداد راناجیر سنگه شخصی بود که پیش او از
 نور سیره نداشت ران بگانه مشهور بود و از راجه آنوقت بشکار رفت و شیر می قهر او کرد و گانه بیدستی کرده شیر را بزخم شمشیر یکیشت راجه
 را و قش خوش گشت گفت که این گانه نیست رانا است از آن روز او را ناگفتند و آن خطاب تا اکنون در اولادش ستم است و گویند که
 اجداد راناجیر سنگه بینه نو کرمی بادشاهی میگردد ایند همراه راجه پیر بر اکر شاهی در جنگ افغانان کابل قبض رسید و پس از آن نمرنگ
 از آن بر زمیناری گوید رسیدند و سربسا و برداشتند حال آنضلع ایشانرا اخراج نموده تا انگر رانا بهم سنگه در وقت خوش به جامی را و کوشی پید
 راجه سا هو پیوست و اعزاز یافت و بانف لو بزینداری موروثی قوام نمود و مستقل گشت و در گوید قلعه تعمیر نمود و اقبالش بهر شد رسید

تاریخ فتح قلعه گشت

بیان سیدار و طاعت

تاریخ حال راناجیر سنگه

۴۰

که جز قلعه گویا بر تصرف گشت بر در قلعه گویا قلعدار با شاه قیام ده شش و دو بیات اطراف بجایگش بود در عهد سلطنت محمد شاه
 بنا بر ضعف سلطنت عمل قلعدار گشت شد را جهات اطراف و دکنیان بر بیات مقرر شدند قلعدار بنا بر اجازت غائب
 گشت در خلال این احوال دکنیان قلعدار پیغام کردند که اگر قلعه را بهین تسلیم کنند در عوض آن مبلغ نسیه بشما بدهیم قلعدار قبول نکرد و چندین
 رانا بهیم سنگه جاث زمین را بر کوه بزاز قلعه را گرفت که اگر قلعه را با بیجان سازند خدایت و پشت بر پشت آن اقدام نماید قلعدار پسندید
 بنا بر آنکه دکنیان مخالفت با شاه اند قلعه را با ایشان تسلیم نمودن مناسب نیست و رانا بهیم سنگه که زمین را این نواح است قلعه را با او باید
 چنانچه قلعه را تسلیم رانا بهیم سنگه نمود بهیم سنگه با قلعدار سلوک نمایان کرد چنانچه تا اکنون اسماع قلعدار را چیزی محقر رانا چتر سنگه و ظالمت
 مقرر داشته با جمله چون رانا بهیم سنگه بر قلعه گویا بر تصرف شد دکنیان با او نزاع کردند بهیم سنگه در یکی از محاربات اسیر را و غیره
 دکنیان بقتل رسید بطور برادر رانا بهیم سنگه در قلعه گویا بر محض شد دکنیان تسخیر قلعه متعدد رویداد و بر نامه سنگه را که از طرف ملو در سلوک
 کوید بود محاصره کردند مدت محاصره تا ششماه کشید و از بلوا داد هر نامه فشد و عاجز گشت دکنیان پیغام دادند که اگر قلعه گویا را بر بند دست
 محاصره کوید باز داریم و صد و پنجاه آباد در عوض قلعه بدهیم بطور قبول نمود و قلعه گویا را تسلیم اسیر را و دکنی کرد و دکنیان صد و سیصد بلو داده و از
 محاصره کوید دست کشیدند بلو در کوید مستقل گشت و او سه سپه داشت سپه کلاش بر تاپ سنگه را بر رانا مخاطب ساخته بر باست نشانند
 رانا بر تاپ سنگه بعد از یک سال در گذشت بلو سپه دیگر خود چتر سنگه لوک اندر بهادر و لیر جنگ از درگاه شاه عالم ثانی عالی گرا در
 خطاب است اقبالش چندان یاوری نکرد که علوم مرتبه اش از آبا و اجداد در گذشت گویند زنی جمیل از اقربای رانا
 بهیم سنگه در قتل و غارت موضعی با سیری در دست سورج مل جاث رئیس و یک دکنی را فتاد سورج مل شیفته
 جمال او گردید و باز دو ج کشید از ان هنگام مرتبه رانا چتر سنگه بنا بر نظر رعایت سورج مل روسه سراج نهاد را تم حروف
 این را تحقیق کرد اصله نداشت و تحقیق آنست که راجه سورج مل را اگر مرگ امان میداد از رانا چتر سنگه نشان
 نده گذشت مرگ سورج مل را از جمله اقبال رانا میگویند اکنون سذبک هزار و یک صد و نود و پنج جبری است رانا چتر سنگه
 در ریاست استقلال میدار و در آن سر سن مذکور سحر ماسم حکم صاحب کلان کلکته قلعه گویا را بر رانا چتر سنگه تسلیم نمود
 و باله آبا و بنبارس شرافت کلیل کملک که بر هم سند پیا و غیره دکنیان والی مالوه با اتفاق چتر سنگه تعیین شده بود بجای
 او کلیل مسور یا مور شد چون رانا از پیشتر حرکات مخالف عمده نامه میگردد تا آنکه قلعه گویا را بهیم با سپه و شد لیکن از انب را آمد
 کلیل میور با سند پیا صلح کرد و نام رانا در صلح نامه داخل نکرد و از صلح کوید و نور مر اجبت کرده عبور چین نمود اکنون ستینده نشود
 که سند پیا بار رانا بر قلعه گویا را نزاع میدار و چنانچه هنگام زرم در پیش است بجهت رقصه است قلعه مختصر و سنگین بر فراز
 کوچی و از دور وجهه آنجا هندو پت نامی از قوم جاث است و بار رانا چتر سنگه قراستی دارد و داخل ملکش یک کوه و پیه
 است کجور و پر گنده است از جهت سمت مشرق مایل شمال و آنست در آنجا از قوم جاث سبارتند سنگه نام از هم فرمایند
 رانا است و در آنجا قلعه است مستحکم بر فراز کوچی و الودان کجور و عمل رانا است اناسی جبل موضع در آنک عمل سبارتند سنگه
 است و در خالش قریب هفتاد هزار روپیه تخمینا باشد و در آنجا یکا نیست در دامن کوه از درختان سامحات
 و عمارات مرفعات و آب ریز و حاض پر از آب بسیار و لهند بر و سیر گاه نیکوست و برج کجور و مام است بهتر و اوسیه

قلعہ سنجیدہ وارو و حاصلش قریب سی چهل ہزار روپیہ باشد در اجم پور آبادی میانہ وارو حمارتیش اکثر خام است از
خان پور اوریا پانچ ششش کروہ سمت جنوب واقع است و قلعہ سنگین میدان اور در آجہ پنج کلبان سنگ ناسے از قوم
راجپوت کچواہہ بود اکنون فوت نمود پسرش سیماسی او متکلم است و پرگنہ کچواکمار و لمار و تعلق و قدرت او دورہ و کنبیان
از و انتزاع کردہ بودہ میجر پانچ بانفاق رانا گوہر در سنہ یک ہزار و یک صد و چہار ہجری قلعہ لمار اتنا آئینہ ماہ محارہ و شدت و
باد کنبیان کہ از بیرون ہنگام آراسے رزم بودہ زرمہای مروانہ کرد و بالآخر نقت زوہ برخی را از ان انداخت و پوریش کرد
رزے صعب بمیان آمد ساکنان قلعہ رزے سخت کردہ و آخر اسیر و قتل گشتند لمودیر او پطرت کہ رئیس آن قلعہ بود سپہ
آدر آفرم حرون در آن رزم حاضر بود کہ سیماسی کپتان جو ملتان اسکاٹ صاحب راقم حرون بلوچ مرچ اسیران باقی یافت و ہمہ انہما
را زاد راہ ولہاس دادہ رخصت انصاف فرمود بہر را اور راجہ سے آنجا از قوم راجپوت جو بان راجہ اور پٹی و از
منصہ داران باوشاہی بودہ و ایشان را راجہ بندہ و رہ نامند گویند کہ پیش ازین در ملک سبداور قلعہ الطریقان
محقق گرفت اقبالش باورسی کرد و چیرے از انجماعت تبارج و غنیمت بدست آورد و بہت پانزدہ سبب خبرید و پیادہ گان را
سوار ساخت و بر قلعہ الطریقان نیز و تاکہ قریب صد و صد سوار و پیادہ فراہم آورد و ناگاہ رئیس قلعہ الطریقان را بدست
آورد و بہشت و آند بار از راجہ زمان صفائی ساخت و مور و الطاف با و شاہ عمر گشت و ستقل شد و اکنون او بادش در آن
ضلع راجہ اندا تا بنا بر انقلاب زمانہ از چند مدت ضعف بحال ایشان راہ یافتہ چہ بسیارے از ملکش در تصرف راجہ سے اطراف
است بر ملک قلیل قناعت میدارند سر انتریشین گاہ ایشان است و بہندرانیز در تصرف میدار و گویند کہ چون بہت سنگہ چوبان
راجہ شد اور اسپرے بود کہ بجایش نشیند طفلی از ہم قوم خویش بہت سنگہ نامی را بہ سپری برگرفت و و لیچہ خویش کرد اندر کون
بخت سنگہ بجاگشت آنجا سے پرواز و بانفعال انبساط در باسی چیل راج سبداور و آنروز سے چیل طرف شمال حمل آصف ال دہ
ابن وزیر الممالک نواب شجاع الدولہ است و بطرف مغرب چیل عمل سیر از انجہ شان است و سہ حد سبداور بطرف جنوب
ماسر حد راجہ کو بہ متصل ہمہ گاوان کہ چبکہ کردہ از کوہد است اتصال سے وارد و اکنون انچہ از ملک سبداور در تصرف راجہ
سبداور است قریب بہت و نہ نہ کہ روپیہ تخمیناً بدستل آن باشد اور چہ سہ سابق آبادی کلان داشتہ عمارت
جب انگیز نگرو تالابے مشہور و مستے بدبارہ از آئینہ نرسنگہ و جو است و احوال نرسنگہ و جو و زمین دیتا قندوہ کلک بیان شود
بندیل کہند عمارت از اور چہ و دیتا وغیرہ است اکنون راجہ اور چہ راجہ در آجہ دیتا رار او سے نامن و ما بانفعال راجہ
اور چہ بکرا بہت بندیلہ نام دارد و بحامیت را و شہرت بندیلہ حاکم دیتا بر قبلی از ملک اور چہ تصرف است چلش سی چیل ہزار
روپیہ باشد و اکثر از ملک اور چہ در تصرف بکرا بہت است و اکنون این ہر دو بان گذار و کنبیان اندو متا شہری مختصہ است و
و قلعہ از آئینہ نرسنگہ بود است اما صح آنست کہ راؤ ولپ این سکران ابن بگوان ابن راجہ سنگہ و بندیلہ تعمیر کردہ و حکایتی عجیب
تعمیر آن بر اسدبغا ص و عام است چہ وقتی راؤ ولپ میل شکار نمود و بگول کہ اکنون دیتا و آنجا آباد است رسید و باہی از سورہ
بیرون رفت سگان شکاری قصد رو باہ گردند کہ مفضل رو باہ رسید و رو باہ برسگ حملہ کرد و سگ از او بر مید رو باہ جان سلامت برکواہ
و ولپ آن موضع را بہ پسندید و بگول را بہر دو طرح عمارت نمود و قلعہ و چوبلی و باغ احداث کرد و ابن راؤ ولپ آنست کہ بچکاؤن عظیم

ابن عالمگیر مغز و مغرب بود و در محاربه محمد عظیم سواد و شاه و محمد عظیم شاه سپران عالمگیر بر او سوار اعظم شاه زرتی صاحب کرد و بقتل رسید
 با تجمعه سرحد شمالی و تیما مابل بمشرق و بیات کو بد است و نهر سپید در میان آن فاصلست و مدخلش قریب سبت و پنج لک رو پیه
 تخمیناً باشد و اکنون راوسنر حیت آنجا بریاست قیام میدارد و احوال راجه نرسنگه دیو بنیمینوال است که کاشی راج نامی است
 کلان راجه نرسنگه دیو در سنده پانصد و پنجاه و بجزی از بنارس آمده در کمره آگه کنت در عمده سرکار راجل مصاف صوبه ال آباد استقامت گزید
 در کنت منصل میرزا پور پنجاه است مسی به بند با سنی دیوی پرستش آن قیام نمود و کردار لصب یافت و از کاشی راج تا نرسنگه دیو سبت
 کس نشوند و ایشانرا بنده نیز نامند و وجه تسمیه آنکه از احفاد کاشی راج سر دیو نامی که او را هر دور و پرتاب رود بر سرش گویند چون ریش
 نات کرد و کنیز کے در خدمت خویش نگا بد پشت از دو دختر سے بوجو و آمد بعد چند سے بادختر و کنیزک از کمره آگه کنت راجه سبت با
 از راجه راج خویش در کمره گزار که اکنون و برانست از توابع او راجه رخت اقامت افگند و او را از ان کنیزک آنجا پسری آمده که شاه
 نام نهاد و آن به بنده مشهور گشت یعنی زانیه باندهی چه کنیزک را زبان هند باندهی گویند اما بنده باندهی راجه رخت خویش میگوند
 که چون جب کلان عالمگیر آگه رسید به پرستش بند با سنی دیوی قیام نموده بود و بنابر ان مارا بنده لقب افتاد لیکن این قول نزدیک
 راجه نامی آن ضلع مخصوص راجه پوتیه نو را اعتبار نایار بالجمه هر دو ملازم راجه که گزار که آن زمان او قوم کنگار و راجه بود و پشت
 بسبع راجه رسایند که هر دور بس پرده و ختری در کمال حسن و زیبائی میدارد و راجه او را خواستگاری نمود هر دور با کرد و گفت که با آن
 قوم راجه پوت و شما از مره کنگار خویشی فیما بین صورت نه بند و راجه با او رشتی نمود هر دور و چون ناموس بر با و میرود از راه قریب در رشتی
 بگرفت و گفت چون بر راجه نعت این خاندان ام خدمت کن و نسبت عمری قبول کردیم بشرطیکه در مجلس شراب و طعام همبوال و هم پال
 شوند و راجه قبول نمود هر دور اسباب شاد می ساخت راجه در ساعت سید با ثوبش و اقربا می خود در مجلس عروسی آمد و طعام و
 شاد خورد و در خلال این احوال با شاره هر دور مردانش و شراب زهر آلود میخوردند یا تباع راجه کنگار و غیره و او را راجه کنگار غیره
 اقربا می او در عالم بدستی از ان نبوشیدند بعد از ساعتی زمره ایشان اثر نمود هر یک را و باغ مختل و اعضا شست گشت و از
 مدبوشتی بجان کندن افتاد و هر دور هم ایشان را لقمه تیغ بیدریغ ساخت و بر جناح استعجال آتش و از اندرون قلعه گزار و آمد هر یک
 آنجا یافت بقتل رسا چند حتی که بر زنان کو دکان شیر خواره به بخشود و بر آن قلعه ستولی شد و بریاست آن ضلع رسا بعد از و
 پسرش مد کر شاه بجای او مستقل گشت و چون او در گذشت پسرش نرسنگه دیو بجایش منتقل گشت و در ایام شاهزادگی
 جهانگیر ابن محمد اکبر بادشاه نو کرسی شاهزاده جهانگیر اختیار نمود و حسب الامر شاهزاده ابو الفضل را که اکبر بادشاه از در کس طلبیده
 بود در انتهای راه دپار خویش سرسواری بکشت و اموال و امنه کلی غارت کرد و از ان جمعیت تمام هم رسایند و چون عهد سلطنت
 جهانگیر بادشاه رسید نرسنگه دیو در جلد و سه آن خدمت بمنصب پنجزاری و خطاب راجه کی غزانیان یافت و نامک بندیل گشت
 از تغیری بر او رکالانش را ام سنگه بجای او مقرر گشت و او در بندیل گشت راجه کلان بوده و بر تعمیر عمارات و قلاع شاهی عظیم داشته قلعه
 بسافسی و قلعه و هامول و کره و سبب و قلعه برول و غیره قریب پنجباه و دو قلعه تعمیر نموده و در مینه سلع شده بر هم
 هندوان خود را در میزان کشید و در هر مینه من طلا موزون شده را خیرات نمود و زدن و ماچین مثل نمازبان شعار خویش
 ساخت و بدنگه مشهور گشت و در کمره زبان بندی را بنرن را نامند و اکثر جاها از توابع ال آباد را بدنگه نامی متصرف گشت

از اوج چوبیست شمال تا ساحل چینی و سمت شرق تا سرحد پیگ آله آباد و طرف مغرب تا سرحد زبور و کرولی و جانب جنوب
 اور چپہ تا گره مندر ضبط کرد و بر سر حد کده سنڈله قلعہ و ہاموئے بنا کرد و اور اہشت پس بودہ مملکت خود را بر آنجا
 تقسیم نمود و در گذشت از آنجا یکی را قلعہ و ہاموئے و دیگر را اسپبده و دیگر را ویتا و او و بدستور ملک و نگہمانی کہ عبارت
 از ان ندی و ہسا مدنا تر موہان کہ در سرکار اربل از توابع صوبہ آله آباد است و آن ضلع را از مانت بدست آورده بود و بر او
 خود حیت را سے تقویض نمود حیت را سے ورنگہمانی سنڈل گشت و سپر اوست چتر سال بن حیت را سے کہ اجرا و بجایش
 نشست و احوال او و احوال او در ضمن صوبہ آله آباد مرقوم است سمتہر جائیست مختصہ پیشتر از توابع ویتا بودہ قلعہ سنڈل
 سنگ بر روی زمین دار و آن از این قبیلہ بشن سنگ گوہر بن مدن سنگ بن لوسہ شاہ است و درون قلعہ قریب دو کمرہ تعمیرا بشن
 و دو کمرہ از اطراف آن از آب و اشجار نشانی پیدا نیست و قلعہ بلندی کہ یک کمرہ از سمتہ طرف غرب بسیلہ رفیع واقع است و اطراف
 نسل و اشجار جنگلی بسیار دارد و تیر آن نالہ ایست کہ آتش ہمیشہ از ان جاری است و اکنون بشن سنگ مذکور کہ پیر و جہریش از
 رفقا و ملازم معتبر اجدا تیا بودہ حکومت سمتہر سیدار و و میان او و راجہ و تیا سیر حیت نام مخالفت است گویند کہ لوسہ شاہ پیش راجہ
 و تیا رام چند نام عظیم و معتبر بودہ چون رام چندر فوت کرد و میرہ اش اندر حیت بن رام سنگ بن رام بنی و در سن چہار سالگی مانت
 لوسہ شاہ و راجہ پوتان پوار و دیگر کار پر و از ان بجگومت نشست و بالاخر کار پر و از ان مخالف لوسہ شاہ شدہ لوسہ شاہ را
 کشتند و پسرش مدن سنگ ابن لوسہ شاہ سمتہ آمد و طویا و کر با راجہ اندر حیت بساخت و بعد چند سے در گذشت پسرش بشن سنگ
 بن لوسہ شاہ و سمتہر بجای او نشست ہنگامیکہ شجاع الدولہ با ماوہ رسید کسی از راجہای عمدہ مثل راجہ ویتا و غیرہ بلا و متش ز رفتند
 بشن سنگ بنیست شتافت و اعزاز یافت از ان وقت مخالفت راجہ ویتا کہ اکنون ستر حیت بن اندر حیت است آشکارا کرد و کمینان
 با شاره راجہ ویتا با او نزاع انگینتند مدخل راجہ سمتہ قریب دو کمرہ و پیہ تعمیرا باشد و قتیکہ سیند بیہ والی مالوہ با کلیل کہ یک تھا با سید
 بشن سنگ راجہ سمتہر با سند بیہ و بساخت و با او متفق گشت پر گنہ ارج و بہا بدر و کوچ و جالون و جہانسی انہیلا پیشتر خاندہ شریفی بودہ
 یعنی صرف خاص بادشاہی و در وسط سلطنت محی شاہ راجہای اطراف بنا بر ضعف سلطنت بر آن پر گنات متصرف شدند و از این
 و کمینان انتزاع کردہ بر آند یا تسلط گشتند و نصفی از ہر یک مکانات و بعضی با اکل و قبضہ خود داشتند و بر بعضی دیگر راجہا متصرف
 گویند کہ قلعہ جہانسی از اینہ راج اندر گر گشتائین است و این سخن مرود است چہ قلعہ جہانسی از اینہ راجہ نرسنگ دیو است چنانچہ گذشت
 و قلعہ موزہ کہ تعمیر راج اندر گر گشتائین است مشہور است و موضع موزہ را و کمینان بگوشائین دادہ بودہ بعد چند سے او یعنی کرد و کمینان
 بمحاصرہ آن پر و اختند و آخر از او انتزاع کرد و در راج اندر گر گشتائین بالہ آباد شتافت و آن ہنگام احمد خان فرزند آبادی در قلعہ آباد
 رہے پر تاب سنگ دیوان وزیر المانک ابو المنصور خان و خان عالم بقار احمد خان و علی قلی خان المناطب سجید رقی خان را
 کہ از جانب وزیر نظامت صوبہ آله آباد سیداشت و و ماہ و محاصرہ داشت راقم حروف بہر اسی دیوان نیز در آن قلعہ متحصن بود و در وقت
 راج اندر گر گشتائین بار اسی پر تاب سنگ متفق مشفہ و زدم ہای مردانہ کرد و پیش رہے موصوف سفر گشت و بالاخر پیش وزیر رفت
 و کار ہای بانام کرد و در یکی از سنا رک شاہجہان آباد کہ ابو المنصور خان وزیر با احمد شاہ ابن محمد شاہ بادشاہ بنی نمودہ بود و نماز
 غیرہ نصف ماہ نظام المانک کہ بوزارت رسیدہ بود و قتل رسید چیلہ ہای راج اندر گر گشتائین امر او کرد و فوج گر کہ حبت بہا و خطاب را

ص: بقدر کلاں نام

بعد محفل کشائین پیش شجاع الدوله بن ابوالمنصور خان وزیر بغایت معتمد بود و اکنون پیش نجف خان باعتبار و شوکت
 میگذرائند و قلعه موند در تصرف میدادند شخصی زمانه را رقم حروف که کوخ و جالون و جبانسی را وقتیکه از جانب میر محمد قاسم خان برست
 پیش رام چند گنیش پیشوا و در پیش ایشا بی نهایت رفعت بود و در آن شهر را منزل کرده در جبانسی تالابی است مقطع و پنجه از پشت
 کج از ایدیه بیخ اندر گزشتائین که اطرافش عمارات میدارد و مسافران در آنجا منزل و مقام میکنند بر کندی برج و همانند بر تعلق از جبانسی میداد
 و اکنون در گناتسا و دکنی حاکم آنجا است و بر کندی جالون مع کالپی را انگاد و سهراب لاپس کونید پندت که فوج احمد شاه ابدالی آنرا بقتل رسانیده
 بود در تصرف میدارد و سرکار کروی شهر است در مسکن کوه بانگ فاصله و قلعه تین وارد و قتل را رقم حروف در آن شهر شده شهر
 وید در غایت آبادی از کور و اناث آنجا اکثر صاحب جمال و عشوه پر از اند و هر سه بمفاصله یکدیگر کرده از شهر دور دارد و گویند هر که از امر آن
 آن آب را نبوسد عا دلی و علی شود و آنجا مانگ پال راجه است و راجه آنجا خطاب پال است چون مانگ پال و فلان پال
 و از قوم جاد و است و در اکثر جاد و وان مسکن دارند و نسب جاد و وان به بلیدر برادر کرشن که کنیا بن باسد و است میر
 بالجله راجه مانگ پال با جگه از امیر الامرا و الفقار الدوله نجف خان است و بعضی از ملکش را در کنیا و همچنین رانا چتر سنگ جات در تصرف
 خود یا میدارند و برگنات نه ده لک روپیه تخمیناً و تحصیل راجه مانگ پال است سرکار فرور شهر نسبت و مسکن کوه و شهر نیا سنگین از تین
 راجه چتر سنگه چو اهد و دیگر آبادی بر قلعه میدارد و قلعه تین بر منخ کوه واقع است و از دور راه بر آن کوه و قلعه توان رسید
 و طرفین آن راه را پائین کوه تا منبع آن متصل بقله دور و یه دیواری سنگین کشیده و تفنگ انداز و تیر کشها در آن گذار شده و در سی سنگ
 بر آن نصب کرده مابین آن هر دو دیوار راه آمد و شد مردم باشد و اگر در بند کنند راه مسدود گردد و در طرف دیگر بدستور است و بر کوه
 اندرون قلعه شهر سه دیگر آباد است و هر سه تفاوت یک گروه از زور سمت شمال و بدستور سه چهار کرده بطرف جنوب میگردد
 و هر دو طرف آن در یا صراطی از سنگ بر آن بسته اند و گویند محمد اوردنگ زیب مانگیر بادشاہ تعمیر نموده و اکنون آن هر دو صراط گشته
 شده آماره آمد و شد میدارد و سیاحان گویند از سر و خ سمت جنوب بمفاصله پنج شش گروه خصوصیت سبی بکر میا و آن طرف
 موضع تالابی است از آن تالاب نرسیده میچو شد پوشیده زمانه زخم مندوان نسب راجه زور بر رام برادر غنیم که درست جنگ
 فرمانروا بوده بود سه چونند و راجه زور و انبرد و برادر حقیقی اند و جنگ تریا اولاد رام از انقلاب زمانه از او بر آمده در
 بند کس رسیده بریاست آنجا قیام نموده و بر زور و زور بر بناس گنده علم ریاست بر افروختند و بعد از آن بگو ایثار آمده بجا است
 پر و افشند و قلعه گوالیار بر و ابتهی تمیر نمودند و از آنجا بقری در انبر رسیده بریاست نشستند گویند که در اجدا و ایشان و برادر
 حقیقی بوده برادر خورد و کلان را ترغیب داد که بدر ایشام و برسد حکومت بنشیند او با کرد و آخرا غو سه برادر خورد و بدر ایشام
 رسانید آنگاه برادر خورد و کلان را گفت که از تو کار شنید واقع شده باید که بر پیشکش معبد و تیر تیرا بروی تا از گناه پاک شوی
 آنگاه برسد حکومت نشینی برادر کلان بران اقدام نمود و میر سفر اختیار کرد و برادر خورد و حش حکومت نشست برادر کلان نشین
 از پیشکش و زیارت معبد با فرخت کرده باز نشست جاد و خورد و اجد او در ریاست دخل نداد و نوعی حکومت گوالیار رسید
 و بر آن قناعت کرد و بعد مرور و موران اولادش همیشه زاده خورد و برادر گوالیار بریاست نشاند و بقری از آنجا بر آمده
 بر زور رسید و حکومت ایشام شمس گشت اکنون که سنگه زور و یک هند و نود و پنج چتر است راجه رام سنگه است و ایمن

اسلام

راجہ چتر سنگھ کچھواہہ ریاست خور قیام میدار و در راجہ چتر سنگھ آئسٹ کہ حکم محمد شاہ مہراہ بہا زرا الملک سد بلند خان کجرات احمد آباد
منجبتہ مشغولہ رفتہ بود با والد راقم حروف انجا سے عید ایش و احفاد برادر خود کہ در انبر کوس ریاست سے فو ازند و آن در ضمن
ہی نگہ قوم شود لقصہ و بد و حکومت رام سنگہ و کمینان بر ملکش منصرف گشتند و ہمہ نجیبان صلح کردند از ان ہنگام رام سنگہ بر نیج ملک
بلکہ کتر از ان قانع گشتہ از قلہ کوه و قلعہ فرو دئے آید راقم حروف در آخر سنہ یک ہزار و یک ہند و نو و چہار ہجری ہمراہ کپتان
حونانمان اسکاٹ انگریز از طرف کلین لنگ برسالت پیش راجہ رفت و بمعرفت سالون اور اٹلن ساخت و بہلاقات کلین لنگ
ترغیب نمود و کسب سی کپتان حونانمان اسکاٹ فریقین را ملاقی دست و او چون کلین لنگ و کمینان را در سیری و کلکرس
سروخ بر انداز سیری نا شاہ دیورہ تسلیم رام سنگہ نمود و انا بنا بر پورش و کمینان از تصرف اور بیرون رفت سببے نگر
شہر سیت کلان متصل آنبر در غایت خوبی بار شکی تمام از آبیشہے سنگہ سوائی بن ہے سنگہ از احفاد برادر خود کہ اجوا لشی
ضمن نزد گذشت و او از قوم راجپوت کچواہہ است و سوا ہے نگر اکثر سربز و جا بجا آبشار با جاری و شہر نیاہ سنگین میدار و در
وران شہر از آبیشہے سنگہ سوائی است انا با تمام نرسیدہ راقم حروف در آن شہر تقریبے یک روز منزل کرد و چہ قافلہ در سر مساحت
گرد اتفاق دیدن آن شہر نہ رفت اور راجہ ہے سنگہ سوائی مرد سے باتدیر و ہر فکر در زمان ریاست خود جملہ کوه ہاسے قلہ و خویش را از
برج و بارہ و قلعہ متین محکم و استوار ساخت و عمر و کمینان از انصار خود سد و نمود تا کہ ماند و کمینان بر آن ملک دست نیافتند
اکنون ہا شاہدہ رفتہ کہ بر آن کوه با غیر از دیوار ہاسے شکستہ اثری باقی نماندہ و کمینان بر آن ملک دست یافتہ بر نیسے
از ان صلح نمودہ بالجمہ چون ہے سنگہ سوائی در گذشت پسر ان امیری سنگہ ہیاست شہسرت و او آست کہ در عہد سلطنت
محمد شاہ سبب فرمایش ہمراہ سپہر اش احمد شاہ بن محمد شاہ وزیر الملک اعتماد الدولہ قمر الدین خان و میرانش ابو المنصور خان
مقابلہ احمد شاہ و ثانی والی قند ہار و کابل عازم شد و در روزیکہ قمر الدین خان وزیر بفریب گدہ توپ احمد شاہ در آئے
و ولایت جہات سپہر دور ہمان روز امیری سنگہ مضطرب شدہ از لشکر احمد شاہ بن محمد شاہ ہلک خویش مراجعت نمودہ
بعد چندے در گذشت و بعد از و برادرش مادہو سنگہ بن ہے سنگہ سوائی ہر سند حکومت نشست و پس از و سپہرش پر ہی سنگہ بن
او جو سنگہ چندے حکم راند و ماند اکنون کہ سنہ یک ہزار و یک ہند و نو و پنج ہجریست برادرش پرتاب سنگہ بن مادہو سنگہ ہر سند
ریاست وہ ہے نگر قیام میدار و شہر اشہریت بر ساحل دریاسے جہن مشعلہ تھاہ ہاسے عظیم و دریاسے جہن سمت شمال آن گذر و
و مولد کشن بن باسدیو کہ اور امہنودان کنیا گوئید و اور اعلیٰ حلول واجب قہ سے میدا آئند کہ زبان ہندا و تار میگونید آخہ بود و در
مکانے بمعاذ کبیر مشہور بودہ محمد اورنگ زیب عالمگیر بادشاہ در عہد سلطنت خویش قدری از ان شہر گشت و باقی را چہان گذشت
مسجد بقرہ فرمود و بر ساحل جہن عبد البنی خان حاکم انجا زینہ سفت تعمیر نمودہ در وسط شہر مسجد عالی احداث کرد و تا ہنوز مسجد
عبد البنی جنان مشہور است راقم حروف وقتی آفسر را دیدہ مینا طرفین مسجد با نمر تبار اٹھاج میدار و کہ کتر کس را پار ہی مسجد
بر آن باشد گوئید عبد البنی خان در شہقت و فرخمت سر آمد روزگار خویش بودہ تعمیر و لہاسے ہنودان شہر مرتبہ کردہ بود کہ
در گذشت مردم ہنود تا ہنوز میرا سبب یعنی جی تم بن ہنرا سونی + بالجمہ انجا اکثر ہنودان مسکن میدارند و شہر کہ قسم از شہر
است معروف و در لطافت و لذت از شہر اصمت شمال اندک مائل بخرب بسافت کردہ بر کنار جہن بند را بن

نام جاست است با عمارات آری ستم و سیر است و بازاری می نخل که نسبت به پانزده و کاکین بقابل و پان و گلندوش و مثل آن دارد و اکثر
 در ایشان نبود اهل کمال در کتب است بندر این و قلیلی از فقر است اسلام در مجرب با استقامت میدارند و مشهور است که این مکان سیرگاه
 کشتن بوده و کور و اثاث آنجا همه در کمال خوب بود. بی باشد هر کسی که آنجا سیر و تماشا کند بی شبهه سورش عشق و شوق مجازی و تحقیقی بحسب
 بعد از او و بالا کرد و در آنم حروف و حسن باز و ه سالگی مطابق سن یک هزار و یک صد و چهل و سه هجری موافق سال سیزدهم از جلوس
 محمد شاه همراه شاه نواز خان و در مبارز الملک سر بلند خان که از دلی ناظم صوبه آک آباد به نیابت پدرش شده میرفت و در شهر آنگر و بد
 و با شاه نواز خان بسیر بندر این رفت تماشا می عیب و غریب و حسن بدیع که بیرون از تو صیفت حاطه خوبه مشاهده کرده چه هر چند چهار
 گتری روز مانده از مردان امر و سبزه آغاز و زنان تو خیز نارستان باین سیزده و هشت ساله در حسن و جمال چون حور و علمایان با زیب
 آری ستمی تمام هوش ربای مردم در جاس محمود که عرصه گاه فرسخ دل کشاده است حاضر آیند و تا یک گتری شب میجا بانه بسرد و در
 و حنت ده بازی با یکدیگر سیر می برند بعد از آن مجلس تمام شود و زنان چراغها را چهار رویه و دور رویه خود را بدست گرفته بمقام پیش
 مراجعت کنند و مردان نیز با مشعلها بنامها می خورند و این مجلس را کیان گذری نامند و در قوایح مسطور است که لشکر بایان سلطان محمود
 غازی غزنی شهر شهر را غارت کرده و بخانه آتش داوند و یک بت زرین که بفرموده سلطان شکست وزن گردید و در هشت
 هزار رویه و سه صد و چند مثقال زر بوده و یک پارچه با قوت یافتند که چهار صد و پنجاه مثقال وزن سید اشت با لجمه در سلطنت
 محمد شاه جاتان در شهر مترو و غیره بر پاست مستقل بودند و ایشان از احفاد چورامن جات و مدن سنگ اند چنانچه سورجمل و پیش
 جواهر سنگ روزگار کجاست و اقبال گذر ایند سورج مل همراه ابو المنصور حسان وزیر بیگ احمد حسان فرخ آبادی آمد
 و با ابو المنصور حسان نزم کشت و چون ابو المنصور حسان وزیر از احمد شاه بن محمد شاه بنی کرد سورجمل بر فاقه ابو المنصور حسان
 پرده اخت و تمام شهر کینه شاه جهان آباد را غارت کرد و عمارات عالی را بکند و آخر بدست نجیب حسان رویله در زرم بقتل رسید
 پس نفس جواهر سنگ بهای او شست و مرتبه اش در شمت و شوکت از آباد و جداد در گذشت و خند بر دست در ویشی کبیر
 جلی متاع تعلیم صنع کبیرا بر جم کار و شش کشته شد و بعد از او برادرش نول سنگ بن سورجمل بر پاست نشست و آن را اسیر الامرا
 ذوالفقار الدوله نجف خان بر زمره های منوای از یک و غیره قلاع منبره جاتان و فتح کرد چنانچه اکنون ملک متفرقه جات از
 قوایح اکبر آباد در قبضه تصرف نجف خان است کالچی شهر نسبت بر ساحل دریای چین و مصری و اوله کالچی که قسمی از شیرینی
 است با نام بود اکنون آن ملک را گنگا و هرین گویند و بیژت و کسبی تصرف است شاه سید محمد ولد ارشدش شاه
 سید احمد کالچی در زمان خویش با کمال ذوق و تبه در آن حال با خرق عادات و کرامات کوس شهرت می نمودند
 و اکنون اولاد او احفادش در مکانی از قوایح کالچی این روسه در بایه چین جانب شمال بر سجاده ارشاد و شکا اند
 قنوج شهر نسبت قدیم در زمان پشین تنگه رایان هند بوده و از آیدیه راجه سورج است از احفاد سهند بن جام بن لوح
 چنانچه در ضمن دلی اندرا حوال را بهای اولاد سهند بن جام مرقوم است با لجمه شهر قنوج بروایت مؤلف خلاصه تاریخ
 بر ساحل دریای گنگ واقع است و اکنون از ان دریای مذکور مخصوص در تالستان یکد و کرده فاصله می دارد و
 در موسم پریشکال متصل آن شهر سیرسد در تاریخ رودنا لصفه منظور است که بهیچ مثل بزرگ هیچ قلعه داشته چنانچه اکنون

از ان قلاع بجز تل باقی نمانده و آن هر پنج قلعه را سلطان محمود غازی مغز نوی قهر آق قهر آق بشود و در زمان سابق در قنوج بود
 فوراً که بود سبکباش آل آبا بود و معاصر اسکندر ذوالقمرین بوده و اسکندر با او نرم کرد و او را بقتل رسانید چنانچه
 خواجه نظامی گنجوی سیکندرتا سمری بفریاد فرود چو فارغ شد از کینه قوربان بد کمر بست بر کین مغفوران و آن تقریبی در آل آبا
 معروف است با جمله قنوج برویت مولف صبیح صادق در عصره چنان آباد بوده که سی هزار دوکان پان فروش در آنجا بود و آن
 شهر آب و هوا سے نیک و آسودا آنگن چندان آبادی ندارد که تعریف تو این نمود و بسیاری از سادات بخاری از آیام
 قدیم آنجا مسکن زارند میر شرف الدین ساکن آنجا در سرکار صامت جنگ علی وردیجان ناظم بگانه رساله دار عمده و جلیل القدر بود
 و اکنون سپهش رحیم الدین علی عرفی سپهسالار علم آراسته و بجای ادب پیراسته است بوسیله صاحب مامور خدمت بحجه
 پام صاحب در زمره منشیان مسلک و معتز بود استغناء فو کرمی داده بوطن رفت که قنوج که قسمی از شیرینی است در طبقاتی چون
 طباشیر صبیح مشهور است مکن پور تاج پکنه طهور سرکار قنوج فرار پر انوار بدیع الدین شایه مداز آنجا است که هر سال در شش
 دوم جمادی الاول خلق کثیر از کون و بنگاله و دیگر امصار سپه با علمای رنگارنگ آنجا جمع آیند و بعد از اختتام عرس با وطن ان
 خویش روند و آن جماع را بنام شاه مدار نامند فرخ آبا و شریعت جدید از ابیه حضرت جنگ محمد خان نیکش که در عهد
 محمد نسخ سپه بنام بادشاه طرح انداخت و در ریای گنگ از شمال مشرق آن میر و دو آن شریعت در غایت کشادگی و وسعت
 بو نور آبادی تکتا سے هر کس در آنجا موجود امر و دو کنار چو بندی در آنجا بنامیت پسندیده بود محمد خان نیکش در ابتدا سے محمد
 سوار و پیاده فو کرمی میگذا را بند و در جمله یک شانه او و محمد فرخ سپه سالار بن شایان ابن بهادر شاه از عظیم آبا و مینه بر معز الدین
 ابن بهادر شاه خروج کرد و توجه مغرب گردید محمد خان نیکش با چهل هزار سوار ملازمت محمد فرخ سپه نمود و جنب بهفت هزار سے
 بهفت هزار سوار و خطاب حضرت جنگ سرفراز گردید و در جنگ شانه او را معز الدین ابن معز الدین ساعی جمیل بطور رسانید
 و از حضور محمد نسخ سپه در جلدوی آن خدمت پرگشس آباد و بهیچ بود و هر آباد و غیره جاگیر یافت و بفاصله دو از ده کرده از قصبه
 شمس آباد که آبادی افغانه است در حدود پرگشس آباد و بهیچ پور بر لب دریای گنگ شهر عظیم بنا نهاد و فرخ آباد موسوم ساخت
 و دیگر آبادی قایم گنج بنام سپهش تعمیر نمود و بعد بیچ از سرحد کونل با شاه پور اکیه پور که مسافت صد کرده تخمیناً باشد امصار خود
 مثل محمد آبا و دوریا گنج و خدا گنج و نبی گنج و علی گنج و یاقوت گنج و شمشیر گنج و کاس گنج و غیره آباد ساخت و بعد چند سے اکثر ازین
 آبادی سار دست ابوالمنصور خان و نایبش راجه نول را کے خراب و ویران گردید و حقیر درین بنگامه باراجه نول را کے
 بوده القصد محمد خان نیکش بعد شهادت عبداللہ خان حسین علی خان سادات بارہ در عهد سلطنت محمد شاه تغیری گردید و
 ماکر بنام است ال آباد رسید و از خلافت بمنصب سپه سالار و همراہ بیان سرفراز گردید و در سال عوام به پنجاه و دو هزار سپه
 و پیش ازین به اجمہ شمسال دکنه و بوندیلہ میرش گویند کاپی و محبوبه و مودہ و سندہ و غیره محالات جاگیر اورا در تصرف آورده بود
 محمد خان نیکش با بست هزار سوار از آل آبا عبور چین نموده متوجه چتر سال گشت چتر سال با جمعیت شصت هزار سوار و یک لک
 بیادہ و توپخانه بسیار بزرگ پیش آمد و نزدیک موضع اجونی عمده پکنه موبه قتلے فاشس نموده و منظم بکوسه گمان کرخت
 حضرت جنگ نظر یافت و آخر الامر چتر سال از راه مکر و فریب اطاعت اختیار نمود و محمد خان نیکش تا دو سال فوج حبیت پور را

خیمہ گاہ ساخت و در خلال این احوال چہر سال باجی را و دیگر نوج و کنینان را طلب داشت و خود از آمدنش مطلع شدہ بپسلا
 سدا انجام سفر کہ سہراہ محمد خان شگیش پیش بادشاہ روانہ شود و خدمت بہ شدہ بسکن خود رفت ناگاہ باجی را و دکنی ہا منصب ہزار سوار
 در رسید و بوندیلہ ہا از سوار و پیادہ ہر قدر کہ توانستند باجی را اورا ادا کردید شورش عظیم برپا شد محمد خان شگیش آمادہ جنگ گردید
 و اکثر ز مہار نوج مخالف ظفر یافت باجی را و تاب صفت جنگ نیاورد و در انداد راہ و رسید قلعہ کوشید بر و با پیام گرامی قلہ در
 لشکر شگیش بدید آمد و نوج محبوب ما کولہ فی آثار بدہ رو پیہ کشید ازین ہم اکثر سرداران را ہا پیدلی سپردہ متفرق شدند و تکلیلی از ناموں
 ثبات و زید محمد خان شگیش ناگزیر گشتہ بقلعہ حیمیت پور پناہ برد محمد خان مجاہدہ قلعہ پر و سخت محمد خان شخص گشت مخالفان بعضی
 حصار سی بلخ نمودہ قلہ حکم عطا گرفت غیر از آب در آن قلعہ چیز سے نبود و آن بدل با بخل ابدان حیوان کے شد ابدان و جان تخلیل
 گرفت مردم بیرون قلعہ شبہا مخفی ز پر دوار قلعہ آمادہ از جنوب ما کولہ آ رہنوشش با سخنان بہا ہم فی آثار تقیبت صدر و سپہ
 سو و اسیر زند و آشپخان بودہ کہ مردم قلعہ صدر رو پیہ در فوطہ بستہ از دوار قلعہ نریا و بختند و تجارتان صدر رو پیہ میگرفتند و چون
 آن در بہان فوطہ یک آثار آرد سے بستند تا مردم بالاسیکش بدند و این گرمی بازار زیادہ از سہ ہزار روزماند مسلمانان بگوشت
 اسب و سیر و زکار سگیز ایند تا آنکہ موسم بہسات بر سر رسید باجی را و ملک خود مرا جنت نمود بوندیلہ ہا ہچنان قلعہ را
 محاصرہ داشتند و در خلال این حال قایم خان خلف ارشد محمد خان شگیش کہ قایم جنگ خطاب داشت باسی ہزار سوار
 بکنار دزباسے جمن بکبک محمد خسان رسید بوندیلہ ہا ہر اسان گشتہ در مصالحہ روند ہگی چہار صد ہا نقد کس از قلعہ بر آمدند و ہیک
 درین قضایا حاضر بودہ را رقم حروف انجکامیت از کنابش مرقوم نمودہ بالجلہ محمد خان شگیش بعد از ان بصوبہاری مالوہ رسید و دو
 سال آنجا بسر برد و بدلی آمد و در خلال این احوال نادر شاہ والی ایران اکثر ممالک ترکستان را بضبط و راتوروہ بقند ہار رسید
 و یکیم سال آنرا از افغانہ گرفت و مشوجہ ہندوستان شد محمد خان شگیش در آن وقت حسب الحکم محمد شاہ در دہلی بجاقت
 مجلس اقیام سیداشت بعد از قتل عام دہلی و مراجعت نادر شاہ از محمد شاہ رخصت شد بفرخ آباد آمد را رقم حروف از ان آوان
 براہ فرسخ آباد بدلی سیرت سعادت ملاؤتش در یافتہ را ہی شد و غنم فرخنگ محمد خان بعد چند سے برگ طبعی در گذشت بعد
 از و پسرش قایم خان کہ قایم جنگ خطاب داشت در فرخ آباد بجاسے او شست او شکار دوست بود با سعد اللہ خان ابن
 علی محمد خان رو پیہ مخالفت آغازنا و سعد اللہ خان مصالحہ جوہست قایم خان از گفتہ محمود خان بخشی کہ مدار الہام او بود
 نہ پذیرفت سعد اللہ خان آمادہ حرب گشت قایم خان با او مصافحہ داد و قتل رسید و این قضایا در ضمن آنورد و صوبہ ہما ہما آباد
 در احوال علی محمد خان رو پیہ مرقوم است بالجلہ بخش قایم خان را ہا یافتہ تاملے در از شہر زندگانی او در آفاق ماند و شخصے بہان
 بہیت خود را بان نام مشور کردہ چند سال گرمی بازار خود نمود را رقم حروف او را دیدہ بود بالجلہ بعد قایم خان وزیر الحاکم لکھنؤ خان
 بفرمان احمد شاہ بفرخ آباد آمد و خانہ اورا ضبط کرد و گویند کہ از نقد و جنس شصت لکھ رو پیہ سر انجام یافت و تمام اولاد و اطفال
 و چیلہ ہاسے نامی محمد خان شگیش را اسیر کردہ بقلعہ آکہ آباد فرستاد و آنجا بقتل رسانید و بر ملکتش متصرف گشت و آنرا بر بعد لکھ
 آنو پیش نمود و احمد خسان بن محمد خان شگیش ہا کہ مجبول و مغلوب چند اشدہ و از ان جاسے گرفتہ رہا کردہ بود او با خواہی افغانہ
 مشورہ ہنس آباد کہ سرگروہ آن رستم خان نام داشت خروج کرد و باراجہ نول رسے متصل سمدن رزمے صعب نمودہ اورا

بقتل رسائید وزیر الممالک ابو المنصور خان با اسیران شاه جهان آباد و جاث بجمیعت یک لک و سی هزار سوار که از دہلی نجا برآمد و
 راجہ نول رسے بر آمدہ تا بہرہ رسیدہ بود و خبر قتل نول رسے کشید بہر احمد خان رسید احمد خان با ۵۰۰۰ سوار و پیادہ
 با وزیر رزم سے صعب نمود و دستم خان افغان کہ باعث این شورش و تہنگامہ بود از دست افواج جاث و اسماعیل خان رسالہ دار و وزیر
 جو کہ سخت جاثان و اسماعیل خان تانوا اور اتعاقب کردہ بقتل رسائید در خلال این احوال احمد خان فرصت یافته قرار بر قرار اختیار نمود
 مردانہ بکوشید و بر وزیر حملہ آورد و اسحاق خان کہ با جمیعت آراستہ پیش روسے وزیر ایستادہ بودہ اور بقتل رسائیدہ بر وزیر الممالک
 سخت پیچیدہ مغلیہ کلاہ پوش کہ با تفنگ ہا از اسپان پیادہ شدہ اطراف فیل وزیر ایستادہ بودہ یک قام رو بگریز نہادند احمد خان
 بر فیل وزیر رسید وزیر زخم تفنگ خوردہ و در حوضہ بطنبید افغانان بر غنیمت افتادند فیلیان بہ یکپا فیل را از سحر کہ بر آوردہ روسے بگریز
 نہادند وزیر شاہ جهان آباد آمد احمد خان با فتح چنان مستطرد شدہ مستقل گشت و سپہ خود محمود خان را با جماعہ افغانان بلکشتو و او دہ
 شاہ و بیجان نامی را بالہ آباد فرستاد تا بر ملک وزیر متصرف شوند رسے پر تاب نراین و خان عالم بقار اللہ خان کہ در لکشتو ترسان
 و ہر اسان سے گذرا بنید از استماع خبر آمد راجہ نول رسے بجمیعت ہزار و ہند سوار از لکشتو بالہ آباد مراجعت نمودہ و بچو نسی رسیدند
 راقم حروف درین قضایا رفیق پر تاب نراین بودہ علی قلیخان کرجی نام ب صوبہ آلہ آباد کہ خطاب حیدر قلیخان میداشت بملاقات
 رسے موصوف و خان عالم آمد چون شنید کہ شاد بیخان با جمیعت سبت ہزار سوار و پیادہ حشری انبوه از فرخ آباد متوجہ قلہ گیا و
 بصوابد رسے مذکور با فوج خویش و قلیلی از شاہ رسے موصوف بمقابلہ شاد بیخان شتافت متصل کورہ جہان آباد تلافی فریقین افغان
 افتاد شاد بیخان بعد از رزم منہزم بفرخ آباد رفت و علی قلی خان مظفر و منصور بالہ آباد و محمود خان ابن احمد خان کہ از جانب پدرش
 بلکشتو رسیدہ بود بے سنا زعتی استقلال یافت احمد خان از ہزیمت شاد بیخان بہم بر آمد و با عساکر بسیار از سوار و پیادہ متوجہ آلہ آباد
 شد رسے پر تاب نراین و خان عالم و علی قلی خان در قلہ آلہ آباد در آمدند و بر دیاسے جمن متصل نبی دروازہ قلہ پل کشتیابستند
 و لشکر آنروسے جمن بجنوب قلہ قرار بر استقرار دادہ احمد خان بالہ آباد رسید و راجہ پرتی پت این خبر دہاری ابن رسے سنگ
 سوم بسنی راجہ پر تاب گذہ اور اطاعت کردہ بخدست پیوست و تسمیر قلہ آلہ آباد را بر زمین خود گرفت رسے پر تاب نراین در
 قلہ تھمن شد احمد خان بجاصرہ پروخت و حسب حکم راجہ بلوند سنگ بنارس از بنارس بچو نسی آمدہ استقامت کرد و پیشکش و شتافت
 بہ احمد خان ار سالہ اشنت و بخدست یاد و بعد چند روز زخصت با نفرات حاصل کردہ بہ بنارس شتافت جمدین اثنا محمود خان ابن
 احمد خان حسب اطلب پدرش از لکشتو بچو نسی آمد و نیمہ زوراج اندر گشت این کہ دراک آباد براسے غسل گنگ آمدہ بود رفیق رسے پر تاب نراین
 شدہ و زرم مساعی جمیلہ بطور رسائید در خلال این احوال وزیر الممالک ابو المنصور خان شکستگیا سے شکست را درست نمودہ
 و طہار را و دکنی را مبلغ کثیر قریب شصت لک روپیہ دادہ بدو خود خواند طہار را و باشخصت ہزار سوار بخدست وزیر پیوست وزیر از
 شاہ جهان آباد بالشکر سے آراستہ بفرخ آباد شتافت در خلال این احوال شیخ معزالدین بخان باشیخزادہ ہا و ملک زادہ ہاسے لکشتو
 کا کوری اتفاق کردہ گماشتگان محمود خان از لکشتو بر اندام احمد خان از استماع مراجعت وزیر بعد از پنجاہ و چہار روز از پای قلہ آلہ آباد
 برخاستند و ایلغار کردہ بفرخ آباد رسید و بہ متصل آن وزیر الممالک نیم بفرخ آباد آمد احمد خان توقف در فرخ آباد و مصلحت ندیدہ در
 کس گنگ کہ بمفاصلہ دو کردہ از فرخ آباد است لشکر گاہ ساختہ آمادہ جنگ گشت وزیر متصل سنگین رام پور بر دیاسی گنگ پل

بیت و ملہارا و وغیرہ و کمینان با فوج خود حکم عبور فرمود و خود با جماعہ قلیل بہرہ پل با بستا و سدرائت خان ابن علی محمد خان کہ بظاہر
 بے استغواب حافظ رحمت و وزیر بخان وغیرہ روز ساہنگ امجد خان آندہ بود با و کمینان روز سے صعب کردہ منہزم گشت و تہان شب
 امجد خان با جماعہ خویش از دریا گذشتہ بسیدائت خان پیوست و با یکدیگر یکپوہ کماؤن نہاہ بروہ و حافظ رحمت خان بگرگ آشتی پیش و زہر
 آمد و در لشکر باند وزیر بتجانب افغانہ وروہیلہ شافتہ بجاہرہ آناہ پروخت و با الآخر بچند ماہ فیما بین بہ صالحہ اتفاق افتاد و وزیر نصف
 ملک امجد خان را بد کمینان بخشید و دیگر از ان با امجد خان تفویض نمود امجد خان بفرخ آباد مستقل گشت بہ نیکنامی تمام امارت نمود و در
 سلطنت عالمگیر ثانی حضرت آقا زاد بخان وزیر بہرہ نصف جہاد نظام الملک از پیشگاہ خلافت امیر الامرا بخشی الممالک غالب جنگ
 امجد خان بہادر خطاب یافت ہنگامیکہ در آخر عمر سلطنت عالمگیر ثانی امیر شاہ ابدالی بجزیک حافظ رحمت خان وغیرہ روسای رومیہ و
 بخشی الملک امجد خان بگیش از قندہار و کابل بہن آمد و بہاؤ و کمینی را بقتل رسانید و دیار مین گنگ و مین از کمینان استراخ نمود از قندہار
 چکلہ کورہ بشجاع الدولہ و اتا وہ بجا حافظ رحمت خان و ملک امجد خان کہ از وقت مصالحہ وزیر الممالک ابو منصور خان و بخشی الملک امجد خان
 شدہ و وزیر موصوف نصف ملک امجد خان را بملہارا و کمینی دادہ بود از با امجد خان تفویض نمود چنانچہ بندہ سے از ان تقریبی در قلم دوم
 در ضمن آخر صوبہ خاندیس در احوال بہاؤ و کمینی مرقوم است بالجملا و امیر سے عالی ہمت و قدر و ان شجبا و مردم خاندان بزرگ بود و در مردت
 شجاعت و سخاوت و پاک اعتقادی و محضر خویش ثانی ندشتہ در زمان امارت او اکثر امیران دہلی کہ از دست بڑ و امجد شاہ ابدی سے کہ در
 شاہ جہان آباد واقع شدہ بود مثل غازی الدین خان ابن نظام الملک آصف جہاد امیر زادہ گان عظام و بسیار سے از درویشان و فقیران
 نامور و مہاجران و غریبان از شہر دور و نزدیک او ازہ سخاوتش شنیدہ بفرخ آباد آمدند و مقیم گشتند و بہرہ و عیبہ بانداز کہ خود با از خون غمگش
 می یافتند و بہ دستور خاندان بہرہ گاہ تبرکات می آوردند و نذورات گرفتہ سیر فقندہ اورا ضابطہ با بودہ کہ ہرچہ از ملک تحصیل می آمدند ان یک
 کشتہ شہر خانوادہ و سلسلہ مثل قاور بہ و سرور و یہ و چشتیہ وغیرہ در خریدہ ہاسی علیحدہ نگاہ میداشتند و از ہر جاکہ خادمی میر رسیدہ بہرہ
 کہ خادم کدام در گاہ و از کدام سلسلہ است اورا از ان خریدہ بہرہ میداد و دیگر ہر چیز از ماگول و شروب و ملبوس و امثال آن بنظر او
 می و آوردہ اول از ان یک چیز سے بنام اندر آوردہ بفقیران ہر ساہند وقتی برسے خود لباس جاسہ بساخت و از ان اتفاقات حق نظر
 فراموش کرد ہنگام پوشیدن بیادش آمد کہ حق نظر از ان جاسہ ندادہ خیاط را بجا اندختہ تختہ از ان جدا کرد و فرمود کہ این تختہ ہارا ہر یک
 فقیران ہر ساہند روز سے راقم حروف در مجلس نشستہ بود عرض شد کہ درویشی از جوہور آندہ اورا بجا اندر ویش بیاد و مصافحہ کرد و شیشہ
 روغن خوشبو پیش نہاد و بسیار خوشوقت شدہ و گرم بہرہ میداد و فرمود کہ منبہ از ان تر کردہ و در درمی نہادہ بنام اندر بدرویش رسانید
 و بعد از ان خود بوسے کرد وقتی در شب بات آتش باری بسیار پیش او آوردہ فرمود کہ از ان بنام خدا الفقرا بہ ہند با طفلان درویشان
 تماشا بیند و اکثر بنا ہر سیر و تماشائے شہر فرخ آباد سوار شدی سے و خیرات و نذورات بہ دست چیلہ ہاسے عمدہ مثل نذر الدولہ و مہربان خان و رحمت خان
 وغیرہ میداد و میفرمود کہ تا بفلان محلہ و مقام ہیرویم و شما فلان فلان طرف بروید و ہر یک درویش و سایل این نذورات رسانید و کہ
 محاصدہ قطع صلح او بودہ کہ آتشہ زربفت و کجواب در موسم ہر سال بستہ و امثال آن از ہر سامان تختہ ہا و بستہ ہا می طلبید و آنرا بر فرس
 پراگندہ میکرد و ساعتی بیدار و بر خاستہ بظہار سخاوت میرفتند و کاران و فرایشان و چیلہ ہاسے عمدہ و دیگر اہل خدمت ہر کسے کہ بہرہ
 از ان آتشہ میگرفت و نہان سے نمود چون از ظہار سخاوت ہیرویم آمد حکم میفرمود کہ آتشہ را بدستور در بستہ ہا و تختہ ہا بگذاشتہ پیش

میرسان بر روی سبزه از کم و کبوت آن چینی نمی گفت و کابهای مهیج بر فرش میرنجیت و با سببها میرفت مردم دست یغما کشاوه جیب و جبین خود را پر میکرد و چون باز می آمد چینی بفقیر میسایند و باقی را همچنان ناشمرد و باندرون محل میفرستاد تا صرف کنند و راقم حروف از زلفت میر تقی میر حسن عالیجا و ناظم مغزول صوبه نیک از کوه بدر خاسته با کمال بی سامانی بوطن ششست لشندوسه استدعای راقم بر و طلب دوست میوره فرستاد و راقم حروف پانچ کس یکی از سجان محمد سپهر راقم و دیگر کسی غلام محی الدین ابن غلام قطب الدین میره روح الامین خان و امام علی ولد مصطفی حسین برادرزاده محقر و حیدر بخش ابن سعد الله برادرزاده رضاعی راقم محی احمد الدار زمره برادران شیوخ و همه که در کمال شکیبایی بر پاگی گذشتند بعد ترش رفت و هنگام ملازمت بتقریب مبارکباد شادی گنجزانی سپهرش مظفر جنگ که در جهان ایام شده بود پانچ کله قدر بکشید پنج روپیه نذر گذرانیده همان شب سوچ خوان طعام مرحمت فرمود مردم گفتند که پانصد روپیه جهت ما هواریه مقروض چه بر خوان اسارت پانصد روپیه است و همچنان شد که خرید پانصد روپیه نقد بر دست چو بدار سے فرستاد و حال آنکه شرح یک سوار خوش اسپه در سر کارش نسبت و خیر روپیه بود یکسال اتفاق اقامت آنها افتاد چون شورش مرسته بصلح انجامید هر یک رؤسار او و شاله با انعام داده رخصت نمود و راقم نیز رخصت شده بوطن آمد و او بعد از یکسال بسر سے آخرت فرامید و بعد از و سپهرش مظفر جنگ بهادر ایامی بر الامرا بخشی الملک غالب جنگ احمد خان بهادر ابن مظفر جنگ محمد خان جنگس در فرخ آباد بر سندانار ششست و از پیشگاه سلطنت شاه عالم عالی گه بادشاه بطلب امیر الامرا بخشی الممالک فرزند خان مظفر جنگ بهادر سرفراز شد و دست جو دو کرم بکشاد و در مراعات علم و فقیران مع از سالیانه روز زینه و ادب و سخاوت بداد و روزی در مجلس درویشی مجذوب آورده پانصد روپیه نقد و لباس فاخر از دو شاله و فرخانی و شاله آن نذرش کرد و ندی عرض کرد که مجذوب است و خبر ندارد و فرمود که میدانم اما مروت نینو اید که محروم رود و هنگامیکه شاه عالم عالی گه بهار شاه موجب عرض سماجی سجده پیش بیل و کشتی باز آید بسبب دلی براف فرخ آباد و رخصت فرمود امیر الامرا بخشی الممالک فرزند خان مظفر جنگ بهادر با استقبال شرافت و بهلازست رسید بهانروز بخله فخره ملبوس خاص و چینه و سپهر مرغ و شمشیر و زنجیر خیل و اسب اعزاز یافت و همچنین در پیش خردمند خان ابن خدا بنده خان و بعضی از برادران بخلع شاهی ممتاز شدند و بادشاه را بفرخ آباد آورد و گویند که چو تره یک کله نسبت نیمه از روپیه که عبارت از چو تره سواک روپیه است بسبب بادشاه بر آن جلوس فرمود و از فیضان کوه پیکر و اسپان تناور و جواهر آبدار و شمشیر اسلحه و دیگر تحائف بسیار بنذر کشید و بکیر و منزل همراه رکاب بادشاه رفت و رخصت انصاف حاصل کرده بفرخ آباد مراجعت نمود و اکنون خان احسان بر حاصرو عوام گسترده بجامرانی بسپهر و انگریز ان با او اختلاطی عظیم دارند خدا بنده خان ابن مظفر جنگ محمد خان جنگس با برادر خلیل امیر الامرا احمد خان ششست و شوکت تمام با اتفاق بسر می برد و در وجود و سخاوت و سخاوت رسد معروف بوده و صبیبه اش در حباله محل بخشی الممالک فرزند خان مظفر جنگ ابن غالب جنگ احمد خان است چون برادرش امیر الامرا احمد خان در گذشت خدا بنده خان پس از یکدو سال بدلی شرافت و از پیشگاه سلطنت شاه عالم ثانی عالی گه بادشاه بطلب و خلع و لیل و اسب و شمشیر و همچنین خلف ارشدش خردمند خان اعزاز یافت و فرمان جاگیر از پکنه سکندر آباد بام پکنه آبر و نلے مجموع نسبت و در مجال نهادم برادرزاده خود بخش الممالک فرزند خان حاصل کرد و بفرخ آباد مراجعت نمود و بعد از خلف ارشدش خردمند خان ابن خدا بنده خان بهادر جنگ و تقاریافت و اکنون مدار الهام و مختار کار سرکار امیر الامرا فرزند خان مظفر جنگ بهادر است و در اخلاق حمیده و صفات چاپ نندیده کوسه از افران ر بوده از جمله آن دستگیر سے ضعف و قدر و انی نجیاد و آراشگی عساکر دستنی قومی دار و اولاد راه حق پرستی و خدا ترسی بدین

۱۴۶

بخدمت آزاده گان بسته و برود و نهان شده و در و صا و از سحر حساش بهره یاب و کامیاب اندا کنون نسبت قلم در مصما را نظما را حوالا املاک
 پنجم بران و سرگذشت ایشان سبکخان سازد پوشیده نماند **شام** و آلهت و وسیع حق سبحانه همگی آن را ارض مقدسه خوانده
 و محمد ص فرموده که نیکوئی ده قسمت و نه قسم آن بشام است و یک قسم در تمام جهان و از خواص شام یکی آنست که هرگز از ولی خالی نبوده و ابدان
 که میفتادین اند و در شام میباشد و مولف عجائب المخلوقات می آرد که یک ارش زمین در شام نباید که چیزی غیر علیها سلام بد آنجا نزول
 نکرده و یک صد و هشت و چهار هزار پنجاه و چهار سال از ان دیار برخاسته اند و کتاب سالک ممالک آورده که غرضی شام روم سیاحت بر اقامت
 میگفت که از شام چهل منزل قسطنطنیه که دارالملک روم است مسافت میدارد و اکثر منازل آب و آبادانی ندارد و شرقی آن بادیه است
 تا فرات و جنوبیش سرحد مصر و قبه نبی اسرائیل است فخر و حسم است زمین بهفت اندام به نانش غرب است و هشتاد و شام
 و بهترین ولایات شام فلسطین است و ابتدای شام نیز از دست و در زمان سابق شد و بعد بر او فرو شد و در سابلنت شام رسید
 و بود علیها سلام ایمان بیاورد و او آنست که بهشت ساخت و حوالش در اقلیم اول گذشت و دارالملک شام بیت المقدس است
بیت المقدس مبطوحی آسمی و محل توطن انبیا بنی اسرائیل بوده و گویند که از بیت المقدس شهر مفرقه شده روز مسافت است
 و آب در آن منازل نیست مگر یک چاه در منزل هشتم و چاه دوم نزدیک بیت المقدس که ازین چاه بیت المقدس چکیده می ماند
 بالجملة آن شهر را عمری الملبا میخوانند و اندر در کتاب عجائب المخلوقات مینویسد که در آخر الزمان تمام عالم خراب گردد و الا که در مدینه و
 بیت المقدس در قیامت حشر آدمیان در آن موضع کنند و نبی اسرائیل از والد خود کنعان هجرت کرده در بیت المقدس توطن
 گردیدند و او در وقت خویش با اتفاق عظمای بنی اسرائیل مسجد اقصی را بنیان نهاد چون دیوار آن بقدر آدمی رسید بر طبق وحی که ختمت
 آن بر دست دیگری حکم رفته دست از تعمیر باز داشت و چون سلیمان بماء برسد نبوت نبشست در تمام مسجد اقصی و تعمیر بلبه بیت المقدس
 اهتمام نموده شهره بساخت مشتمل بر وازده سوره و بنا به آن شهر را از سنگ رخام نهاد و گویند که هر روز صد هزار سنگ
 تراش در آن شهر کار میکردند و از سنگی هزار کس از جبال سنگ را بریده اند و هفتاد هزار نیل و شتر سنگبار کرده بشهر می آورند و بعد از
 اتمام آن شهر دیوان بجای آوردند و بجویش تا فتنه جو ابرو فور و در غیر محصور جهت زمینیت مسجد آورده و در آن تعمیر نمودند مسجد اقصی در شرقی
 بیت المقدس واقع شده و طول آن مسجد بمقدور هشتاد و چهار درج است و عرضش چهار صد و پنجاه و پنج درج و کوشش صد و هشتاد و چهار
 استوانه دارد و هر شب چهار هزار قندیل روشن میگردد و اندوه هزار گره حصیر هر سال صرف فرش آن می شود و مقصد فرایش در هشتاد
 آن مسجد بوده و پنجاه تم از حجه اب کردن در آنجا گذاشته بوده و چهار صد و هشتاد و هشتاد و هشتاد و هشتاد و هشتاد و هشتاد و هشتاد
 در میان مضطبه قبه عظیم است مشتمل که از اقبه انصهره گویند و درون قبه سنگیست که اثر قدم محمد ص بر یک طرف آن ظاهر است و آن حضرت اسرئیل
 از آنجا مراجع رفته و یک طرف آن سنگ بموافقت رسول ص قریب ده درج از زمین برخاسته بود که آنحضرت فرموده وقت همچنان مجال خود ماند
 محراب مزیم فکریا که نماز آنجا میکردند و کرسی سلیمان علیها سلام که در آنجا خدرا را یاد میکردند و در بیت المقدس است آنحضرت مسجد اقصی اول
 مسجدیست که در عالم ساخته شده چنانچه که اول خانه ایست که بر روی زمین عمارت یافته و از ابن عباس مرده است که در تمام مسجد
 اقصی بگشت زمین نیایی که بران پنجمی نماز نگذارده باشد و یا آنکه فرشته مقام نکرده محراب داود علیها و بیرون شهر است و مقام خلیل ص
 بطرفه بلای واقع است و گویند که در روز فرشتگ بیت المقدس همی است که از آنجا نامه و بیس خوانند و لادب عیسی ص در بیت المقدس کشتی بل

از بیت المقدس است متولد شد در دهم از آنجا به آسمان رفته قهر امیر استیم و آسمان و جبروت و بسفک و ساره آنجا است حله اول در عهد
اسلام محمد بن سعد بن عبد مناف است که بیت المقدس را ساخت و در آنجا سوره و غنیمت و در آنجا نبی فرنگیان بر آن غنیمت بیگانه شد و محمد اسی اهل اسلام
را خراب ساخت و در آنجا پنج سال در تصرف و شدت تا در پانصد و بیست و پنج سال بخیر سال بخیر یوب آنرا بخوره اسلام و سوره و شام و سلیمان
آنکارا که در آنجا بود و سلیمان و یونس و شعیران از سیاه و انبیال و کثره زبده که با یحیی و یحیی بن یحیی بود و دیگران در بیت المقدس متولد شده با جمله
خوت سلیمان عم او او آنجا در بلاد شام حکومت کردند و ایشان در میان نبی اسرائیل چون خلفای راشدین آمد در اسلام اول
آن طايفه بن سلیمان بن ابراهیم است و بعضی او را زینب و از او بعد از او پسرش انبیا بحکومت نشست و بت پرستی گزید و بعد از او
پسرش آسا بنحانت رسید و بدین خدا بازگشت و گویند که پیغمبر بوده و خلق که در مدینه پراوت پرست شده بوده بدین حق خوانند
ایشان ملک هند را بخواند ملک هند از راه دریا به بیت المقدس رسد آسا نیز نگاه شتافت هندوان بر تبرک انداختند ایشان
بازگشت همه بگریختند و کشتی بامی خود رفتند از قیاسه کشتی بار خرق کرد آن محافل همه بمدرند آب آنرا را با خود است ایشان بیرون
افتد بشک آسا مال را بدست آورده و نظر منصور بازگشتند و بعد از او پسرش و چند دیگر از احفاد و سوسی بیک بعد دیگره بنحانت نشستند
تا آنکه امر با مو بنحانت رسید از جبهه تا حد با پیشش صد و سی و چهار سال سلطنت کردند و بعد از او آمد پسرش عثمان بنحو دولت
رسید و بکتی که ساحره عاشق شد که نیز که بر ملک او استیلا یافت و بسیاری از ورثه سلیمان عمر القتل رسانید عثمان بنحو بیست سال
سلطنت کرد و در مقتصد و مقتصد بیست و شش ایوانات موسی عم در گذشت و بعد از او برادرش لوامش چهل سال و بعد از او پسرش آصار بنحو
بیست و نه سال و بعد از او پسرش بنحو پنجاد سال و بعد از او پسرش لوم شانه زده سال خلافت کرده یونس عم در زمان او سعبوت
گشت و بعد از او پسرش ایضا زده سال و بعد از او پسرش جرتیا بحکومت نشست و شیبا عامی یونس و خدا او سعبوت گشت و
در سلطنت او سمارت و ملک مال لشکر بیت المقدس کشید و با جزئیای زم کرد حرقیا اسیر شد و نجات یافت مدت سلطنتش بیست
نه سال و بعد از او پسرش نبوت شاه پنجاه و پنج سال و پس از او پسرش امون نشست و یک سال و بعد از او پسرش لوکشاسی و یک
سال پس از او پسرش بونا چین که او را فرعون پنجم از مصر نامته اسیر کرد و بعد از او برادرش هو نام در بیت المقدس بر تخت نشست
و پانزده سال سلطنت کرد و بخت ابراهیل شد بیت المقدس کشید و او مطلع گشت و باز نا فرمانی کرد و بخت بصر او را اسیر کرده
ببایل فرستاد و بعد از او عمش صد قیاسه بنحانت نشست و طبع نخب بعد گشت و از بسا در عهد او سعبوت بوده صد قیاسه بنحانت سال محنت
بخت بصر آنکارا کرد و بخت بصر باکشتن صد هزار بیت المقدس آمد و قتلعام نمود و صد قیاسه اسیر کرد و بیت المقدس را خراب ساخت
و دولت لوک بنی سلیمان عم سیری گشت و این واقعه در نه صد و نه از وفات سوسن تا اتفاق افتاد و بعد از بخت بصر او اولاد و دیگر
بحکومت شام رسیدند تا آنکه نبی عثمان از آل سبک چون بلادین بیلاد سبیل متبلا شد بطایفه از ان بشام افتاد و قومی شدند
و با با بطوریش که حکم قیصر روم و امی شام بود مخالفت کردند و بر شام سوسه شدند و اول طايفه عاسان ما السماع امر بن حارث
و حیران طايفه جابه بن الهم که سی سوم لوک از باد السمار و نسبت جابه بعد از نسبت و چهار نفر به بود عمده پیوندد و چون سه سال
از حکومتش بگذشت سلبانان بر دیار شام استیلا یافتند و جله از شام بپدینه نزد عمر فاروق شتافت و ایمان آورد و آخر لقب طایفه
توفیر روم رفت و مرید شد و آنان گروه است حسان بن منذر عنانی که ملک العرب و الشام بود ایمان آورد و در شام بود

فرمای روم درگذشت و بعد از ویار شام تبصرن سلیمان در آمد و بیست و گذشت که بنی امیه در بعد ایشان خدیج سیان بر آمدند و سبیل یافتند
امیر از امر ایشان شام و مصر حکومت کرد و چنانچه در ضمن خلافت با ران کشید بطولین بکبکوت منسرت سید و زینت سربام و
مکوت بیفته از شام ابله حقه رسید و اول ایشان تاج الدین پیش است که در چهارصد و هفتاد و هجری بجزمان برادرش ملک شاه
سلجوقی حکومت بیفته از بلا و شام بالجهت چین زاد بوم اکثر انبیا و مملکت شام است تا بران اخبار انبیا عمه پس سبیل اختصار در روایت شام
بقلمی آرد تخفی نماید که فوج عمه از شوق استنایین سپه خود شام عمه را که رسید او را از انبیا سے مرسل بوده مملکت شام و جزیره و عراق و
فارس و خورستان که سترین بیافست تقوی بن نمود و اولاد او را به تاملت او حکم کرد و دعای نمود و اکثر انبیا و اولیا از نسل او باشند و
اونه پس در اثنی عشر اول ابوالانبیا محمد در دویم ابوالملوک کیومرث که احوال او در ضمن اقلیم اول نوشته شده نیوم اسود که عین شام و
روم و اجوار و بلو سیران او نبرد و فارس سپه بلو است چهارم بویج و بیفته بر این که توران او ساخته بچیم اولاد او که فرامیده عصر از اولاد او نبرد
ششم غیلان که خراسان و ممالک سپه این او نبرد و عراق سپه خراسان است و کرمان و گمران سپه ان ممالک او بیفته خورشید و ششم نور که
آذربایجان و ازان و موغان سپه این او نبرد ششم ام و اول کسبیت که باغ ارم ساخت و باغ ارم با او منسوب است و آن بعبود و شوق بوده
یست ادرین عاده که نسب عادی شام سے چونند و بعد از ان تمام بیشت بنامند لاجرم از ان باغ ارم گفتند سے و ام بن شام ارمین هر گونید
و شمر این نیز از بنائے اوست و او یازده سپه داشت عملیق و نمود از انجه اند و شام شش صد سال شده در گذشت و بعد از او پسرش محمد
بن شام بویج عمه بارش او قوم پر دست و علوم افلاک که بعد از طوفان مظموس شده بود ظاهر ساخت و شهر حران بنا نهاد و چهار صد شخصت و
بچمال عمر یافته و در گذشت و بعد از وفات او فرزندانش صورت او سجد کردی سے و آن رفته رفته بهت پرستی کشید و بعد از او شام و
هر اسیر لجه کونید جانشین شد و چهار صد و سی سال عمر یافت و سپه اوست عابرو و مو اهنیر عمو او را عابرنام بوده و لغت عبری با و منسوبست
ز پیش از ان سبیلی سخن گفتند سهو یورخان گویند بعد از فوج و شام پیش از ابراهیم جری عمو او صلح پیغمبر صلی الله علیه و آله را تم حروف
اوید که صاحب تاسیج صبح صادق دو تقرین اکبر را بعد صلح از انبیا سے مرسل نوشته اند و گوید که از اولاد باقت بن نوح عمه است نه از
اولاد شام بن نوح و آن در اولاد باقت مرقوم شود بانجه بود و مرقوم عادی شد او ابن عساکر که آن وقت باوشاه بود و سجد گشت
و آن محافل او را منکر شد زنده بطوفان با و بلاک کرد و نگر قلیله که ایمان آورده نجات یافتند و شد او بن عادی است که بیشت
ساخته بود و احوالش در ضمن اقلیم اول و ریخت و لا بیت عین گذشت و در حضرت موت اقامت فرمود و پنجاه سال دیگر تربیت عمرش
چهار صد و شصت و چهار سال بوده و گویند که بکدر گذشت و بر بیت البدره بدنون گشت و آنجناب بزد و ریافت کوشید سے
و تصدیق بسیار فرمود سے و تجارت معاش کرد سے و آنحضرت و در پسرو اثنی عشرت قانع که نور محمد از بود یا او انتقال کرده و دیگر بچمال
که امیر اب بن که ایشان را محطای گویند از اولاد محطان و محطان پدر سلاطین عین است و احوال ایشان در عین
گذشت و اعراب محبار که ایشان را عدالی خوانند از اولاد قانع اند قانع در شام اقامت گزید و سه صد و چهل و سه
بزیست و بعد از او رعو بن قانع و بر و ابیت سیر بلا معین شروع بن قانع جالسین پدر گشت و نور محمدی با او انتقال کرد
و اوست صد و نود و سه سال عمر یافت و بعد از او بگرد و باوشاه شد و بعد از او پسرش سارع بن ارم و بعد از او تاخسرو
پدر تاخسرو تاریخ است و آذربایجان از دست او و مغرب و اندیم نمود و بوده و آذربایجان بیفت او ساله شد و بر ابراهیم خلیل

از وجود آمد و نور محمد از نور ابراهیم و از ابراهیم اسمعیل و انتقال کرد ابراهیم خلیل التدریجاً از یقوب و اولاد انعم دوم و
 بر او ایستاد اولاد انعم سوم است و اولاد اسمعیل که رسم ضیافت نهاد و سکه بر دراهیم و دنانیر و سراسر اوایل و فعلین پوشید
 قصه ساربان یعنی بریدن موسی بروت و جنبیدن ناخن و کندن موسی بغل و ستردن موسی عیان و سواک و مضمضه و استنجا
 بآب و ختم کردن از سنتهاست اوست و اولاد اسمعیل که غنیمت را قسمت نمود و اولاد اسمعیل که در راه خدا هجرت کرد و اولاد
 اسمعیل از فرزندان آدم که موسی او سفید شد و او معاصر نمرود بوده و بر و سبوت گشته و قصه در آتش انداختن نمرود و اسباب او
 قربان کردن آنحضرت اسمعیل را و فدیه آمدن گو سفند از آسمان و غیره اخبار در کتب سماوی و تواریخ منسب است را تم حروف انجید
 مواعظ از صحیفه آسمانی که بر وی نازل شده تجرید می آرد آبی سپر آدم آفریده ام از برهه چشمهاست نو پوشش که عبادت از ملک است
 ما چون چیرے ناویدنی در پیش تو آیدنی الحمال چشم خود را پوشی و همچنین از برهه در بان تو طبقه امانت تربیت داده ام که از سخن با گفتنی
 لب به بندے آبی سپر آدم چون در دل خود نساوند یابی یا در بدن خود بیماری و یا در مال خود نقصانے یا در روزی خود قصور
 شادمانی بداند که همه اینها از شایسته سخن لایعنی است که بان محکم کرده اسی سپر آدم رزق مقسوم است و هر یک محروم و محسول
 مذنوم و الرزاق مولی القیوم و دنیا را هم شکست نیست آبی سپر آدم گرامی دار همان مرا ابراهیم گفت حسد ایما همان تو کسیت
 و می آید که عقیر و عقیر که نزد تو آید آن کس همان نیست و دیگرے سپر آدم چون غضب بر تو ستولے شود مرا یاد کن تا ترا با بر و هم
 بر حمت خود و وقتیکه غضب و قهر بر من ظهور کند ای سپر آدم مرا بعد نماز با دعا و وعده ساعتے یاد کن تا ما بین این دو وقت را
 از برهه تو کفایت کند آبی سپر آدم به چونید با کسیکه از تو بیرون و عطا کن با آنکه ترا محروم کند و سخن کن با کسیکه از تو سخن بگوید
 و نصیحت کن کسی را که با تو خیانت کند و عقوبت کن از هر که در حق تو ظلم کند و مکتوبی کن در حق کسی که با تو بدی کند تا از حسد
 سابقان باشی و در حبیب ابراهیم هر روزے گفت خداوند چسبیت جزاے آنکه متکفل پستی و میوه شود و نبود که او را بر روز
 قیامت زیر سایه عرش جانی و هم در آنجناب روزے میگفت با کریم العفو جبرئیل ص گفت معنی آن در آنے که چسبیت گفت
 بگو گفت آنکه بر سینه که بخو کند سینه بر جانی او مثبت کند عمر آنجناب دو سبت سال است علی الاختلاف روایات و در آن
 مؤلف روضه الصفا و روضه الاحباب لغات در گذشت و بقولے بیمار شده رحلت کرد و در کیمیا سے سعادت می نوب که
 مرگ مناجات راحت مومن است و حسرت فاجره و ایضا گوید که در خبر است که مومن را در جبات مانده بود که بدان مجمل خود
 نرسیده بود جان گسندن بر و دشوار کند تا بدان در جبات رسد و فاجر که نیکوئی کرده نبوض آن جان گسندن بر و
 آسان کرده حبت آنکه اجز نیکوئی او مہدرین دنیا دار و در عقبی از بهشت و در جبات او را نفیہ ندا و محسوم است
 لوط برادر زاده ابراهیم بوده و بر ابل مولفکات صبوت گشت و بقولے مولفکات پنج شهر از دیار شام بوده و قوم او عزم محل لوط
 و اسلام پیمونے ابلیس سے برداشتند و تا الاخر انهم بشومی عمل قبیح بجاگ گشتند یا بعد ابراهیم و از شاره اسحق و از باجره
 اسمعیل بوجود آمدند و لغت اسمعیل ذبیح است و از بعد پیمبر محمد است و اسمعیل را حق سبحانه تعالی لوفامی و غیره ستوده و او
 اسمعیل عم در قلم دوم در ضمن یک معطر مرقوم است و سپر دوم ابراهیم عم از ساربان که اسحق است خمس و یعقوب سپران اسحق
 اند که تو ام بوجود آمدند و وقت ولادت دست یعقوب بر ناسب نبی بود و با نسبت بر الرسل بعفت گویند لذا نام او یعقوب گشتند

و وجه اسرائیل گفتن اورا این است که چون اسحق در گذشت یعقوب بموجب وصیت او جانشین از کنعان بیرون آمد و به قریه
از دیار شام نزدیک خاں خود پستان رفت و چون از وطن هجرت گزید با اسرائیل موسوم گشت و آنجا دو دختر خاں نمود که در
سرخی ابراهیم جمیع بین الاصلین در دست بوده بکاح آورد و دو کنیز که خاں او داده بود بر آسنایز متصرف شد و او را در آن دو پس که
چهار روز منگوه اول و دوازده ثانی که یکی یوسف و دیگری این نام داشتند و سه پسر از آن دو کنیز که بوجود آمدند اسباط و
قران مجید عبارت ازین دوازده تن است و از اولاد عیص بن اسحق ایوب پنجمی رسید یعنی گویند که از اولاد عیص کسے به
پنجمی نرسید و عیص با پرتوک روم است و بعضی خضر را از اولاد یوسف و بعضی از اصفاد عیص بن اسحق دانند و دیگر شعیب را
بقولے از اولاد مدین ابن ابراهیم عم است که ابراهیم بعد از وفات ساره زنے از کنعان بیان نجو است و از و شمش پسر بوجود آمدند
و از آن پیکرام نبوت یافتند و مدین جد شعیب از آنجمله بود و بالجملة پانچ پسران بنی اسرائیل از دوازده پسران و فرزندان یعقوب
بودند و اولاد و اصفاد یعقوب را بنی اسرائیل گویند و کثرت توالد در ایشان بسیار شده چه هنگام خروج موسے از مصر بابل رفت
و در نیل وقتیکه فرعون را غرق کرد و فرزندان یعقوب با فوق نسبت ساله و ما دون پنجاه ساله بگاو گمارسیده بود چنانچه فرزندان
یوسف عم بقاد هزار و پانصد و ششمار آنده و از دیگر پسران یعقوب عم علی بن ادم مجموع قوم از نسوان و صبا بنی اسرائیل زیاده
بر آن بوده و این جمله بر دین است ابراهیم بوده اند و دعوت میکردند اما آنکه بر موسے توریث نازل شد و او توریث حسب بند
توافق توریث بدید آورد موسے کلیم الله ابن عمران او لوالعزم سوم و تقویے چهارم است و آن جناب و برادرش بارزانی
بن ولید بن مصعب و الی مصر که فرعون چهارم است بهجوت گشتند و کپتان جوانان اسکاٹ از کتب خویش بار اتم می گفت که در سال
یک هزار و چهار صد و نود و یک پیش از پیدایش عیص عم موسے در مصر خروج کرد و در زمره انجیل منویس کرد که از بر آمدن خود پنج سال
از مصر عسرت شدن فرعون در رود نیل یک هزار و پانزده سال گذشته بود که عیص عم متولد شد و بالجملة بعد غرق شدن فرعون
بر نازل شد و بشریعت و احکام جدید که در توریث بود مردم را امر فرمود که بعد از او چون پوش حرمل و الناس و السبع و در کل جمعی
و او صاحب کتاب زبور که در آن جمله حمید و موعظه است و از احکام شرعیست و آن هیچ نیست و سلیمان و یونس و سبأ در میان
و عزیز و ذکر یاقین و غیره همه بر شرعیست موسے عم بهجوت بوده و بر آن عمال دعوت میکرد و دیگر کسی که با غیر بشریعت عیص عم دعوت
و عمل میکرد و قصص همه انبیاء و قرآن و تواریخ مثبت است نقلست روزے موسے در مناجات گفت الله آنچه در کلیه کدانی من بود
است و خزانة پادشاهی تو نیست خطاب آند که توجه داری که مانند ایم گفت من بچو قوی دارم تو مانند خودی نداری را رقم حروف
را با عی حسب حال بیا و آند مسترا و اول همه چیز را جدا کردم و دولت این است به آخر همه را ترک میکنم اگر مردم بهجت این است
او چو خودی نکر و چیرا قایل به مقدور بد است به من خوب تری خویش پیدا کردم به قدرت این است به و تفتی آنجناب گفت
بارب العزت کجا یا بجز تر اندا آند که هر گاه قصد کردی رسیدے کپتان جوانان اسکاٹ بار اتم میگفت که یهودان قایل تشبیه
اگر خود پند که تشبیه خدا بکشد نزدیک تصور آدم سر ریش سفید بکشند و گویند تصویر خدا است و این خلاف توریث است و نیز میگوند
که موسے در کوه طور رفت و کلمات چند بر تخته نوشت و آن دو یا سه تخته بود و چون از آنجا فرو قوم آمد قوم را کوه ساله پرست و بدور
غضب شد و آن انواع بنید سخت و یکی با دوازده ان شکست و توریث بر آن تخته منقوش بود و آن زیاد از ده کلمه بود و در آن

آزرا طول کروید و از ان وقت پر و خستد و آن کلمه با این است اول آنکه من آگهستم و بجز من خدائی نیست ویت بسیار نیز شکل چیزیکه در آسمان
وزمین و یاز بر زمین و یاز در آب باشد آنرا هم سال نساوند و پرستش آب بکنند که من خدا هستم و گناه شمارا تا به پشت سوم ترا خواهم داد و
اما که ما را فرمان بردارے ستونذ نعمتها خواهم داد و هزاران سال و دویم یوم شب که شب است آنرا عید بداند که من اورا فرود آورم اگر نعم از
ساختن دنیا برشش روز مخلوق است و انما نعمت خودم بدو و او عزیز دارد تا عمر در دنیا بند چهارم و زومی نکند آنچه خود زیزی نکند ششم زنا نکند
هفتم سوزند و روح مجنون تو چشم گواهی و در پنج نذیمت در نعم مان و فرزند و دیگران آرزو نکند یعنی طبع در ان ندادند که ملک تن شوند و چشم
چشم سوزند عیسی روح القدس این فریم چون او متولد شد بتجارت بزرگ در رومیه که برای بافتاد و در ترجمه انجیل که در عهد عیسی جمع
شدند و چیز مخالف که خدایت و آدمیت باشد و بر توبه اولوا الغرم چهارم و بر و اتنی اولوا الغرم پنجم است و سبج از انش گفتند که
که شفای مجدد و مبروض سبج اومی شد و احیاء موتی از معجزات او بوده یکی این ذکر یا در آخر عمر خویش بسبب عیسی میل فرمود و عیسی
بنامیت فرحناک و خندان و شادان بود و یکی بر خلاف آن روزی عیسی علیه السلام را گفت که ترا پیوسته گریبان من مینم مگر از
رحمت خدا تو می بی تپت گفت ترا همیشه خندان من مینم مگر از غضب خداوند آگاه نیستی درین اثنا و می بر هر دو نازل شد که سسمن
عیسی است ان الله غفور الرحیم دیگر واقع است ان رحمتی سبقت علی غضبیه با جمله بود ان که بر دین شریعت موسی انداختند را
و دشمن اندر دین است سولف صبا و ق سبج خوار یا که گاور بوده کسی دیگر با جناب در سابق نگر و دیده اند و ایشان از ان جناب سبج خوار
عیسی و جماعت ایشان در یک چشم فرو برد و بیرون آورد و هر یک برنگی ایشان ایمان آورد و حواریان بقوله ذوالقرنین
بوده و سمون از حواریان ذوصی انجناب و وصی انجناب و فیلور شس غلیظه سبج عم بوده و باب لقب داشته و باب لقب خلفائی
سبج است با جمله عیسی در سبزه سالگی مبعوث شده و در ماضیه از اعمال ارون انجیل منظمه احکام شریعت جدید بر و نازل شد از ان
تا بعاشق را انصار است نامن که پستان جو نامان اسکا تبار اسم میگفت که صوم نصارا است روزیکه نیت صوم گفتند آنروز
گوشت نخورند و دیگر هر چه خواهند خورد روزه داشته باشند و اکثر مشد حلال و حرام و امثال آن بر خلاف احکام تورات
در آن مندرج است و انجناب بقوله در کرم حمل و دو سالگی مرفوع گشت و نصارے گویند که عیسی با غواصے مخالفان گشته
شد و بعد از ان با سماں رفت بر توبه کپتان جو نامان بهکات کتابے بوظ و زبان الگری میخواند و ترجمه آنرا بزبان فارسی
پیش را قم میفرمود که عیسی هم از یهودان بردار کرد و لعشش اورا تا بعاشش و عن کرد عیسی از قبر بر آمده بشهر کلمه رفت
تا بعاشش شنیده آنجا رفتند و اورا انجناب و بعد عیسی چهل روز در آن شهر ماند و ببردان و عوط و نصایح گفت و احکام شریعت
بمیان نمود و در روز چهل و یکم ناگاه ابرے از آسمان بیاید و عیسی را در خود چپید و در حاکم مبردان بسوسن آسمان بر و در میان
از اخبار گویند که یهودان عیسی را با چندے از فرزندان او مجوسس کرده و در غضب نمود و عیسی از یهودان در زندان
رفت تا عیسی را اگر کلمه بر آورد و بر دیگر کس در حق سبحانه تعالی عیسی را پیش ازین با سماں برده بود آن یهود چون در
زندان رسیدن حق تعالی شمشیه عیسی را برداند و حجت او عیسی را در زندان نیافت بیرون آمد و با یهودان گفتن گرفت
که عیسی را در محبوسان دنیا نم بود ان گفتند که عیسی توفی باین جمله سبجواهی که از دست ما رفتی یا بی نگذاریم و اورا بردار
مگر و در عهد از ان که در میان را بشمزد با رنج و زاریافتند حیران گشتند و نفسرا ان از اول تا آخر امنه و لاکن مصدر لقب

همان بیودی را که در دنیا پنجاه گذشت اما پیش را تم حروف جاس نظر است با بجز بعد از رفع عیسی پس از شش صد و شصت
سال ولادت محمد صلیم اتفاق افتاد و مریم بعد از شش سال از رفع عیسی در گذشت و ترجمه انجیل که در عهد سلطنت محمد اکبر پادشاه
ترکیه تمییز مشهور یا وری کرده می نویسد که مریم از احفاد داود بود و با خدا عهد کرده که شوهر نکند و گریه و غمیره با انجام کار او
مترود بوده که ناگاه بالهام الهی ملیم شدند که رضای خدا آنست که مریم را کتخترا کنند پس فرار بر آن افتاد که مردان اولاد داود
را جمع کنند و عصا بردست هر کسی که بر سینه بشوید و گل آورد مریم را با و عقد بکنند از احفاد داود و یوسف نامی که در دو گری میگرد
عصا در دست او سبز شد و گل آورد پس مریم را با یوسف عقد بستند یوسف هم با خدا عهد کرده بود که زن نکند بنابراین با مریم
مباشرت نکرد و با مریم معاش و خدمت بر او را نه می نمود و حکمت الهی در کتخترا می مریم آن بود که اگر او را شوهر نبود
نیز نایبتان گردید پس چون عیسی پیدا شود در طفلی او را با مادرش محبت هجرت از وطن خواهد داشت او پس تا گزید بصحبت
مرد و احتیاج خواهد شد و همراهی زن با مرد بیگانه مردم را خوب نمی نماید با بجز چون از عمر مریم سیزده سال و شصت و هفتاد و یک
از پیش خدا بر مریم آمد چنانچه مفسران و مورخان میگویند همچنان در ترجمه انجیل است و نیز مسطور است که تا که عیسی عیسی ساله شد سخی بن کرد
با اولاد قاتل نکر و عیسی عم خلق بدین خویش دعوت نکرد و فیکه سخی زائیده شد از حمل مریم سه ماه گذشته بود اینها اسلا بیان گویند چون عهد
ظهور کند و حال خروج نماید عیسی هم نزول کند و بمتبعیت مشرعیته محمدی یا اعدای دین محمدی محاربات کنند و چهل سال
زندگانی ماند و زن کند و فرزندان آیند پس به نیت رحمت فرماید در قرب و جوار قبر محمد که جاست یک قبر باقی است مدفون گردد
و بعضی گویند که روح عیسی در صمدی بگذر کند و نزول عیسی عبارت از آن برور است انجیل عند الله کتبش چون اتان اسکاٹ
میگفت که من در سن انجیل خوانده ام که عیسی نوشته است که بعد من بسیار دعوی پیغمبری خواهد نمود کرد و آنهمه دروغیان باشند
و سلابق را از زمین زمین برگردانید و هنگامیکه من باز خواهم آمد بار دیگر زمین زمین تازه خواهد شد نقل است که عیسی فرمود
من از سالها که در ابرص ملاحظه نمودم و از سالها که من در آنجا بودم و آنجا را گفتند که صعب ترین چیز با صیبت فرمود چشم خدا
گفتند به چیز از آن این توان شد گفت فرمود در آن چشم خود آنجا را گفتند که اشرف ناس کیست و فرمود خاک برگرفت
و فرمود که ازین دو کدام اشرف است پس هر دو را بسج کرد و بیندخت آنجا را گفتند چشمی گفت میخواهی که ترا چیزی
آموزم که در دنیا و آخرت نفع یابی گفت نخواهم فرمود که چرا گفت فرمود که اگر بکار بستم فرمود که آن صیبت گفت
تا هست باشد مدعی گویم و تا هلال باشد هر چه خواهم فرمدم و تا ما جتم در خانه خدا باشد از دیگر خواهم و تا حرف
را حاضر می بینم بصیان او نشنیدم و از من میگویند که من می بینم بصیبت و دیگر میگویند که من می بینم از سخنان عیسی است
که اگر کسی خستاره نوزاد کرده باشد تا پنجاه ساله دیگر پیش او حاضر کن که بران نیز زنده ترجمه انجیل می نویسد که در
عیسی عیسی در دنیا بیست و نه ساله بود و در عبادت بسج و سجده و شکر و شکر و شکر در لباس سخی می پوشید
آمد گفت اگر تو پیش خدا هستی چه چیز در دست قدرت نسبت چرا خود را از گزشتگی پاک میکنی عیسی گفت که آدمی همین میان
من و خداست که از زبان خدا بیرون می آید انسان را بسبب زنگاری در شورش شیطان عیسی را به بیت المقدس فرستاد و در
برخی میگویند که نایب بلند بود و اسناد کرده و در او هم مردم بودند که گفتند که کسی که خود را از من فرستاد و در او را گزشتگی

خدا هستی خود را بر انداز تا فرشتگان ترا بر دستهای خود گرفته بر روی زمین گذارند و ترا آسبی نرسد عیسی گفت که نوشته اند که حساب خود را نه از زمانی شیطان شمرنده شده بهمان صحرا اورا بر دو بالای کوه بر آورد ملک و دنیا بدو نمود و گفت انیمه ملک از من سبقتند و آنچه را میدهم اگر مرا سجده کنی و میدانی که من کیستم من ابو سقرام یعنی آرند که فور تمام عالم عیسی گفت که بروای ملعون چرا که نوشته است که سجده و پستش بخیر خدا می رالایق نیست و اورا می شریک بندگی باید کرد شیطان در حال غائب شد و عیسی عا در جهان صحرا ماند و در میان زمان فرشتگان خودی برآید او از آسمان آورده باید دانست که عیسی در همه حال آنکه گذشت ما مردم را نمود که اگر در جهان خورشید محتاج بچاره شیطان که شوم خدا علاج ما میکند با جمله چون روزه تمام گشت عیسی از صحرا با تادی آمد و بجایگشته بمردم نپرد سبدا و گذر کرد و سخنان بلند گفت بی مردم گفت نیست آنکه شمارا میگفتم که در میان شما میگرد و دشمنانید استید و خدا را کس ندیده اما پس بگماند او خبر میدرد و نیز در ترجمه مذکور مرقوم است که آنجناب با یهودان گفت که راست با شما میگویم چرا که پدر من یعنی خدا میکند بهانست که پدر میکند همچنان که پدر مردگان را می انگیزد و زنده میکند پس نیز همچین زنده میکند و پدر بر کسی حکم میکند همه بدست پدر او و مرقوم است که آنجناب در ابتدا موافق دین تورات زندگانی میکرد یعنی دین خود را بطریق دین موسی که از تورات متعلق است با او بود و از دست آورد نیز موافق دینیای دیگر هم ظاهر ساخت کپتان جو ناهمان اسکاٹ میگفت که این سخن مردود است چه عیسی تابعت هیچ دین نکرده بین خود را ظاهر ساخت و مولف صبح صادق گوید که عیسی در ابتدا بر دین موسی میگردد تا آنکه دین خود را ظاهر ساخت و الله اعلم سلاطین گویند که ابو یوسف خلیفه است بخلعت حروف است و اولدیر لایب مشهور فهم من نمم با جمله بروایت مولف صبح صادق اصحاب و خلفای عیسی هم حواری و باب نقب میداشتن و اول حواری شمسون نام داشته و او وصی عیسی عم بوده چون عیسی عم عمر بن عمرو بود آن جوان را شکست و سید زنده و آخرت ملک و م شامیان اطاعت او کردند و بعد از مشاهده هجرات بوی ملک انطاکیه با سعد و سه چند ایمان آورد و بعد از آن شمعون فیلیپس از حواریان عیسی عم در انطاکیه باب بوده و بر او می شد مازون اکبر قیصر روم او را پیش کنجه هلاک کرد و بعد از او ولوسوس باب گشت و کرایاتش را در میان عمر گفتند و هلاکش کرده و بعد از او هر که جانشین گشته باب لقب او بودی و از ایشان و لکلیطوس بعد از او طاس قیصر باب شد و او کرد و نایب امر موسی سروریش ترا شدند با جمله هر گاه که قیصره بملت مسیح در آمدند هر که بقیصری گشته باب نام بر سرش نهادی و در تاریخ بنا گیتی مسطور است که در قیصره و قیصره جبری مطلقوس باب بوده و خلیفه صد و دوم است و او صاحب قیصره قیصر که صدیم قیصر است از اشطوس هم پیش اهلوس بن اهلوس بوده و اهلوس معاصر غار امان بوده اکنون خلفای مسیح باب است با جمله مجبور میزبان اسلام گویند که بنده شتا و یک سال از رفع عیسی عم با آسمان توشش گفتار یونس بودی که خود را بکفر نمانی کرده بود قابل نشان خلافت گشته و کانیات آن در تواریخ و تثنوی مولوی روم شرح و بسط بر من است و این مختصر تحمل آن نباشد بگر بسط مختصر حکایت میکند یونس بود سه اصحاب بود یعقوب و ملک و بطور قوم نصاب سه فرقه شدند یکی یعقوبیه و ایشان گویند که گوشت خون بدین شد یعنی خدا عیسی عم ظاهر کرد و دوم مالکانه گویند که لا الهوت و ناسوت عیسی الیاس خود ساخته و بعضی از ایشان گویند که چیزی از لا الهوت و ناسوت در عیسی فرو آمده بطوریکه نمایند با شراق الهی در عیسی عم چون اشراق ممش در رندان نوحش در موم را تم حروف آنچه که بگوشش شنیده است که گویند عیسی عم را انگیزد گویم هم کفر است و در تثنوی مولوی روم است که نصاری بعد از فوت یونس و از ده فرقه شدند و مشوق از بلاد شام است نخست از من بن سام بن نوح آمدند و با نوح ساخت و آن بر باغ از موم گشت را تم حروف گوید که باغ از موم کنول موم و موم شمشاد

و اردو کشیاخان صوبہ اراکات ضلع دکن بارا قسم نقل سے کروند کہ دران نواح بلخ ارم نام بیشه ایست در عرض و طول
 فرسنگها که انتهای آنرا کسے نداند چنانچه اشجار میوه دار و غیره و آن در بعض جا کثرت درختان بم تودار و که آفتاب برنی
 نمی شود فقیران و سکیاخان دران بیشه روند زبانی ایشان است که بعد پانزده و شانزده روز از قطع مسافت فقیری نمی
 دران بیشه دو چار میشود و از رفتن بیشتر منع میکند گوید که بیش ازین گذر و مسکن دیوان و پریاست دران پدید است و میگفتند که غایبی
 آن درویش غیر از میوه آن بیشه نیست و چشمه های آب شیرین بسیار دران موجود است العمده علم الروانی با بجا گوید که گفتند که دمشق
 بن فال بن مالک بن ارض بن سام بن نوح است که بهت بر آبادی آن شهر گماشته و بقولی پدید بر سیم آباد و ده دما... است
 در صد و آبادی آن کوشیده و نزد جمیع از محدثات فحاک است بهر تقدیر شهر و بدان لطافت کس نشان نداده و خردمند گریست
 نزدیک دمشق گذشته و قدم دران شهر نگذاشته و فرموده که دمشق بهشت است قدم من از آن سپرد و قصه دمشق در الملک
 معاوی بن ابی سفیان پوده و در آن شهر پادشاهان بنی امیه عمارات متبوع و کاخهای بدیع بنا نهاده اند و دران شهر هیچ منزل
 و بزن در و اق و اسواق بے آب روان نیست و عمارات و اسواق بی تکلف و حمات تنگ و بسیار سیدار در و از جمله عمارات مشهوره
 آن شهر یکی مسجد ولید بن عبد الملک است از خلفای بنی امیه که در پشت او و هفت حجره ای آنرا بنا نهاده و بعد از مسجدی بدیع و طاعت
 مسجدی ساخته نشده بعضی پنجاه ساله و برخی هفت ساله خراج شام را نوشته اند که صرف آن مسجد شده و آن مسجد دو طبقه است
 و تمام فرش و ستونهای آن از سنگ رخام است و سقف و حذران را با بلخورد و طلا منقوش بقوشش بنامش و تصویر ایت عجیبه
 گردانیده اند و حاصل اوقات آن هر روزه در آنوقت هزار و دویست دینار زر سرخ پوره و دویست دینار بر شب صرف
 در ششای آن همیشه و هوای دمشق بگرمی مایل باشد و اندک عفوئی دارد و آبش که از طرف بلبلک سے آید اکثر در سایه درختان
 حریان میدارد و گوارا نبود و در بهار جهان عریض شود که گذرانان بد شواری میسر گردد و طول آن نهر شرده فرسخ باشد
 و در ظاهر دمشق کوهی است مملو از مقابر انبیا و اولیاد آنجا نماز است که آنرا مغاره الجوع خوانند و گویند که چهل پیغمبر
 از گرسنگی در آنجا مرده اند و زعم بعضی بر آنست که قابیل حاسیل در آنجا کشته و این روایت ضعیف است چه صحیح آنست
 که قتل قابیل در سرانند و واقع شده و ابوب بنیمبر در یکی از مضائق دمشق متولد شده و آن موقع الحال پیدار آید
 شهرت دارد و چشمه که بلا فرودش پیدا شده امروز جاری است محمد بن حمیر طبری آورده که من در سال سه صد و سی
 هجری بدان چشمه رسیدم و آن آب آشفامیدم و هر بجا که از آن آب بیا شامد صحت یابد و در باب مسالک الملک گفته اند
 که از دمشق تا مصر صد و بیست و شمس فرسنگ مسافت است پوشیده نماند که مملکت شام و در الملک دمشق
 در عهد خلافت عمر رضی اللہ عنہ بودست ابو عبیده بن الحجاج مفتوح گشت و چون او در گذشت حاد بن جبل
 بپاس او نشست و عنقریب و در گذشت پس بنسب مالک رضی اللہ عنہ بنید ابی سفیان بامارت شام
 رسید و حیرة و رده و حشران و عیین و غیره مفتوح ساخت و گویند که بر دست سعید بن وقاص
 فتح شد گویند که یک سال بمصافه لعین پرداخت و کار ساخت بالاخر کوزه های پرا کژوم در منقوش نهاد
 بفرمانت حضرت کرم پادشاهان او بخت انبیا لایچار شده و هر باطله بیست بنید بن ابی سفیان و ابی شام شد و کا

ز سقلان و طرابلس و غیره بکشود و پسر خود یزید را بالشکر سے عظیم بروم فرستاد او بقسطنطنیه رسید و با عنایت بسیار
 یازگشت مسعود بن ابی سفیان اول کسی است از بنی امییه سلطنت نمود مدت سلطنت نبی امیه بر سایر بلاد اسلام
 هزاره که شتا و دوسه سال و چهار ماه می شود و نو و چار کس از بنی امیه بخلافت رسیده اند و معاویه بن ابی سفیان صحیح
 بن امیه بن عبد الشمس بن عبد مناف از مؤلفه القلوب است و در روز فتح مکه مسلمان شد و خواهرش ام حبیبه زوج محمد
 بوده و معاویه بر بیت و جیل شغفی عظیم داشته اول کسی است که اسلام هزار درم بیک کس بخشید اول کسی است که بوم خنجر را
 نمالید خواند و اول کسی است در اسلام که بنام پسر خود یزید بیعت مستانده و اول کسی است که در مساجد مقصوده حاضری
 کسی است که در اسلام خواهر بر ایان را بخود مخصوص گردانید و اول کسی است که فاطمه بدست چپ کرد و یک با معاویه گفت
 که خلافت حق تو بود یا علی گفت حق علی گفت پس چرا حرب کردی گفت الملك عقیقم هر که بادشاه جوید به اینها بنگرد
 شمر از ذکر طغیان او در احوال علی و امام حسن گذشت و گفته اند که معاویه بچود و علم معروف بوده و در غدیر و کفر نظیر ندا شسته
 روزی عمر خاص با معاویه گفت که در غدیر و مکر چون من نتوانی بود معاویه گفت ظاهر کنم که من از تو با هم پس خلوت شد معاویه
 را پیش خواند تا در گوشش او سخن گوید هر پیش آمد معاویه گفت اینک ترا بفرم گفت چگونه گفت در نیخانه
 کسی نیست رسید الی که خلوت است و ندانستی که چون کسی نباشد منم بگوش گفتن حاجت نباشد و از سخنان معاویه است
 که اگر میان من و اهل عالم بیکار موی ماند و ایشان خواهند که او را بگسلانند نترسانند زیرا که اگر نکشند فرنگدارم و اگر نکشند
 بکشم و یک از غدیر او بیعت یزید کردند از امام حسین است و آن هر قوم شود و دیگر از عذر او آن است که در خلافت
 علی بن ابی طالب و گفت که عثمان را با اشاره الی کشند و من که خویش عثمانم بن از او باز خواهم نقل است که بعد از آن
 پیشش و مشقی بر کوفی دعوی شتر سے کرد و همه معاویه بر سید شتر سنجاه گواه از ابالی و مشق و باور و تا گو اسی دادند که این آواز
 و مشقی است بر او حکم کرد تا شتر کوفی را بد مشقی دادند کوفی گفت اصلک اللہ این عمل است یا تا معاویه گفت نه اعلم قد قسی
 پس کوفی را در خلوت بخواند و گفت که بهای شتر چند است او گفت صد و بیست و آری معاویه گفت بعد از آن بگویی
 که با صد نیزار کس که تا آنکه از محل ندانند و شناسند یا تو جنگ خواهی کرد درنی الواقع اگر شامیان اینقدر دانشمندند
 یا علی رزم نگردند که با جمله معاویه در چهل و یک خیری امام حسن را از خلافت خلع کرد و در چهل و دو را شدین
 عمر یفرمان معاویه بیلا دست شد و بسیاری از کافران را بکشت و در چهل و چهار هجری زیاد را ایالت بصره داد
 و ضبط بحرین و عمان و خراسان و سجستان تا حد و سند با و مقرر نمود و در چهل و شش ربیع بن زیاد حارثی امارت بستان
 یافت و با والی کابل رزم کرد و غالب آمد و در چهل و نه معاویه پسر خود یزید را بالشکر سے عظیم بروم فرستاد و عبد اللہ بن
 عباس و ابوالیوب انصاری و عبد اللہ بن زبیر در آن سپاه بوده ایشان بقسطنطنیه رسیدند و با عنایت بسیار از آن
 و در پنجاه و چهار این زیاد حکومت خراسان یافت و با و اولی رفت و نسیه بکشود و درین سال محمد بن مالک بخوف رزم فیت خویش
 او را بکشت و در پنجاه و شش هجری پسر خود یزید را و بیعت ساخت ملی و افریقا تا اسلام فرستاد و تا در میان شهرت
 بیعت یزید بنامند که آن مال را بر گرفت و بیعت یزید نموده و اهل حجاز آن مال را در گردن معاویه در آن سال

له از زندگان مدینه بود مشورت نمود محمد گفت یزید را در حسب و نسب نظیر نیست لیکن باندیش که بر است محمد که او را می بینی می چا
 فت تو شکی خواهی اما اکنون هر که از اصحاب رسول ماند تا بر کبر سر سزاوار اینکار است و او را صحابه شایسته این کار نیستند
 تا من پس خود را از لیسران ایشان دوست تر میدارم و با هزار سوار روی بجایز نهاد و بعد بنده آمد امام حسین و عبد اللہ بن عمر بن
 عبد الرحمن بن ابی بکر و عبد اللہ بن زبیر نزد معاویه رفتند و باز نیافتند و رنجیده بگوشه افتاد دیگر فرمود معاویه بر منبشید و گفت یزید
 بلعیده گویم با او بیعت کنید و اگر حسین فلان و فلان مخالفت کند یا ایشان اسلحه بیاید این عباس را در خلوت بچواند و در قتلیم و کرم
 و کوه سفید و گفت ما و شما آل عبد مناف ایم پیش از یک خلافت در قبیله میثی یعنی ابو بکر و عدو یعنی عمر بود راضی بوده
 چون عثمان را با بکشتند از بنی امیه اعراض نمودند چون ابن کار رسید شما را بمال بنوا ختم و مخالفت ابن عباس
 لغت چنین است لیکن حسین را مرعوبان که ترا علامت کشد معاویه تمیز یافت و بگوشه شد و بهر کس صلح فرستاد
 امام حسین آنرا رد کرد معاویه آنحضرت را بچواند و گفت شایسته خلافت جز یزید نیست امام فرمود که یزید فاجر خستار
 چو از من باشد معاویه گفت خرسین و باز گرد و از شامیان پر خدر باش پس عبد الرحمن بن ابی بکر را بچواند عبد الرحمن
 پیش از آنکه معاویه سخن گوید گفت با غوای تو با یزید بیعت نکن معاویه گفت من سفاقت در آشنیده ام بر خود
 بخشای و از شامیان نیز پس عبد اللہ بن عمر را بچواند عبد اللہ گفت هیچ یک خلیفه با آنکه پسران لاین
 داشتند و بعد خود با و بیعت نکردند و من با وجود آن مخالفت مسلمانان نکنم معاویه او را سخت بر نمود و باز گردانید
 پس عبد اللہ بن عمر را بچواند چون او را زد و در بیدید گفت این رو با نه است که هر راه که بروید بندند از راه دیگر آید
 پس گفت ای پسر زبیر جان خود بخشای و مخالفت مکن عبد اللہ زبیر گفت اینک من مخالفت مسلمانان کنم
 لیکن ترا باید که فتنه بجویی و این کار بشنور سے باندازی معاویه او را نیز بدستور باز گردانید و دست یا نعام کشید و
 زبیر را با فرقی پیش داد و روزی مکرری و عدوی آنقدر تشدید بر منبشید و اهل قریش و امام حسین و عبد اللہ بن عمر و عبد الرحمن
 بن ابی بکر و عبد اللہ بن زبیر را بچواند در باب بیعت یزید سخنان گفت و ایشان را از شامیان تخریب نمود و خطبه خواند و گفت در روز
 شنبه من که جمعی میگفتند حسین بن علی و عبد اللہ بن عمر و عبد الرحمن بن ابی بکر و عبد اللہ بن زبیر خلافت یزید راضی نیستند این چهار را بچواند
 و از آن استفسار نمود لطفکار دست بیعت یزید بی پذیرفتند و این سخن حضور ایشان از آن میگویم که کس با شکی بخاند و درین آسا
 شامیان تنها کشیدند و گفتند این چهار را اگر بیعت با یزید آشکارا نکنند قتل رسانیم که بیعت راضی نیست معاویه گفت لیکن بشیر شما
 نام که امام حسین و عبد الرحمن بن ابی بکر و عبد اللہ بن عمر و عبد اللہ بن زبیر از معاویه به تعجب گردیدند و بیعت نکردند و در آن
 بیعت بی رضاداده اند پس معاویه بن زبیر فرود آمد و بیعت با زکشت و در شخصت هجری بر عرض لغوه گرفتار شد و معاویه بیعت
 کرد که حسین و عبد الرحمن بن ابی بکر و عبد اللہ بن زبیر را تو بیعت کرده اند و نخواهند کرد حسین را رعایت کن و معاویه بیعت کند
 به یزید رعایت کن و از عبد اللہ بن عمر و زبیر که او را بملک حاجت نیست و عبادت مشغول است و عبد الرحمن بن ابی بکر را بیعت
 جزوی بهیچ شری غلیظ است او را مالی و افرم که از تو راضی گردد و از عبد اللہ بن زبیر فاضل نباش که بر تو خسته است که بیعت
 شامیان کنی که معاویه از تو اند و ایشان را بهر کجا فرستی چون مظلومت حاصل نشود و باز خوانی و معاویه بیعت کند

بعد چندی درگذشت و بعد از او پسرش یزید بن معاویه بجلافت نشست و از طرف او عبد الله بن زیاد امام حسین را
بکربلا بشاوت رسانید و مسلم بن عقبه حرزی را جهت اخذ بیعت بدین فرستاد و بنیان با عبد الله بن حنظله بیعت کردند و گفتند
که مروان بن حکم و سائر بنی امیه که در مدینه اند قبضه رسان عبد الله بن حنظله بپذیرفت اما از سائیه بنی امیه قسم گرفت که با
حرب بکنند و از مدینه بیرون گردانند مروان با بنی امیه بشام میان پیوست مسلم با مروان در کار جنگ مشورت پرسید مروان گفت
ما را سوگند داده اند که سخنی در میان نگویم لیکن عبد الملک را سوگند داده اند مسلم از عبد الملک پرسید او گفت
که در فلان موضع فرود آیند و از بنی جانب مشرف قتل کنند که آفتاب بر روی مدینیان باشد مسلم بدین رسید و با عبد الله بن
حنظله رزم کرد و سه روز محاربه صعب گردید و عبد الله بن حنظله با جمعی کثیر از مدینیان بشاوت رسید مسلم مدینه را تاراج کرد
و بجهت شد و ابالی مدینه را جمع کرد تا بیعت یزید کند عبد الله بن ربیع بنیره ام المومنین شده نزد او آمد مسلم گفت با یزید
بیعت کن گفت بمقتضای کتاب خدا و سنت رسول صلی الله علیه و سلم بیعت کنم مسلم گفت چنین بیعت کن که خلیفه تفر
که خواهد در اولاد او احوال شما کند عبد الله بن ربیع ابا کرد و شهادت یافت مسلم عمر بن عثمان بن عفان را بخواند و یک یک
موی از محاسن او بر کند و بشفاعت عبد الملک بن مروان از سر خویش درگذشت و مسلم امام زین العابدین را بگفته یزید
اغوا و احترام کرد چرا که مدینیان اول خواسته بودند که بیعت با امام زین العابدین کنند و آنحضرت قبول فرمود و در اوائل سال شصت
و چهار هجری مسلم متوجه مکه شد و در راه بمرد حصین بن تمیم سکولی را امارت داد و وصیت کرد که حرمت حرم بدل بگیرد و حاجتی
نصب کنی و از ویرانی و خرابی کعبه پاک گذاری حصین بگردد و عبد الله بن زبیر را که بیک بود متحصن شده و در بیع الاثر
آنسال بنیدین معاویه در حالت مستی شراب رقص میکرد ناگاه بنقیاد و سرش بر زمین آمد و بجنب رفت دست از محاصره
باز داشت و بشام شتافت و بعد از او پسرش معاویه بن یزید بجلافت نشست و بعد از چهل روز بزرگان شام
جمع آورد و بر منبر شد و گفت مردی عاجز و پیر و جدیم آنچه خواسته اند کردند اکنون خلافت حق بنین العابدین است
باید که او را اختیار کنید و گرنه هر که را دانید بجاوست برگزید پس بخانه رفت و بیرون بیاید و درگذشت
و بعد از او مروان بن حکم بجاوست نشست پدر او حکم بن ابوالعاص بن امیه بن عبد الشمس بن عبد منات بود
نقل است که در بن حارث از دوستان بنحاک بن قیس بعد قتل بنحاک که مطیع ابن زبیر بوده از مروان بگریخت و بفرمانند
و بنیاس بن مسلم والی آن قلعہ بیام داد که مرا بقلعه راه ده او بپذیرفت زفر گفت مرا چندان فرصت ده که قلعہ را بجاوم
بخسل کنیم و بر آیم حیاص او را سوگند داد و قلعہ خواند زفر آنروز که بنجا ماند و گفت فرود ایجاوم و بیرون شوم پس ابالی قلعہ را
که خویشان او بودند بفریفت و دیگر روز گفت من سوگند خورده ام که بجاوم و بیرون شوم و اکنون بجاوم و بیرون شوم
و حیاص از قلعہ نماند و استیلا یافت باجم مروان عبد الملک بن مروان بجلافت نشست و اول کسی است که از اسلام زندان فرود آید
کرد و اول خلیفه است در اسلام که بخل و زید لاجیم عطای او را از شیخ الحدیث خوانند می و دیگر خلق از تکلم پیش خلفای اند پیشتر چنان بود که هر
کس چه خواستی بگفتی و بدستور محاسبات دیوانی را از پارسی بعربی نقل کرد و او بگفته که اگر مشورت کنم خطا کنم و نه در راه که بقتل خود
کار کنم و گویند که چون عمر بن سعد استیقامت از بزرگان بنی امیه بود بدیشق خلیفه ساخت و خود قصد نیز حراق کرد عمر بنی عمرو عبد الملک از

۲۰

محمد تقی الاقالیه

را در بازگشت و اوراد در دمشق محاصره کرد پس بمصالحه اتفاق افتاد و مقرر بر آنکه خلافت در میان ایشان مشترک باشد و
 شاد شد و برون آمد و عهد الملک او را با خود بر تخت نشاند و پانزده روز با او گفت من در ایام محاصره سوگند خورده بودم
 که غالی برگردن تو نخواهم اکنون چه زبان داری که سوگند من راست شود پس غلی برگردن او نهاد و سوگند خورد که آنرا برگیرم و سببی برادر
 عمر بر زور با لشکر این در حر و شش آمد و آماده حرب گشت عهد الملک سر عمر را برید و از ایام در میان ایشان انداخت و صد هزار
 درم فرود خجیت زد و سر بریدند با بر چیدند و سر خود برگرفتند نقل عبرت انگیز و قتیله عهد الملک در قصر کوفه نزول کرد تا منی
 عهد الملک لحنی در اینجا حاضر بود و مصعب را بیاوردند و پیش عهد الملک نهادند قاضی گفت یا ابن زیاد درین قصر بودم سر
 امام حسین شمشیر را پیش او دیدم و با مختار بودم و سر این زیاد را پیش او دیدم و با مصعب بودم و سر مختار پیش او دیدم و سر مختار
 دیدم اکنون با تو ام و من مصعب را پیش تو می بینم عهد الملک برخاست و امر کرد تا دار الامارت را خراب کردند و عاملان عهد الملک
 پسرش عهده التدمیر و مجاج بن یوسف نوح بقراتین و مصلب خراسان و هشام بن سعید نخرومی بدمینه و موسی ابن نصر لحنی با
 بافریقیه و کورین و روان بجزیره و پس از عهد الملک پسرش ولید بن عهد الملک بخلافت نشست و بر عمر شامیان افضل
 خلفای بنی امیه است هر چند پراخادی و بر بنا بنیانی را فایده می داد و مجذوبان را از خلق جدا ساخت و بهر ایشان وجه معاش
 تعیین نمود و لیمارات شری تمام داشت و در دمشق مسجدی عالی بنا نهاد چنانچه در ضمن احوال دمشق گذشت و در عهد
 او شمر اندلس مغتوج شد و قتیله بن سلم با بلی و والی خراسان لشکر توران کشید و بسیار کبشود و بعد از او پسرش
 سلیمان بن عهد الملک بر تخت نشست روزی عمر عبدالعزیز گفت چگونه در سلطنت گفت مرویسیت اگر نباشد
 غرور و فیه است اگر نبود می خدای و خیا است اگر نبود می مات بالجملة او را بخوردن طعام شغلی عظیم بود هر روز صد مصل و شصت شاهی
 حلوا در خواجگاهش نهادند می تا هرگاه بیدار شدی از آن تناول کردی بالجملة سلیمان برادر خود سلمه بن عهد الملک را
 با صد و بیست هزار سوار برای روم تعیین کرد او از آنجا بجهان و از منته که والی آنجا بود این جانب شتافت و التون را که از
 بزرگان روم بود و با ذریه بجهان بسر میرد با او روان کرد ملک روم در آن امدان در گذشت بود مسلمة قیسطنظینه رسیده محاصره
 کرد و فله بسیار جمع آورد و امر کرد تا زاعت کنند و بهر خود منازل زید ابالی قیسطنظینه بجهان آمدند و مصالحه خواستند مسلمة بیست
 رومیان بالتون گفتند اگر مسلمة را باز گردانی و سلطنت روم و بم التون بمسلمة گفت رومیان بسبب آنکه غله جمع میکنند نسبت
 نسبت میکنند باید که در اینجا بیشتر زنی تا شوکت تو ایشان را معلوم شود مسلمة فریفته شد و آنش در انبار باز زد و پس از آن شوکتش
 مانند مقاتل آن خبر و قات سلیمان شنید و بشام باز گشت و بعد از سلیمان عمر بن عبدالعزیز بن مروان بخلافت نشست
 و او از مروان دین بود تا آنکه گفتن علی و ابلیس طاهرین را او در خلافت خود مردم را منع کرد و آن بدعت شنیع را از میان
 برداشت و او در خلافت خود عمر بن مسلم را جزای هند فرستاد و او بعضی از آنند یار گرفت و طایفه از ملوک سنده را مسلمان کرد و ایشان
 در زمان مسلم بن سید الملک مرید شدند و بعد از او نیز پسر عهد الملک و پس از او هشام بن عهد الملک بخلافت رسیده در خلافت و
 زنج عهد الملک می عهد از سوسن عمر بن حریسی از سپهسالاران اعدا با ترکان محاربات اتفاق افتاد و در هر آن غلبه مسلمانان را بود و بعد از
 هشام با برادرش ولید بن عهد الملک و پس از او نیز پسر ولید بن عهد الملک بگومت نشست و خود را ایشان را

لا اتم الدلقب نهادند وند هب قدریه گزید و اورا یزید ناقص گفتندی زیرا که آنچه ولید بخلق داده باز بسته و بعد از او برادر
 ابراهیم بن ولید خلافت رسید و بعد از مروان حمار بن محمد بن مروان خلافت رسید و او مروان حمار از ان گفتندی که هر
 صد سال راسته الحمر خوانند یا بمعنی که حمار غریب صد سال مرده و پس از ان نده شد و از ابتدای ولت بنی امیه تا حکومت او و قریب
 بصد سال بود و قمران را مخلوق می گفت و او سخنان او است اذ انتمی المدة لم تنفع المدة و در عهد خلافت او دولت
 بنی امیه سپری گشت چه شقای عباسی سلطنت رسید و او را بکشت و بعد از او طایفه از بقایای بنی امیه باندلس سلطنت یافتند
 و از جمله وجوه بنی امیه خالد بن یزید بن معاویه بن ابوسفیان از علمای زمان بوده و در صناعت و کیمیا و طب سخنان گفته و هم
 فرمود تا کتب یونانی بجزئی نقل کردند اگر چه پارون و دامون عباس در نیاب اصلی عظیم بوده فصل نهمی از احوال بعضی از
 امرای بنی امیه از جمله زیاد بن امیه که سپهراوست عبد الممد بن زیاد که لغیران یزید بن معاویه امام حسین را در کربلا بشهادت
 رسانید و دیگر ابو محمد حجاج بن یوسف ثقفی بزرگترین امرای عبد الملک مروان و پیشتر سعید بن عبد الملک بوده و او
 در ظلم و جور اخبار یادگار گذاشته و او را در سفک و او و عقوبات اختراعات بوده از جمله که زندانش سقف نداشت و او بوقت
 دشمن علی و اولاد امجادش بوده و چون در گذشت صد و پنجاه هزار کس در زندان او بودند و مردت عمر خود سوای آنچه در تنگها
 بقتل رسانیده صد و سیست هزار کس را بکشت و من کلامه اکبر اللغات سفک الدار کتاب امور لا تقدر علیها تخیر و قال جده
 السلطان خیر من ضعفه و قال سلاطین الشیاطین خیر من شیاطین السلاطین حجاج روزی باند ما پرسید چه چیز ماندگی را
 دفع می کند بر یکی سخنی گفتند حجاج گفت چیزی که در طلب آن مانده شده باشی چون بیابی ماندگی را دفع می کند بده فوری
 و کیل خود را گفت مال مرا بکسی بده که از و نتوانم ستد و کیل گفت آنگه باشد که تو مال از و نتوانی گرفت گفت آنکس که
 مفلس بود از و چه گیرم و او اول کسی سنت که سفاین را بقیر اندود و اول کسی است که مروان را با زمان در یک زنجیر
 کشید و اول کسی است که محل ساخت و اول کسی است که در جنگ بسیر نشست و ثبات و زید و اول کسی است که بزرگ
 مانده بکیار و مجلس و می نهاد و بپیر مانده و کس نشاندی و گفتی رسول من آفتاب است چون سرزند حاضر شوید و اول
 کسی است که بر جروت نقطه نهاد و گویند که چهل سال بعد از ان که عثمان بن عفان قرآن را جمع کرد و قرآن بسیار شد
 و در ان تصحیف پیدا آمد حجاج نقاط پیدا آورده تا حروف از یکدیگر متمیز شدند و شهر واسط از بناهای اوست و شایده که
 زمره سادات بعد از مرگ حجاج در ان شهر سکونت گزیده باشند که اکنون واسطی مشهور اند ابو سعید مصلب ابن
 ابی صفرة از اکابر امرای بنی امیه بود و جز دروغ گوئی عیبی نداشت و در سخاوت و شجاعت نظیر وقت بوده و اول
 کسی است که رکاب از آهن ساخت و پیش از ان از چوب ساختند و از سخنان مصلب است که الحیات خیر
 من الموت و ان الحسن خیر من الخیرات و گفت مرا از کسی عجب می آید که بندگان را مال می خرد و در دوگانزا
 بخلق خوش نماند پیش ابو خالد یزید بن مصلب در جود سخاوت و شجاعت با او مثل زنند ابن سلمان گوید
 مورخان متفق اند که بعد بنی امیه اکرم از مهالیه و بعد بنی عباس از مهالیه کسی نبود از سخنان ابو خالد است که در وقت
 و شعی که کاسه خمر بزرگوار بود و وزن جمیل و در پیشانی خیر و عمر خود بگر شیخ و نکاح کرد و بگر شیخ علی بن کعبه

تعلیم می نمود

حدیقه الاقالیم

پیر خلیش خان نسیبی گفت خانه من آماده است گفتند کجا است گفت اگر منصوریم دارا لاماره و اگر جزول امزندان
 وقتی پنج رشتند مجامی سرور اتیر است پیرید فرمود تا او را هزار درم بدهد و حجام منجیر بماند و گفت این از نزد ما در خود بریم که از و تمیست
 مراد اده تریه قیومود تا هزار درم دیگر با و دادند حجام گفت کافر باشم اگر بعد ازین سر دیگرے ترا شتم نزید او را هزار درم دیگر داد
 ایقبا عبد الملک بگفته حجاج نزید را از خراسان عزل کرد و حبس نمود حجاج او را معذب ساخت و گفت اگر روزی
 صد هزار درم دید آن روز تعذیب بکنند دوستانش صد هزار درم جمع کردند و نزد او بردند تا عذاب یک روزه خویش
 بخرد و تحمل شاعر در آمد و قصیده در مدح بر خواند صد هزار درم باو بخشید حجاج بپشنید او را بخواند و گفت در بیجا است نیز چنین
 بخششها میکنی پس بفرمود تا او را دیگر عذاب بکنند گویند که چون از حبس گنجیت زنی پیر او را بخانه برد و گو سفندی جهت او
 بپشت نزید پیر او را و گفت وجه خرج چه داری گفت صد دینار گفت باین زن ده گفت این زن را باندک چیزے
 راضی توان کرد و ترا نمی شناسد گفت آنا من خود را شناسم پیرش ابو حداس مخلص بن بنید بن مجلب در وجود و کرم
 نظیر داشت بسا بودی که صد هزار درم بیک کس بخشیدی یکی نزد او رفت و وصله یافت و دیگر با زرفیت و جایزه گرفت و چون
 سوم بار حاضر آمد مخلص گفت ترا دو نوبت جایزه دادم شاعر گفت آری و این بیت بر خواند بدیعت قاعطی ثم اعطی ثم
 اعطی قاعطی ثم عدت انما و اء مخلص مضاعفت آنچه بیشتر داده بود باز بخشید و بالآخر مخلص در عهد خلافت نزید بن عبد الملک
 خروج کرد و بر بصره استیلا یافت و در موضع عفر که از کربلا نزدیک است بر دست سپاه نزید بقتل رسید و گفته اند که بنی امیه
 بر روز کربلا دین بر انداختند و روز غم بنیاد کرم و سخا را منهدم ساختند و ایضا آنکه در عهد خلافت بنی امیه خروج کردند بسیار
 انداز رسانیدند و از انجمله یکے مختار بود و دیگری صاحب الدوله عبد الرحمن بن مسلم موری که دولت بنی امیه بر انداخت
 و عباسیان را بسطنت نشانند بعلبک در نزدیکی دمشق است و قلعه در غایت حصانت دارد و بعضی از مورخان
 گویند که آن شهر را بک نام بوده و در زمان الیاس بن منیر پادشاه آن شهر را بستت بود از طلا موسوم به بعل
 پس از آن بعل را بک ترکیب کردند و بعلبک خواندند عفره شهری است بلطاف آب و هوا و نصارت کوه و صحرا
 او اکثر بلاد شام رحجان دارد و در وصف آن شهر محمد صلی اللہ علیہ وسلم فرمود که شمارا بشارت دادم بدو و در
 یکے عفره و دیگرے عسقلان و امام شافعی از عفره است طلال عراقی گوید که خداے قاسے چهار نفر منت نهاد
 یکے امام شافعی که نعت از حدیث محمد صلی اللہ علیہ وسلم استخراج نمود و دوم امام احمد حنبل که در خلق قرآن مجت
 بسیار کشیده سوم یحیی بن معین که کذب از احادیث محمد دور کرده چهارم ابو عبید بن قاسم طرسوسی
 که غیبت ائمه اعدیث را تفسیر کرده حلب از بلاد مشهور شام است و هواے تنگ دارد چون
 ایضا سیم خلیل اللہ علیہ السلام در روزه باسے جمعه گو سفند ان خود را در ان موضع سے و مشید
 و شیر آن را بقتل اقصمت می کرده بر آئینه بکلب موسوم گردیده و در لغت عرب حلب
 بمعنی دو نشیندن باشد گویند که در نواخی آن شهر چاه بیست که آب آن سبک گزیده اگر با خیار شفا
 باید و در سال شمش ضد و نسبت و چهار چبری اقد های در حلب پیدا شد که در اده فرسنگ از لغت و در

نمیرست تا آنکه بعدت خدا ایتعالی ابروی پیدا شد از دبار اهریم چیده و از نظر مردم غائب ساخت نتیج میان
 طلب و فرات واقع است نوشمیروان آنرا آباد ساخت و بارون رشید نیز در آن کوشیده عسقلان شهر است
 بر ساحل بحر روم گویند که شهید مظلوم حسین علیهم السلام نجاست و در آن مقام اکنون زیارتگاه خاص و عام است و محمد صلی الله علیه و سلم
 فرمود هر که از عسقلان بگذرد و بعد از شصت سال بمیرد در جبهه شهادت یافته باشد طرس و شمشیر است بر ساحل مدیسی شام
 و در سال صد و شصت و هشت هجری مهدی عباسی آنرا بنا نموده و از پنج شهر که در ریح سکونت کی بجز شام است که آنرا
 بحر روم و بحر ذوقیه و بحر الکبیر گویند طولش هزار و شصت فرسخ است و در بعضی جا عرض می رود صد فرسخ باشد و چون بحدود
 شام رسید و است و شش فرسخ باشد و دیار اندلس بر شمال و بلاد مغرب بر جنوب آن دریا است و اکثر رودها که از روم آید
 بدین بحر می ریزد و در شبهه ازین دریا بمیان این اقالیم در آمده یکی را خلیج اندلس و دیگر را خلیج یونان گویند و درین بحر دو بستی
 و شصت و دو جزیره می باشد و مسافت این جزیره از دوفرسخ تا پانزده فرسخ است و دیگر از شهرهای شام اسکندریه
 و آن نیز بر کنار رود نیل واقع شده تمام عمارت آن شهر از رخام الوانست و حصارش چهار دروازه دارد که یکی همیشه مسدود است
 و دیگر باب الرشید و سوم باب البحر گویند از آنجست که بجانب دریای روم بازمی شود و در کنار آن دریا نیز حصار
 در کمال متانت ساخته اند که ستقاین مغرب و روم و شام بدین بند آمد و شد میدارند و از امتداد آنست که آنچه که خواهند
 درین بند یافته میشود این دریا بقسطنطنیه که از خشکی سه ماهه راه است به پنج روز در هوای موافق باندک کم و بیش
 میرود و دروازه چهارم باب سدره گویند چه درخت سدره در پیش آن دروازه واقع است و این درخت از زمان
 اسکن ریانده و مولف تاریخ صیحه صاوق میگوید که ذوالقرنین اگر که ششصد سال سلطنت کرده و ستیاجوح و ماجوح از اقلیم
 اوست و آن در اقالیم بنام نوشته آید و ذوالقرنین اگر بعد اتمام سد متوجه شمال گشت و بمند خند و باز گشت و باراضی اسکندریه
 رسیده شهر فاقد و بنه عمارت کرد و در صد و پنجاه سال آن شهر را با تمام رسانید و گران شهر سویری از حصار و کشید و بچنان
 مشاف و براق بوده که ساکنانش جهت محافظت چشم بدینی نقاب می بستند و آن شهر تا هزار و پانصد سال معمور بود
 و هزار سال دیگر خراب ماند پس از آن سکندر رومی هم بیان صفحت که تاریخ او اول معلوم کرده بود آنجا شهری بنا نهاد
 و اسکندریه نام کرد و اکنون آثار از آن باقی است بلیناس حکیم بفرموده اسکندر رومی در یک گوشه شهر متاری بار خلع
 ششصد گز ساخته و بقدر هفت و ربع آینه در آن نشاند و بقوسه در آن منار سوراخا که برده بالگاه میگردند در آن آینه
 نصب کرده که هرگاه لشکر عازم شهر میشدی ابالی آنجا میدندی مطلع شدند می و لغت هفت اقلیم می نویسد که هر گشتی که در قسطنطنیه
 بر روی آب حرکت کردی در آینه پیدا آید ابالی آن مطلع شده آماده حرب گشتندی و از خواص آن شهر بوده که موزیات مثل بار
 و گزوم در آنجا باشد و هر صباح که اهل آن دیار بر میخاستند منازل خود را پاکیزه تر رفت و در باده ملاحظه می نمودند و گفتند که هر چه اقصاء
 کردی از آن مرغی نشدی در تواریخ منقولست که خبر و گشتن از آن شهر از فوج کشتی رنگیان که از آن منار و آینه با بود یعنی بر مردم رنگ
 و شواری آمد که دست حضرت ایشان بر ان شهر نمیرسد آخر الامر همان رنگ جمعی را با سکندر بیفرستاد تا در لباسن مدد تقوی خود را بکار
 و چون ایشان را در ظاهر با قبول پیدا کند اوله و آنرا اسکندریه پس آینه گوی نهاده است عمر خاص با این همه دانش بدان سخن بفرموده شد فرمود تا

بنا

اینکه از آن موضع برکنند و چون بغیر از کوه و جبل چیزی نیافتند باز آئینه را موضع اصل نصب کردند اما آنجا صیبت ندیدند کجاست
 و تا همان اسکات میگفت که منارت کور از اتمه میولیس سپه سالار روم است و بر آن تاریخ استیلا می نمود و اسکندر پیرش
 نقش ساخته است و آن منارت اکنون موجود است و آنچه در تاریخ شما آید و غیره می نویسد هر خلاف است و لغت تاریخ صحیح
 می نویسد که چون عمر حاصل اسکندر به فتح نمود یعنی نحوی زود او آمد و گفت که کتب خانه ملوک آنجا مراد است سفید شوم عمر گفت بے اذن
 خلیفه صورت ننبد و نام تو بر این خطاب نوشت عمر گفت اگر این کتاب با موافق کتاب خداست بآن حاجت نبود و اگر مخالفت
 باشد بیاید عمر خاص چندین هزار کتاب که از عهد اسکندر رومی در آن شهر جمع بود و گفت بنا بر حکمها اسکندر به قسمت کردند مدت
 شش ماه تمامای آنجا بآن پرداخته شد کپتان جوانان اسکات از تاریخ فرنگ میفرمود که در سال شصت و چهل عیسوی نفران
 عمر فاروق خلیفه ثانی کتبخانه اسکندریه در کاب غرق کردند و دیگر جز این شام که در دریای شام آنجا بسیار از آنجا چیزی
 است و در آن نود و نرسنگ باشد و ساکنان آنجا که به تعلقت و ذمیرة الاوصاف جزیره اطراف لقیه جزیره مبارک است
 و دریای شام دو در اوسه صد فرسخ باشد و بخار از آنجا صحرایست و سمع و از مدینه چهل و نوزده راه مسافت دارد و همه
 بر است مسافران آب و روانه همراه میدهند اما چاه با در جای که مکان وقفه و منزلت است واقع است و امتداد مسافت آنقدر
 که یک پاس شب مانده روانه شود و در و پاس روز بر آمده بمنزل رسد و شهر مذکور بمحورن اهرم بن جام بن نوح مشرف است
 و از ندرتش یکی رو نیل است که از جنوب بشمال میرود بر خلافت دیگر آبها و ابتدای رود نیل از پس خط استوا است
 من جبال القم و هم روم غنتی می شود و موافقت اسباب با عجائب می نویسد که سبب ارتفاع و بجان آب نیل است
 که بجز روم در فصل بجان کند و از موضع خود ارتفاع گشته در پیش آب نیل چون سگد باشد و بگذارد که آب نیل در وی ریزد
 هر آینه حجت نماید و یوسف در آنجا مقیاسی وضع فرموده که بآن مقدار پرزایوه و نقصان آب را معلوم کنند و آن در میان
 نیل موضوع است و بر آنجا خطی چندان است و چون آب بخط شانه تو هم رسد خیر و منفعت بسیار در آن شهر حاصل آید
 زیاده پانزده خط بود و هر گاه آب اوین بیشتر بود در مصر خرابی بسیار پیدا یزد و دیگر از عجایب است که آنجا عبارت
 از سه گنبد است که حکما و سلف ساخته اند و گویند که عمر المویلیکی آنرا بنامشاده و در مدت هفتاد و سه سال ساخته شده و هفتاد
 هزار مرد در آنجا کار میکرد و بعضی گفته اند که ادریس را بوحی احوال طوفان نوح علیه السلام معلوم شده بود که همه عالم را فرو
 گیرد و قبر چندی از آبا و اجداد خود را باند و جواهر بسیار در آن مکان دفن نمود و برزیر آن قمار ساخت
 گویند هیچ وجه آلات اهرن و غیره در آن اثر نکند با و شایسته بطبع نزد در اندام قلن سعی موفوره نمود و آخر
 بے نیل مقصود با زمانه و اعتقاد بعضی آن بنا از ظلم است کپتان جوانان اسکات با از قسم می فرمود
 که بز احسام سه قبم مثل قبایع ساخته اند و آن مانند که مدور می شود نیست و اکنون عبارت
 احسام تا نصف در ریگ فرورفت در آثار البلاء گوید که شخصی را در مصر طلسم کشائی بدست آمد و در جوی
 قه کلان زمین را حفر کرد چاه ظاهر شد هر که در آن نظر کردی خند می آید و با نظرش در آمدی او چیزی در آنجا افتاد نیست
 پس باوه کش بیرون چاه رفت چاه صفت نظرش آمد و در هر سغه ده خم زمین نهاد و بودند و بر سر چشم شیرین آید

شسته هر که دست پیش آن خم بر روی شیر آنرا مجروح ساختی و همچنین در هر صدفه جواهر بسیار افتاده شخصی از آن گروه است
از آن برداشت فی الفور در نظر آن طائفه غائب شد پس از سیاحتی و دیوار خانه شکافی بهم رسانیده بر اثر آن بهر پرده
آن مرد ظاهر شد و آنجا که چون طریق تصرف آن نمیدانستند مجرومی تمام گشتند مولف تاریخ الفی گویند که در عهد ملک علون
بسال پانصد و هشتاد و هفت هجری در مصر تحت افتاد که در عرصه یکماه دو بیست هزار کس از گرسنگی بمردند و ملک عادل
همه آنها را از مال خود کفن پوشانید آخر کار بجایی رسید که در مصر سنگ گریه نماذ چه همراه آنرا خورده و بعد از آن مردم عزیزان
خود را خورده بعد از آنکه فرزندان نمادند شروع در خوردن اطبا نموده چه به بهانه بیماری هر طبعی را که آنجا می بودند آن را
میگشتند و گوشتش را میخوردند و در تمام مصر آب روان نیست مگر رود نیل و بر وقت اصلا نماند و باران نیز اجیاناً نبارد
و هر گاه بسیار بارید علامت تحط باشد زیرا که حیوانات در زمین میزند و در مصر حوضی است و چشمه که آب آن چشمه بد آن حوض
آید و هر گاه زن حایض و جنب است بآن چشمه کند آب چشمه با لبتید و آب حوض بد لوگیر و تا آب حوض بیرون نمکند
آب چشمه روان نشود و در یکی از ناحیه مصر فرموده که دو عدد آن را بر یک شتر بار کنند و سر کس چسبیده دارد و به شیت مار
قریب به نیم گز و دنباله او بر کشیده است چنانچه میان و نبال و شکم فرق بسیار است و بر زمین مصر دریاچه بسیار است که آب
آن شور است هر گاه رود نیل غلبه کند آب آن دریاچه شیرین گردد چون رو کمی نهد باز شور گردد و از حد این دریاها و لایق
شام همه ریگ روان است و آن مابین راجهار ماران گزیده و چیده بسیارند که حبه محل سوار را بگیرند و گزیدن آن باران
مملکت باشد و جفاردی بدریای روم و حدی به تیه بنی اسرائیل دارد و مسافت تیه بنی اسرائیل چهل سنگ است
و تیه مابین فلسطین و ایل و آرون و مصر واقع است و تیه آن مقام است که موسی ۴ بعد غرق کردن فرعون از مصر بقصد
تسلی شام که آن هنگام عمالقه در تصرف داشتند بموجب فرمان الهی بد آنجا رسید و بنا بر زمانه تومی تسلی شام و توفیق
افتاد و آنجناب مع قومها تاجا بماند و من سلوس در آنجا فرود آمد و بقوله موسی و برادرش هارون در تیه گزشتند
و بر روایت اصح یوشع بن نون خلیفه موسی مملکت شام را مفتوح ساخت و عوج بن عولق که بدر انسی قاصد
مشهور بود در جماعت عمالقه بسر می برد قبض رسید آققصه طول عرض مصر شبانزوه راه است مخفی مانند مملکت
مصر در زمان پیشین فراغند و در تصرف داشتند فرعون لقب ملک مصر است و ایشان از اولاد عملیق بن لاو و بن
شام بن نوح اند و فرعونیان شچکس بوده اند اول ایشان سنان بن طوان و او فرعون بن ابراهیم
خلیل است چه وقتیکه ابراهیم از بابل بقوله بعد فوت نمود و حیرت کرده بمصر رسید آنوقت سنان با و سفاه
بود شنید که مردی با نسی جمیله بشهر مصر آمده پس ن آن ابراهیم که ساره نام داشت آنرا و فرعون بقوله آنکه ابراهیم از بابل
سوار ح شهر مصر بود ساره را جای گزاشته برای همزم رفت با و شاه مصر که از شکار مرعیت کرده بود با تاجا رسید ساره را خود
گرفت و بمصر برد و خواست که با ساره دست درازی کند و بیشتر خشک گشت گفت آن زن خود را می خواهد گفت اینقدر است
کرداد بیشتر دست شده است آنحال تکرار یافت بالاخر سنان نوح و خد خواست که تیرگی با توشید گفت با اجرت تیرگی ابراهیم
کنیزک بهاجره موسوم گشت و او آنست که ساره آنرا ابراهیم بخشید از ابراهیم از ابراهیم ایل حنیفیه و ایل حنیفیه و ایل حنیفیه و ایل حنیفیه

مستول شد با بجزایر بادشاہ سنا برہ را منڈا بر ابرہیم فرستاد و اگر کرتا از مملکتش ہرون زود با بجزا سنا رہ خوانست کہ حال باز گوید
 ابرہیم پیغمبر کو وہ بگفت چہ حق تعالیٰ جناب از پیش ہر ابرہیم بر داشتہ بود تا سچہ میان سنا رہ و بادشاہ گذشتہ بود شاہد
 نمود پس ابرہیم بفرستین شد و در بیابانی مقیم گشت و بجزایر اسجا آبادانی روید اومردم اسجا انحضرت را رنجانیدند و انجنا
 از انجا برخاستہ میان رملہ و ایلیا کہ بیت المقدس خوانست اقامت فرمود تا اکنون آبادی اول بموضع ابرہیم آباد و ثانی
 بقدرس حلیل موسوم داشتند و اردو فرعون دوم ایان بن ولید کہ فرعون یوسف است و در عهد او یوسف را انجا کھری
 و عزیز کہ آن زمان لقب و خطاب وزیر مصر عزیز بود باشارہ ز لینا یوسف را خریداری نمود و قصہ یوسف در قرآن مجید و تفاسیر
 و تواتر از دیدن خواب یوسف است کہ آفتاب و ماہ یازدہ ستارہ اورا مسجد سے کنند و گذاردن تعبیر آن یعقوب جسد بر
 برادران بر یوسف و سچاہ افکندن برادران اورا از چاہ و فروختن آنجناب را بر دست بازگان بدست چند مدوہ
 و آوردن بازگان یوسف را در مصر و خریدن عزیز مصر باستصواب ز لینا آنجناب را وہ بہ قیمت ز لینا افتادن در
 زندان و خواب دیدن ملک زمان و تعبیر گفتن یوسف آنرا و بیرون آمدن از زندان و بوزارت رسیدن یوسف
 و نجات دادن مملکت مصر از خشک سالی و بازواج کشیدن ز لینا را آنجناب و آمدن برادران
 یوسف جتہ خواستن و خریدن غلہ مع غلہ یازدہ فتن و باز دیگر آمدن بحکم یوسف بن یاسین برادر یوسف را در مصر پس یوسف
 گذارشتن و ہراسیدہ بکنعان پیش یعقوب رفتن و باز بموجب حکم یعقوب جتہ مخلصی ابن یاسین پیش یوسف آمدن و بموجب
 امر یوسف باز بکنعان رفتن و یعقوب را مع متعلقان بمصر آوردن و زنان بن ولید بادشاہ مصر یعقوب استقبال نمود
 و دیگر واقعات ہمہ شرح و بسط ثبوت است بالجملہ ایان بن ولید یوسف ایمان آورد و فرعون سوم قابوس
 بن مصعب بہت کہ بعد از ایان بسطنت رسید و کفر فزید و بنی اسرائیل را اعمال مشاقہ فرمود و فرعون چہارم برادر او
 ولید بن مصعب کہ فرعون موسیٰ بود دعویٰ خدائی کرد و موسیٰ و برادرش ہارون بر موسیٰ شتند و موسیٰ معجزات
 نمودند و ایمان نیاورد و بالا آخر اورا موسیٰ با توالبان دعا کرد و روئیل عرق نمود و آن نیز در قرآن مجید مبرہن بہت
 نقل بہت کہ ہر روز راتبہ خان فرعون چہار ہزار گوسفند و چہار صد گاؤ و ویست شتر بود موسیٰ در شتاب ز قیمت
 کہ ز لذت ہلاک شود و مشاجرات کرد کہ الہی وعدہ ہلاک فرعون و ادوی و سالہا گذشت نہ ارسید کہ ہزار ہزار از بندہ من
 میخورند و اعدا زود ہلاک نکنم تا کہ اونان و نعمت بر خلق فراخ دارد ہلاک نشود پس چندی بگذشت فرعون ہامان وزیر
 خود را گفت ندام کہ کار من و موسیٰ بجا کشد اکنون از خزانہ ما چہار بیست ہامان گفت نیمہ از راتبہ کہ کم کنم و بر خزانہ
 اقترایم پس چنان کرد و ہر ماہ و ہند روز چیز سے ازان کتتر سے کردند تا آنکہ روزیکہ
 فرعون عسری سفد در مطبخ او چوسے و بیٹھے کشتہ بودند مخفی نماند جماعہ فرغانہ کہ گذشتند
 بسچہ یک از بلوک عجم و غیرہ را مطبخ بنو وند و باستقلال سلطنت داشتند تا عمد کہ خسرو
 بن کیکاؤس کینانی بالجملہ فرعون قتل بہت کہ شخت مصر کہ از طہ صرف
 سکتہ گشت بن کے کہ ارسید کہ فرعون قتل ہوا و شتہ اورا قبیل سبند بہت نصر اولاد

بطلایه در مصر بسطنت رسیدند چه وقتی که سکنه رومی بر یونان دست یافت و نفوس برین غوس با صلیونان خلیفه ساخت و بعد
سکنه رومی مستقل گشت و بر مصر تولی شد و آنرا دارالملک ساخت و خود را بطلمیوس خواند و بطلمیوس یونانی پادشاه
بزرگ باشد و کتاب مجسطی در علم هندسه از تصانیف اوست و گفته که او را پادشاه بود احوال بطلمیوس حکیم و صحن حکم
مرقوم است بالجمله بعد از بطلمیوس پنج ششکس از پی یکدیگر بحکومت مصر رسیدند تا آنکه اعسطوس قیصر که اول قیصر است
از روم لشکر مصر و یونان کشید و گرفت و دولت بطال سپری گشت و اعسطوس قیصر معاصر ساپور بن اسکات اسکاتی
پادشاه فرس بوده و احوال و در ضمن روم و مسطظنیه و قضا یاسه ساپور در ایران و فارس مرقوم است و مصر در
خلافت عمر بن حفصی المدینه بر دست عمر عاص مفتوح شد و در عهد یارون رشید عباسی طولون نامی از بنده پاک
عباسیان بموجب فرمان یارون رشید بحکومت مصر رسید و در و صد و چهل هجری در گذشت و بعد از او پیش احمد
طولون بحکومت نشست و در سخاوت و تواضع کوشید و هر ماه هزار دینار تصدق کرد و روزی و کنایش که بر
صدقه بود گفت زنی از من تصدق میخواهد و ناگشتری طلا در دست دارد او را صدقه توان داد و او گفت هر که دست
در از کند او را صدقه توان داد و ایضا هر روز خلعتی لو که قیمتش هزار دینار بود و پوشیدی و شام آنرا بخشدی و کلا
از راه کفایت همان خلعت را بقیمت کمر از اول میخیزند و در خزان می داشتند و بعد از چند روز رومی پوشیدند احمد
چون از آن کار آگاه شد هر جا که پوشیدی انگشت سیاهی بر آستین آن کشیدی تا دانند که آنرا پوشیده است
پادشاه احمد روزی طعام بخورد و در پیش حاضر آمد غلام بوجه امر احمد در پیش را طعام دلجو در رویش نگریست و او را
پیش خواند و سخنان پرسید پس گفت راست گویی که جاسوس کیستی و نامه با ظاهری کن در رویش گفت آنها را
چه میگوئی احمد با نامه و خطش خواست در رویش اقرار نمود و نامه را داد و گفتند از چه استی که او جاسوس است
گفت چنانچه شیوه در رویش آن است در گرفتن طعام تبخیل نکرد و اقم حروف گوید همچنین بابر پادشاه هنگام خوردن
طعام شیر شاه را بنا بر حرکتی که از او صادر شد بنظر سنجیده بود و آن در ضمن احوال بابر پادشاه و شیر شاه افغان
مرقوم است بالجمله حکومت در و صد و نود و دو هجری از اقصی طولونیه بدر رفت و بعد از آنکه زمان ایالت مصر
بلوک اشیدیه رسید و اقل ایشان ابو بکر محمد است که خلیفه اراضی بالند عباسی در سه صد و بیست و سه هجری
امارت مصر و شام و جزیره و حرمین شریفین به محمد داد او اشید لقب یافت معنی اشید لغت فرغانه ملک الموت باشد نسبت
او بلوک فرغانه می بود و وظیفه ایشان در سه صد و پنجاه و هشت هجری سپری گشت و پس از آن خلفای اسطیلبه
که عبیدیه نیز گویند و تقوای نسبتش با امام حنفی صادق می رسید بحکومت مصر رسیدند و گروه این جماعه نسبت که بر بنام عبیدیه
هر گاه که المعزالدین بالیه از اولاد مهدی چون در مدینه بجای پید گشت غلام خود ابو الحسن جبر فایده را به تسخیر مغرب
فرستاد او تا ساحل بحر اوقباوس جزایر خالرات بر آید و مصر بکشود و المعز در افریقه ثابت گذاشت و با مال و عیال
متوجه مصر گشت گویند در آن سفر با پیروزه هزار شتر روده هزار اسب ترا مسکوک او را می کشیدند و نقل نسبت که چند
صدوق چند هر روز در پیش بارگاه او نهادند و اخراجات داده بود که هر محتاجی چندا که در یک کف دستش گنجد بر آن

برگيرد و بعد از خليفه پنجم است از اولاد او المنقر بالله با الوتيم معبد و آنچه او را بسلطنت ملک و کثرت
 احوال و انصار ميرسد همچو کس از پيدائش را نبوده و بعد از درسته چهار صد و شصت هجری در مصر زلزله عظيم افتاد چنانچه
 ما بيان در قمر دريا مضطرب شد و همدان سال تحظر روسه نمود هفت سال کشيد و قيمت يك عيبت يعنى گروه
 نان به پنجاه دينا رسيد بالجملة مستقر سپر بزرگ خوزار را ولايت عهد داد و المصطفى لدين الله لقب نهاد و اين نزاع است که صاحب
 نوشته اندستبر از نزار پسر خود احمد را وليعهد ساخت المستعلي بالله خواند المصطفى لدين الله اسم حاصل از عهد پسر
 منسوب فراغت حاصل کرده ابو الحسن جوهر بن عبد الله را با قصى بلاد منسوب فرستاد و همتراز اسما حال اديبى او قيا نوسه جز از نزار است
 که انتماى محمود بهماست و انتماى اقاليم را از نزار گرفته اند متصرف آورده و مصر را نيز متصرف شدند نام عباسيان از
 خطبه افکنند اسکندريه و ويازمعهد دو مناط و مکة و مدینه و فلسطين و دمشق را از تصرف عباسيان برون آورده چهار
 سال سلطنت راند و در سه صد و شصت و یک هجری نزار پسر خود را وليعهد ساخت و در گذشت العزير بالله لقب نبت
 مدت عمرش چهل و دو سال تا ايام خلافتش است و يك سال بعد از نوپرش الحاکم بالله جانشين گشت تا که عادل بود
 و نام معروف و سنى منکر مبالغه نموده و در حکومت او در واره حصر و دکاکين بزرگ بود و شبها و روزها روشنى
 بنايت مستقل بود که گویا جشن کرده اند و شب پسر خجاستى زمان حکومتش است و پنجبال بعد از نوپرش اطاير لدين الله
 باوشاه شد و زمان او قيصريم با شمشعد فراد و متوجه شام شد و در حدود عرب از حرارت هوا شنگى بر آنجا برده قطعه آورد
 حلبيان بر اليشان شبنون زده بسیار را بقتل آورده روميان بهرمت رفتند زمان حکومتش شانزده سال بعد از نوپرش استقر بالله
 در عمر هفت سالگى بر تخت نشست قريب يك سال در بغداد و خطبه خود خواند در عهد او بمصر ساه ظاهر شد مقارن آنحال هر روز قتر
 صد هزار کس از فغان تان جان ميدادند از زلزله بسيارى خرابى رونمود و ناصر و حسن صباح در خدمت حاضر بوده
 در عهد خود پسر و هم المستعلي بالله احمد را جانشين ساخت بعد از فوت او اسلمعيليه دو فرقه شدند المستعلي بالله
 بر طبق وصيت جانشين گشت همراه خود نزار را قبيل سايه بعد از هفت سال دو ماه حکومت نمود در سنه اربعين
 و اربعه مئروست هو اومان نزار گشته شد الامر بالا حکام بالدين مستعلي بالله و پنج سالگى بر تخت نشست
 و زمان حسن صباح بمرتبه اعلى رسيد و در سنه خمس و عشر مسمات فدا نيان ملک افضل که لائق امور سلطنت
 بود گشتند و احوال با خدا که جيباب بود متصرف گشتند بعد از سه سال در سنه اربعه و عشر و خمس مسمات فدا نيان امر را
 گشتند پس از و الحاکم لدين بالدين مستقر بالله بر تخت نشست وزارت با احمد پسر ملک افضل داد و نيز پسر
 فدا نيان گشته شد بعد از ان مافظ پسر خود حسن با وزارت داد و او را نيز گشته شد حکومتش هفت سال
 بوده در پانصد و چهل و چهار در گذشت پسرش اطاير بالله بجاي پدر نشست و با نسر و نيز ميله
 بهم رسيد و وزير او را و رخسانه طلبيده بجان گشت مدت خلافتش پنج سال و کثرت بوده و بعد از
 پسرش الفايض بنصبه الله بنده قتل بدو مئذ گشت در پانصد و پنجاه و پنج انتقال کرد مدت سلطنتش پنج سال
 و چنانچه بود المعاضد لدين بالله بنصبه الله بر تخت نشست در ايام او کار بزرگ تبخیر مصر آمدند فاصد پسر او بود که در اولى شام بود

داد نمود نورالدین اسدالدین سرکوه را با هشتاد هزار سوار بدینجا نوب فرستاد فرزندان اینخبر شنیده معاودت نمودند
 هر کوه در پانصد و شصت و چهار سرانجام امور ملک عاصد را از پیش رخ و گرفت و در شصت و پنجاه و نوبیل شده بمرد پس
 از صلاح الدین بپادزاده اش خلعت وزارت پوشید در خلال این احوال عاصد در پانصد و شصت و هفت فوت شد
 صلاح الدین خطبه بنام المستصر بالله عباسی کرد بعد از آن مملکت مصر گرفت پس از هفت نفر اولاد سلطنت کردند مدت
 دولت ایشان دو بیست و شصت و شش سال بود اول آن طائفه که سلطنت رسیده ابو القاسم محمد بن عبد الله که او را
 منسوب با اسمعیل بن جعفر صادق عمی کردند نیز عم اسمعیل که نفر از زمان عبارت از محمد بن عبد الله که در سنه بیست و عشر
 و نایمین در ولایت افریقیه خزوج کرد گشت مکان خلیفه را از انولایت خارج کرد مملکت اندلس و قروان طرابلس و سایر
 مغرب بسخر ساخت در ششصد و سی و دو در قلعه مهدیه در گذشت عمر شصت و دو سال بود بعد از ولایتش القائم بالامر الله
 احمد بن محمد بجای پذیرفت در ایام او ابو یزید جمعی را بخود ستفق ساخته مجاریه نمود قائم قلعه مهدیه بمنزله رفت اسمعیلیه را
 عقیده است که دجال کنایه از ابو یزید است و گویند که دجال مهدی خروج کند اما پیش از آنکه ابو یزید مدافع شود قائم در ششصد و
 و چهار در گذشت امر او فاش را نهان هشتمه با پیش اسمعیل معیت نمودند قائم دوازده سال سلطنت شصت و نوبیل
 بن قائم بجای پذیرفت تا قلعه بر آمد با ابو یزید معاصف داد و داد را بدست آورده بقتل رسانید بعد در ششصد و چهل و یک هجری
 منصور در گذشت هفت سال سلطنت شصت و سی و نوبیل پذیرفت بعد از ولایتش ابو القاسم بن عبد الله بجای پذیرفت و بسیار
 از ولایات تسخیر نمود در پانصد و شصت و نه در گذشت و حبیب السیر که در ملک صلاح الدین ساوی نام و هفت روزمان مسعود سجویی که اول
 مکریب بوده پس از فوت باوی پیش نجم الدین ایوب بجای نشست با اسد الدین برادر خود بوصول آمد و نزد نورالدین بیچاره این
 هر دو را منصبی لایق سرفراز ساخت و بمصر بپس سالاری فرستاد و در اینجا وزیر عاصد گردید و بعد از او پادزاده اش صلاح الدین
 بجای اوقیام یافت از جمله مسوغات عاصد عصای زرد و صندل از کتاب بدست صلاح الدین افتاد در پانصد و شصت و نه
 نورالدین در گذشت صلاح الدین بجای او تامل یافت و پادشاهی عادل بوده و مملکت سیغام تصرف آورده بار بار با تفرکیا
 رزم با کرده و امان داده در پانصد و هشتاد و نه فوت گشت پیشش را عثمان نام بود سه برابر شصت یکی آبی بگردن خود
 علی بعد از ملک غزنی ابو الفتح عثمان روزی چند ملک را ندو در پانصد و نود و پنج در گذشت پس از او عیش ملک عادل این
 با سپاه بسیار بمشوق رفت مستقل گشت ملک کامل سپر خود را در مصر گذاشت و دمشق را بملک عظیم سپردم و جزیره را بملک اشرف
 سپردم و او مملکت احد بطلایه سپر چهارم ملک او حد که ایوب نام داشت سپرد و در پانصد و نود و هشت در گذشت ملک کامل
 بن ملک عادل پادشاه شد با علما و فقهلا گد ایندی و دمشق را از ملک عظیم ناصر الدین بر آورده بملک اشرف داد
 علم و علم بسیار داشت و عادل بود و شمش صد و پنج در گذشت و همدین سال ملک اشرف نیز در گذشت ملک عادل
 در مصر سلطنت رسید بعد یکسال امر او عصر اطاعتش نموده برادرش ملک صالح را که ایوب نام داشت پادشاهی میداشت
 از مصر فارغ شده بمشوق شتافت عم خود اسمعیل را که بملک صالح مشهور بود محاسب کرد و ملک صالح نیز بیست و پنج بجای برگرفت
 صاحب کرک قید نمود ایوب در شش صد و چهل و هفت وفات یافت بعد از ولایتش ملک عظیم را